

Téerëe bíníyú tílëdí apootarra ra Kúnsëe

Téeríi bee bíníyú tílëdí apootarra. Daa ri téeríi ana fa bíní Lúkkë rë. Bee dëb dñi bíní rë won sun fi pesi Yéésú feey. Bee bíní rí bee ra nék, won sun fi filoon fi bee lawa' Yéésú sun-Koo ra, kaa'eeh dñi lissí pes filiḅ taalibe yi, na bedda' wa a Ruuhi. Bëewí húmú gémú dñi na suute haalute i gin caak na waariyu. Jamanii baaha buuri gaani Rom daa húmú ílíf i gin caak.

Téeríi bee won sun fi :

- yii lenke saañi Yéésú sun-Koo (1.6-11),
- yii lenke cébí Ruuh-Pesen a jamanaa dala' jaḅaa filiḅ yëwúddë di Yerusaleḅ ra (2.1-47),
- yii lenke tolof toloffah lah jaḅaa ana' rii dal ra (8.1-3),
- yii lenke haali ngémë filiḅ fi bëewë yëwúdd neh ra ti bëy faam Korney (10.1-48) ; bëy Añcos (11.19-26), bëy Filíp (16.11-40), bëy Korente (18.1-11) a ginni kayya nen (17.1-4, 10-12),
- yii lenke hami Pool téyúté Yerusaleḅ (21.27-36 ; 22.24), kúrúté Sesare (23.23-35),
- a yii lenke kúrí Rom, na sehaaloh buuri gaana aattiya' ri (27.1 níi 28.31).

Bëyí fí jaḅi téeríi bee béëḅ ay yúh dëe laha' waarii Uni Nebi Yéésú-Kiristaa njiriñ níi tígí hom ow ëldúnë béëḅ keloh ri ra.

Sehi Ruuh-Peseŋ

¹ Bah Tewofil, iña bíní mí téerée ké sě' dēb dē won sun fi iña paŋ Yéesú a iña yēeddě' rí rē bēēb dala'te dalaana nīi

² yiin béyrú rí saañce sun ɗa. Balaa ri saañ sun, ɗi ñeya'te doolii Ruuh-Peseŋ nahte bēewě ɗi húmú tanis wa henute apootarri ra yee nay waa page ra.

³ Filoon fi húlí, ɗi feeñiyoh-te wa fi yah, ñeya'te wa pagaɗ caak teebpe wa bití ɗi ee pes ɗa kaah. Hente bis sabay iniil (40), hom nīi rēe ɗi feeñiyoh wa wa ot ɗi, ɗi wone wa yii lenke Nguur ki Koope.

⁴ Bisa ín, ɗi hompe na ñam a wa, ɗi won wa tih : « Ngēnē wúlíi Yerusalem, séhí yee gap ɗon Baaso' ra, daa ri yee húmú wona' mi ron bitih :

⁵ Saŋbētsě' a muluɓ, ndaa ɗon, tasse yutuud ɗon ay bētsúu a Ruuh-Peseŋ. »

Nimili Yéesú sun-Koo

⁶ Filoon fi baaha, wa fi apootarra homu a Yéesú rē meelute ri wonu tih : « Wahtaa nay fuu cēgírēetē nguur ki Israyel ra lahte aa Yíkēe ? »

⁷ Di won wa tih : « Waal fon ínín jamanu a wahtu yi Baaso', daa ri lah sañ-sañ sun fi yii nay rii page ra kut.

⁸ Yúhí bití Ruuh-Peseŋ ay cép sun fon, on ɗon doole, ɗon hen seede yi so' Yerusalem, Yúdée a Samari bēēb, a tígí teem feey fa bēēb. »

⁹ Kola' Yéesú unni yah, ɗi kolohte feey íllí wě na saañ sun-Koo. Lahte nérí yíppée ac ɗappe rí íllí wě.

¹⁰ Di na saañ, wa homute daa na yeelu sun-Koo, ow ana yi bekuu búuḅ naa' yípútée caṇ fíi wë,

¹¹ wonu wa tih : « Bëy Galile yi yeh, ḁon homu yi dee ḁon na yíirú sun-Koo ? Yéésú fë koloh fiiyën béyruté sun-Koo ra, di oluu ron ri ḁí na saañ, ḁí ay nimilee ḁaaha. »

Dee tansuu Macaas hente apootar ra

¹² Apootarra koluute ḁaṇa ḁaaha, bee na wonuu ḁaṇi Ēlíiffë rë, suute Yerusalem. ḁaṇa wulaay a gina níi, hanndal ka wadti hena kilomet yínë.

¹³ Lahuu wa Yerusalem ra, wa lawute sun faam, haalute lasa na hoñuu waa tee'a' ra. Wa húmú Peer, Saṇ, Saak, Anndere, Fílíp, Toomaa, Bartalemi, Maccëe, Saak fi Alfe, Simoṇ fi jamm-baara a Yudaas fi Saak.

¹⁴ Wani Maryaama yaafi Yéésú a i beleḅ kay, a koy-yaayyi Yéésú yaal tee'uu ḁaaha, faraah wa ḁage.

¹⁵ Lahte bis waalli yaaha, Peer kolohte caṇke leelii koy-yaayya filiḅ ngémë, ḁeef wa warutee mit ow tíméer a ow sabay ana (120), won wa tih :

¹⁶ « Koy-yaayyi yeh, Ruuh-Peseṇ húmú wonte yin yii lenke Yudaas fa kúd bëewë habu Yéésú rë. Di húmú ñeya' Dawit na, wonte ri Téerëe ; te yii baa wadti laha laho te laha' ḁaaha.

¹⁷ Yudaas húmú non fun na, te ri húmú yerute légéyí ti di yeruu ow fi ow fun na bii nen. »

¹⁸ (Hélsë yínlúu rí yii bosa paṇ ḁí ra, lomuu feey. Di keena' feey fi baaha. Na keen ḁí ra, ḁí keena' líhëh lowa lasse, liilla béëḅ bütëhtë.

19 Yaa hente lëyëŋ filiḅ Yerusalem bëeḅ. Kola'te baaha, bëy Yerusalem wonuu tígí daaha Hakeldama, daa ri : Feey fi ñif ma.)

20 Peer tíkké won tih : « Di yii lenke dī fi baaha, nagajek bíníyúté filiḅ téerīi Kañaa ya bitih : *“Faam fa hena holon, ow ban naa dék.”*✧ Bíníyúté bití ḅal : *“Ow kay taha légéyí.”*✧

21 Lahte bëewí ewu yen na deh, funi wa daa mësúu ñéeré' a Yéésú-Yíkée,

22 dala'te bín oluu yen Saŋ Batis na bētís rí rē nūi a bee këllúu rí leelii yen ra. Kon di mín dīi man bëeḅ, wadtee lah bëyí haal fun na di wa fi yaaha, seedeyid Yéésú bití ri kolohte búudé. »

23 Tígí daaha, tii ow ana capute : bëyí yínēe Suseef fa na dëekúu Barsabaas mbée Yústús rē, yínēe Macaas.

24 Taalibe ya bëeḅ yefuute ḁaŋi Koope wonu tih : « Yíkée, ḁo fa yúh yii hom keeñ ow bëeḅ rē, teeḅ fun bëe' tanis fu di wa fi ana yi yeh,

25 hen apootar tah tígí Yudaas fa hegoh légéyí saañce tígē wad dīi na ra. »

26 Filoon fi baaha, wa púlúfúté wa fi ana ya, púlúfē keente sun fi Macaas. Di yeeltee ḁaatoḁ apootarri sabboo a yínē yē nē.

2

Cébí Ruuh-Peseŋ

1 Laha' Pantakot ra, bëewë gémú Yéésú rē bëeḅ tee'luute tígē nē tee'uu wa merees ra.

✧ 1:20 1:20 Saame Kañaa ya 69.26 ✧ 1:20 1:20 Saame Kañaa ya 109.8

² Hom homo nīi, wa keluute yodadi kola' sun man yodad ngilaaw gaan nen, líiffé faam fa tooku wa ra del.

³ Wahtii baaha, wa olute i yin ti pereem nen, mada' kīi, hasla'te, bina-bina béeb céppé ow fi ow waa na.

⁴ Wa béeb yípútée líif a Ruuh-Pesen, ow fi ow waa na béeb a yee beya' ri Ruuha ra, na won wonad kay.

⁵ Bín fē, deef lahte yēwúddī gémúté Koope nīi gém, koluu ginna ēldúnē béeb ayute dékuté Yerusalem.

⁶ Keluu wa yodada ra, wa ayute caakute nīi caak, tee'uute, éemúté nīi éem ndah ow fi ow waa na béeb na keluu bëewë gémú Yéesú rē na wonu wonadfa bapu wa ra.

⁷ Wa éemú éemē nīi na wonu tih : « Bëewë nē wonu yee ra, wa béeb bëy Galile saa bal ? »

⁸ Kon hena' dī nīi ow fi ow yen na béeb na keloh iña na wonu wa ra di wonada bap dī ra ?

⁹ Te filiḅ fi yen, yee koluu ginni Parta ya, yee koluu Médí, Elam, Mesopotami, Yúdée, Kapados, Ponto a Aasi ;

¹⁰ yee koluu Fírísí a Pamfili, yee Ésíp, yee koluu deya na wonuu Siren ra di Líbí ; lahte yi koluu Rom,

¹¹ Keret a Arabi ; lahte yi yēwúḍ tígí-tígí, bokaay a yee deefru yēwúddē yooni wa ra. Te añcaṇ, yen ee waa keluu wonadfi yen ḍa, wa na waariyu iñi gaanna paṇ Koo ra ! »

¹² Wa béeb éemúté, affi wa kúnēhté wa na wonantuu filiḅ fi wa tih : « Bee yi kan ? »

¹³ Ndaa lahte bëewí na ñaawlu wa fi bëewë gémú rē wonu tih : « Bëewí yee mani talla' waa

hap yee raa ! »

Gonli Peer

¹⁴ Tígí daaha, Peer kolohte bani apootarri kayyi sabboo a yínē yē, dī béyídté uni sun won tih : « Don fi yēwúddē a don fa dékú Yerusalem ra béeb, kúnsí nuffon don síkírēh sē' ndín don yúh yee lah ra.

¹⁵ Di habuu don dī affon lahaay daaha, bëewí yee maniyuy. Yen homu siñaakaḍ kep ee !

¹⁶ Yee lah baa ra, yonente Suwel húmú wonte ri. Di húmú won tih :

¹⁷ *“Koope won tih : Waalla nay millée rē,
may hasla' Ruuhi so' sun fi bëewē béeb,
tuŋki ron yíssēh yonente léhín woni so'.
I yin ay feeñiyoh tuŋkon,
baha ya ay olee heey.*

¹⁸ *Ahaŋkay ! Bín fē rēe, may hasla' Ruuhi so' sun
fi súrgē yí sē', yaal a beleb
wa yíssēh yonente léhín woni so'.*

¹⁹ *May teeḅa' i kimtaan sun-Koo dín,
a iñi éemilē'té feey fi beh
ti ñif, kú a i nér dúukēe nen.*

²⁰ *Na'a ay miiḥ ñúus túḍ,
céyín fē luum nú ti ñif nen,
balaa bisa nay aye Yíkēe rē lah,
bisi gaana ñéerē' a ndam ra.*

²¹ *Te bëyí fí dēek Yíkēe béeb ay múc.”*☆

²² « Don fi bëy Israyel, síkíríi yee nay mi ron wone ra : Don yúhúte bití Yéesú fí bëy Nasaret, dī bëyí Koope ñéerē'té a ri, yii hente kimtaan

béeḅ a iñi éemilē'té, Koope daa ñeya' dīi na dī na an waa pañ fiyyēn.

²³ Di fi baa yaayute ti di faha' ri Koope fa maañci tīb baaha ra nen. Te don daa hawu ri, don fa tahu bēewē nē ñéyih woni Koope ra daay dī kurwah ra.

²⁴ Ndaa Koope kēlídte rí búudé, múcēlté rí coono fi kúl kē. Baa daa teeḅa' biti kúl kē mínéh rii ham.

²⁵ Nagajek Dawit húmú wonte yii bee sun fi :

*“Mi ola' Yíkēe fii sē' faraah,
te hém dī ee hēbís sē' rek,
mi lahay yii sídēe mí.*

²⁶ *Yii baa daa tah keēñ so' sos,
te unni neḅpe na dūh búk sē'.*

May fanee a yaakaar !

²⁷ *Do fi Yíkēe, fii soo hel filiḅ kúl kē,
fii yeris so' mi bēwú, búudé fī sē' yah.*

²⁸ *Fu teeḅpe so' waalla yulid pesa ra,
fay home hēbís sē', fu sosil keēñ so'.”☆»*

²⁹ Peer baatte won tih : « Koy-yaayyi yeh, cēe mi won don níi lan : ciffi yen Dawit húlté, hacute, te luuyi ee gin yen ee níi a deh.

³⁰ Na húmú won dī woni baa ra, deef dī húmú yonente, te Koope gappe ri, añahte ri biti ow di séttí ay rii lam ñaani nguur ka.☆

³¹ Bín fē, dī otte biti Buura Koo fal ri ra ay koloh búudé, daa tah dī won biti dī heluy filiḅ kúl kē, búudé fī ii yah.☆

☆ **2:28 2.28** Saame Kañaa ya 16.8-11 ☆ **2:30 2.30** Saame Kañaa ya 132.11 ; 2 Samiyel 7.12-13 ☆ **2:31 2.31** Saame Kañaa ya 16.10

32 Te fun bééß fun mínú seede biti Koope kélídté Yéésú fē na wonuu ra búudé.

33 Filoon fi baaha, dī béyruté tíkuté hēbís Koope, hompe ya'i ñamaa fi. Di fi Koo Boffa yedte ri Ruuh-Pesen fa gapa' ri ra, dī nampee rii hasla' bēewē nē. Daa ri yee na olu don te na keluu don dee ra.

34 Dawit laway sun-Koo dé', ndaa dī wonte bitih :

"Koo-Yíkēe won Yíkú sē' tih :

Tooke hēbís sē', ya'i ñamaa fi so' deh,

35 *nū bín nēy mū yissēe kaa'oh yu hen tíkēe yí kottu ra."*☆

36 « Kon don fi bëy tali Israyel bééß yúhí te don ham affon biti Yéésú fē daayu ron kurwah ra, Koope fal dī fi baaha Yíkēe a Buur. »

37 Unni yaa haalte bēewē nē húmú síkírúu rē, wa meelute Peer a apootarri kayya wonu wa tih : « Fun wadti pagun yi nék koy-yaayyi yeh ? »

38 Peer won wa tih : « Lēfí pesaḏ, te ow fi ow don na bééß bëtsú di tii Yéésú-Kiristaa don baalu bakaadon. Hen daaha raa, Koope ay ron on Ruuh-Pesen.

39 Te Ruuha gapa' Koope baa ra, don daa lahuu ri doni koyyon a séttēn, a bēewē dékú wul ra bééß bal, yee Koo-Yíkēe nay waa dēeké fayy ra. »

40 Peer wonte wa i yin kay caak na baat waa hēc, na bedda' wa won tih : « Pēgí nū don fús di bëy jamanii beh, wa fi bēewí bossa. »

41 Iña won Peer yaa ra, ow caak waa na tahute wa, wa bëtsuté. Yiin fi baaha, yii mitte ow júnñí éeyē (3.000) baatuute bēewē gémú rē.

☆ 2:35 2.35 Saame Kañaa ya 110.1

Pesadi bëewë gémú rë

⁴² Kola'te baaha, bëewë gémú rë caguute lok na síkírúu iña na yëeddúu apootarra ra, wa bokute henute yínë, wa bokute woruute mbúurëe, wa na ñagu yínë.

⁴³ Ow fi ow waa na bééß yéŋké neeh faani, ndah Koope ñeya' apootarra na teeßpe bëewë kimtaan a iñi éémílë'té caak.

⁴⁴ Bëewë gémú rë bééß henute yínë, yii wa lah ri bééß wa bok.

⁴⁵ Wa yaay iña lahuu wa raa, wa wora' hélsë filiß fi wa, ow fi ow bééß yeru yii mín pay ñee teem sohlii ra.

⁴⁶ Yíilëe Koo bééß, faraah wa tee'ee filiß Faam fi gaani Koope. Wa lah faammi wa raa, wa bok wora' ñammi wa, wa ñame a sos-keen lëhíh nuf kay na,

⁴⁷ wa njoobe Koope. Wa nebuute bëewë bééß. Te yíilëe Koo faraah, Yíkëe baat filiß fi wa bëewë múcël rí rë.

3*Payi lëfëñíde*

¹ Lahte bis, Peer a Saŋ na suu Faam fi gaani Koope maasa'i ñaŋa na lah wahtu éeyë filoon fi lahi na' leelu af ra.

² Deef lahte bëyí límú lëfëñíð húmú tookke ilë na wonuu Ílí wuna hom Faam fi gaana ra. Faraah ñi kúrúu daaha tēekdú nē, saraatee bëewë na haalu na ra.

³ Ola' ri Peer a Saŋ na haalu ra, ñi ñaŋke wa héliis.

⁴ Peer a Saŋ henute ri il jak, Peer won ñi tih :
« Yíiré fun na noo ! »

⁵ Bēe' yíppé ílí sun fi wa, na yeel wa, ndah dī séentēhtē yin waa na.

⁶ Peer won dī tígí daaha tih : « Mi lahay dérém ! May roo yere yee laha' mi ra : Kolee fu tíl di tii Yéesú-Kiristaa fí bēy Nasaret ! »

⁷ Peer antee ham ya'i ñamaa fi bēe', na kēlíd rí. Kotti bēe' a púgúlúbbē yíppée hín.

⁸ Bēe' foolte canke colton, yampe na tíl. Bani apootarri ana ya ñéerúuté, haalute filiḅ Faam fi gaana, dī na tíl, na fool, na njoob Koope.

⁹ Bēewē bēeb olute ri dī na tíl, na njoob Koope.

¹⁰ Yúhúu bēewē bití yaa bēe' na took saraatoh ílē na wonuu Ílí wuna di Faam fi gaana daaha ra, wa bēeb tíituté, éemuté waha wah bēe' rē.

Yee won Peer filiḅ Faam fi gaana ra

¹¹ Bi yedḏay bēe' Peer a Saṇ, bēewē bēeb na múkēyú waa na di tígē na wonuu Mbaar mi Salomoo daaha ra, ndah wa lísúu éem.

¹² Ola' Peer yíi bah, dī won bēewē tih : « Don fi bēy Israyel, yee waha' bēyí bee ra éemíl ḏon yih ? Don yeeluu fun yí ḏee man fun lahuu ham-ham mbée bití fun bēewí júbúté daa tah bēyí bee tíl nen ? »

¹³ Koope fi Abraham, Koope fi Isaak, Koope fi Yakop, Koope fi caacci yen daa teeḅa' ndami súrgíi, ndami Yéesú. Don fi ḏon, ḏon daa yaayu ri, ḏon kaa'uute yúhí fíi Pilaat, te añcaṇ, dī fi baa húmú canke yedḏi koon.

¹⁴ Don kaa'uute oli Yéesú, dī fa sela te júb ḏē, ḏon wonu ti yeris bēyí hawa' ow húl daa génē' ḏon.

15 Don hawruute bëe' na ona' pesa ra ðaaha, ndaa Koope këlidté rí búudé te fun béeb i seede.

16 Leegi ðon oluy bëe' wah bee ra te ðon yúhú rí woo ? Doolii tii Yéésú a gémë gémú fun ðii na ra daa tah ði wah kolon ðon béeb na olu. »

17 Peer baatte won tih : « Koy-yaayyi yeh, filið fi baaha béeb, mi yúhté bití ðoni kélfë yí rën yíih yúhë daa tah ðon ñeya' Yéésú ðah.

18 Ndaa Koope daa ñeya' ðaaha, panke yee húmú won ði ñeya'te ri yonente ya béeb rë. Di húmú wonte bití Buura Koo fal ri ra ay ñee mok.

19 Kon lëfí pesað, ðon yíssëh Koope na nda ri baal ron bakaadðon.

20 Tigí daaha, Koo-Yíkëe ay ron on jamanu hílsëe te ri ay ron wola' Buura ði fal ri ra, bee maañ ðon ðii saamid ra, daa ri Yéésú.

21 Yéésú-Kiristaa wadti homa sun na'-na' níi bín nay cagaate iña béeb rë, ti di húmú maaña' ri won Koope ñeya'te ri yonente yi sela yi ra nen.

22 Nagajek, Mëyíis húmú won tih : *“Koo-Yíkëe ay ron wola' yonente ti so' nen, bi ay d'uhée heedon. Yii won ði ron béeb, lah síkírí rí.*

23 *Te bëyí fí síkírëey yonentii baa béeb, ii nonlil bëewí Koope, ði hawu húl.”*✧

24 Te yonente ya béeb, dala'te Samiyel✧ tíkëhté yee ayu filooni ra béeb, wonute yii lenke bissi yeh.

25 Yee gapa' Koope ñeya'te ri yonente ya ra bi ron bal, te ðon lahute wod filið yee pok Koope hanndal ki bani caaccon, na won ði Abraham

✧ **3:23 3.23** Saame Nérsí Kootaa 18.15, 18, 19 ✧ **3:24 3.24** Saame 1 Samiyel 3.1-21 ; 16.1-13

bitih : “*May ñeyee ow yínë talu, mi barkel bëewë feey fa bëeb.*”☆

²⁶ Daaha, af don daa débpi tah Koope cépid sùrgii. Di wolte ri barkeli ron, ow fi ow don na bëeb sùgëh pagadfi bossi. »

4

Yee tëekduu Peer a San këem rë

¹ Bi homu Peer a San na wonu a bëewë di Faam fi gaani Koope, seeyoh ya, kélfii wohoh yi Faam fi gaana a sadusenja ayute.

² Deefuu wa Peer a San na waariyu bëewë biti di këlluu Yeesú búudé, bëewë gémú dïi na ra ay këlluu búudé daaha ra, keeñni wa haayte.

³ Tígí daaha, wa habute wa, téyuté wë. Bi dal Koo ñúkúf, wa yefute wa daaha núu káy fín fë.

⁴ Filiß fi baaha bëeb, ow caak di bëewë na húmú síkírúu iña wonu apootarra ra gémuté. Bëewë gémú rë warutee mit ow júní iip (5.000).

⁵ Káy fín fë, kélfë yí yëwúddë, baha ya gina a yëeddëh yí kootii Mëyiis tee'uute Yerusalem.

⁶ Filiß fi wa, Haan seeyohi gaana húmú në, Kayif, San, Iliksaan a bëy faam seeyohi gaana bëeb.

⁷ Wa kalluute Peer a San kúruté fii wë, wa meelute wa wonu tih : « Daa yed don sañ-sañ payuu don lëfëñídí bee ra ? Daa nah ron ri ? »

⁸ Peer yíppée liif a Ruuh-Pesen, won wa tih : « Kélfë yí yeh ! Baha yi yeh ! »

⁹ Hém paya payu fun lëfëñídí dë daa tah fun tëekdu këem woteh raa,

¹⁰ ðon fi yeh, a bëy tali Israyel bëéë, yúhí bití yee tah bëyí bee wah níi caŋ fiyën rë, ow kay neh daa tah ði koloh : Yéésú-Kiristaa fi bëy Nasaret ðoŋ, bee ðon húmú daayu ri kurwah, Koope këlíðté rí búudé rë daa tah.

¹¹ Yéésú daa bëe' në wona' Téerëe bitih : *“La'a habuu tabahoh ya bití lahay njiriñ ra daa millë' ham lasa.”*☆

¹² Daa ri mín yen sëmlë' kut : henay ri, lahay bëyí ee feey fi bee mín yen sëmlë' . »

¹³ Oluu bëy këemí gaana dee na wonuu Peer a Saŋ te wa bëewí janíyuy, yíh yin ra, wa éemuté níi éem. Wa yúhuté bití bal wani Yéésú daa na húmú ñéerúu.

¹⁴ Wa olute bëe' payu ra caŋke hëbís Peer a Saŋ bal, tígí daaha, wa lahluy yíi wonun wa.

¹⁵ Wa nahuute dúhrí wë ëssín, wa na anuu wonanta' fliíð fi wa tih :

¹⁶ « Yen ay hene bëewí yee ðíh ? Bití wa pagute kimtaan wëerté bëy Yerusaleem bëéë te yen míníh ríi kaa'.

¹⁷ Ndaa yen warutee paŋ níi yaa banti líiwëlsë' gina : yen hëbël wë, wa banti won ow yíi lenke Yéésú fí bah. »

¹⁸ Tígí daaha, wa dëekrúuté Peer a Saŋ, kadduute wa biíy wonu wa tih : « Níi ðon won ow mbée ðon waare yíi lenke tii Yéésú rek ! »

¹⁹ Peer a Saŋ wonu wa tih : « Èlsíi yee lukki ñee waal ra, ðon won nda fun waðti síkírúun ðon mbée Koope !

²⁰ Fun dé', fun yúhuté bití fun míníh héddëh yee olu fun a yee keluu fun ra. »

21 Bëy këemë yaabaatute na hëblëetú wë, ndaa wa mǎllúuté wë yeris. Wa lahuy yii pagun wa níi wa mín keen sun fi wa, ndah bëewë béeb na kañu ndami Koope di yee lah ra.

22 Kíillí bëe' wah kimtaana ra, lukke kíil sabay iniil (40).

Dee na daguu bëewë gémú Yéésú rë

23 Yedduu wa ra, Peer a Saŋ suute deefrute këewí wë, bílluté wë iña wonu kélfë yí seeyoh ya a baha ya gina wa fi yaa ra béeb.

24 Keluu yaawa iña bíllú wë yaa ra, wa yabute béeb na dagu Koo wonu tih : « Koo-Yíkëe, daa fu sak sun, feey fa, kísí fë a iña filiḅ fi wa béeb.

25 Daa fu ñee Ruuh-Peseŋ, fu wondohite ciffi fun Dawit súrgúu tih :

“Bëy ëldúnë húgúu yi deeha bal ?

Heetta gapuu yi deeha oroh ?

26 *Buurra ëldúnë koluute haa',
bëewë kúrú gina ra tee'uute,
tee'uute suu yejee Koo-Yíkëe në,
suu yejee a Buura dī fal ri ra.”*☆

27 « Te yee won Dawit ra laha' daaha, bee tee'uu Erot a Poos Pilaat filiḅ gini bee ra, ñéerúuté bëewí koluu i gin kay a talli Israyel, na gapuu súrgúu Yéésú, súrgíi selaa fal fu ra.

28 Daaha, wa pagute nufa maañ fuu tíḅ di gaanaa ku a di yee faha' fu ra.

29 Leegi, yeele dee na gapuu wa fun ra Koo-Yíkëe, fu on fun fi súrgë yú fidí waariyun fun unnu.

³⁰ Teebee dooluu nda fun ñeya' tii súrgúu Yéésú, súrgíi seluu, fun pay jérídfë, fun pan i kimtaan a ñni éemílë'té. »

³¹ Wocuu wa ñaṇa ra, tígë homu wa ra yíppée hégíyëh, wa bééß líífuté a Ruuh-Pesen, yefluute na waariyu Unni Koope a fit.

Di na pesuu bëewë gémú Yéésú rë

³² Wa fa gémú Yéésú rë bééß henute yínë, bokute nuf. Ow yínë waa na, na haageh won bití ñni ay teye afi na kut ; ëe-ëe', bëewë bééß daa teyu alal ma.

³³ Dee na seedeyuu apootarra kolohi Yéésú-Yíkëe búudé rë lahte doole, te Koope onte bëewë gémú rë bééß mali gaante.

³⁴ Ow ñakay dara waa na, ndah bëyí fí lahte meey mbée faam waa na bééß, paya' payoo yaay ri, kúdf cadum fa

³⁵ kom wa apootarra ; filoon fi baaha raa, hélsë woruu filiḥ fi wa, ow fi ow bééß yeru yii mín pay dee teem sohlíi ra.

³⁶⁻³⁷ Man ti bëyí bee hínú Suseef húmú yaay meeyi, kúdté hélsë kompe wa apootarra ra nen rek. 'Bëe' dék Síipër, non tali Léwí. Apootarra húmú dëekúu rí Barnabaas. Iti fi tii baa daa ri : bëe' nè on ow doole ra.

5

Anaṇas a Safira

¹ Nampee húmú lah bëyí hínú Anaṇas, belaa hínú Safira. Wa húmú lahuu feey, wa bééß ana júbúuté yaayute ri.

² Di dappe hatni yíníi hélsë, kompe apootarra yee tas dā, te belaa ñéerë'té a ri yii baaha.

³ Tígí daaha, Peer won dī tih : « Anañas, fu paŋ yi nīi Seytaane na haal ro ? Fu felte Ruuh-Pesen, fu yeffe hatni yíníi hélsë yaaya' fu feey fa ra dōo na !

⁴ Feey fa húmú buu neh hanaa ? Te yaaya' fu ri ra hélsë yuu neh bal a ? Kon haala' yi nīi fa na paŋ pagadi bah ? Fu fel fun neh, dōni Koope ! »

⁵ Kela' Anañas unni yah, dī yeddohte, keente húlté. Bëewë keluu yii baa ra béeb tiitúté nīi tiit.

⁶ Tígí daaha, wahambaane ya ayute yugusute búudé fë, kúrúte dapute ri.

⁷ Wahtu éeyë daa wad naa tíkëh, beleb Anañas haalte, deef dī yéeh yee lah ra.

⁸ Peer meelte ri won dī tih : « Won so' nda yee yaayuu dōn feey fa ra teem hélsë yera' yaalu yee ra. » Belaa won dī tih : « Teem yaaha kay ! »

⁹ Peer won dī tígí daaha tih : « Don kaañuu yap Ruuhi Yíkëe kaañi baa díh, dōni yaalu béeb ana yi daaha ? Olsee, bëewë dúhúu haji yaalu ra lahute ilë ee, te daa fu tíkëh në, wa yuluu kúrú deh. »

¹⁰ Wahtaa baaha, belaa yeddohte keente kotti apootara húlté. Wahambaane ya lahuu daaha deefute ri húlté ; wa yeeluutee rii kúd, hacute ri hëbís yaali.

¹¹ Bëy ilí jaŋaa béeb a bëewí kayya keluu yaa ra tiitúté nīi tiit.

Kimtaanni caakka

¹² Filoon fi baaha, apootarra pagute i kimtaan a iñi éemílē'té caak sun fi bēewē. Bēewē gémú Yéésú rē bēeb négírúuté Mbaar mi Salomoo.

¹³ Ow di bēewí kayya kaañay waa deefid, añcañ, wa nebuute bēewē níi neba'.

¹⁴ I ow caak, yaal a beleb gémuté Yíkēe nē, baatuute waa na.

¹⁵ Bēewē yabute na dúhrú jérídfē waalla : yee fēndú payaas, yee sun dil, wa na sehu biti Peer yahti roommboh raa, wuti yaha sēegú fí daa leba faanni wa rek raa sah, wa fahuute.

¹⁶ Lahte bēewí caakki koluu ginna hēbís Yerusalem, aye kúré i jérídf a bēewí yébitēh daa na ham wa, wa bēeb wahute.

Mokla moklu apootarra ra

¹⁷ Tígí daaha, seeyohi gaana a bēewē bani wa ñeerúu rē, daa wa goomali saduseñña, yípútée eeñja' apootarra, koluute sun fi wa,

¹⁸ habruute wa bekute wa kasu.

¹⁹ Ndaa malaaka di malaaka yi Yíkēe acce elgin, kúníssé illí kasaa dúhídté wē, won wa tih :

²⁰ « Tíli don saañ Faam fi gaani Koope, don waareye bēewē yii lenke pesi hasi bee bēeb. »

²¹ Apootarra ñeyute yee nah wa malaakaa ra, suute Faam fi gaanin baabin cúb, na waariyu.

Wahtaa homuu wa Faam fi gaana wa na waariyu ra, seeyohi gaana a bēewí dēekúuté took kēem, woluute baha ya gina, nahuute kalii apootarra kasiin.

²² Ndaa lahuu wohoh ya kasiin ra, wa deefuy wa na. Wa nimilute léhíní bēewē wolu wa ra wonu wa tih :

23 « Lahuu fun ḏa, fun ḏeefu kasaa téyúté nīi hente gín, wohoh ya homute ilē. Ndaa kúnsúu fun kasaa ra, fun ḏeefuy ow filiḏ. »

24 Keluu kélfii wohoh yi Faam fi gaana a kélfē yí seeyoh ya yīi bah, affi wa kúnēhté, wa na meelantuu yee waḏti hen yīi baa ra.

25 Ow daa míllē' ac ḏeeffe wa daa won wa tih : « Bēewē beku ron kasu ra ínú filiḏ Faam fi gaana, na waariyu bēewē. »

26 Tígí daaha, kélfii wohoh ya a bēewí payute kalute apootarra ndaa wa paguy wa yin toñeh bēewē ay waa yeese la'.

27 Filoon fi bee kaluu wohoh ya apootarra cēgírúté wē kēemí gaani yēwúḏḏē rē, seeyohi gaana won wa daaha tih :

28 « Fun húmú kadduuy ron wit waare yīi lenke sun fi Yéesú ē ? Ndaa ḏon kaa'uute keloh nīi ḏon líiwēlsúuté Yerusalem bēēḏ a wonnon ! Baatte bití ḏon na anuu faha' tígí húlí sun fi fun ! »

29 Ndaa Peer a apootarri kayya wonu tih : « Ow waḏti ñeya yee won Koope ra, ndaa iña na wonu bēewē rē neh.

30 Yéesú fē húmú legu ron kurwaha nīi húlté rē, Koope fa na húmú jaamiyuu caacci yen ra kélíḏté rí búudé.

31 Te ḏi báyíḏté rí, tíkké rí hēbísí, ḏi hompe ya'i ñamaa fi, ḏi hente kélfii gaana a Sēmlēhē, nda bēy Israyel lof pesaḏ, wa baalu bakaadḏi wa.

32 Funi Ruuh-Pesen daa seedeyu iñyaaha, te Koope on bēewē na ñeyu woni ra Ruuh-Pesen fi baaha. »

33 Keluu bēy kēemē unni yah, keeññi wa haay haayo nīi wa na fahuu hawí apootarra húl.

³⁴ Ndaa, lahte farisenji h́ḿḿ f́ĺĺb́ f́i wa, h́ńń Gamaliyel, d́i non ýeddēh́ ýi kootii Ḿýýis, d́i b́ýý b́ēẃē b́ēēb́. Di kolohte canke leelii b́ēẃē, naha'te d́úh́ŕi apootarra ēsśń yutuud́ paay,

³⁵ antee won b́ēẃē tih : « Don fi b́ý Israyel, ēlśi affon don olsoh yee na suu ron page b́ēẃi yee ra.

³⁶ Maañay-maañay rek, lahte b́ýý h́ńń Tedaas acce, t́kké afi ow gaan ńi b́ēẃi mitute ow t́ḿēer iniil (400) ñeyute tala neh a ? Ndaa hawuu ri h́ĺ rē, b́ēẃē h́ḿḿ ñeyu tala ra hasluuy, goomali wa ḿkké ē ?

³⁷ Filoon fi baaha, jamanaa na h́ḿḿ ḱd́u b́ý gina ra, lahte b́ýý h́ńń Yudaas dék Galile, héccé ow caak d́i na. Ndaa hawuu d́i fi baaha ra bal, b́ēẃē h́ḿḿ ñeyu tali ra b́ēēb́ hasluute.

³⁸ Leegi mi won tee : ngēnē f́ēĺýi b́ēẃi yeh, yéd́d́i wē saañ ! Yee tah wa koloh ra a iña na pagu wa ra kolaa ow kut na raa, wa ay ḿuy ;

³⁹ kolaa Koope na raa nék, don ii naa mín yin. Wéett́ýi affon, toñeh don haa'uun Koope ! » T́ǵi daaha, b́ý kēēmē ñéerúuté a yee won Gamaliyel ra.

⁴⁰ Wa d́ēkrúuté apootarra labiruute wa laraw, anutee waa kadda' won ýi lenke Ýēsú nē, yed́d́ute wa suute.

⁴¹ Apootarra koluute waa na daaha, keeññi wa sosse ńi sos di yee t́kē' wē Koope b́ēẃi warutee śf́f́ñ af Ýēsú rē.

⁴² Te faraah wa dékúu f́ĺĺb́ Faam fi gaana a f́ĺĺb́ faamma, wa waareye Uni Neba wone biti Ýēsú daa Buura Koo fal ri ra.

6

Bëewí paana ya tansu habra'i apootarra ra

¹ Waalli yaaha, bi na ðaatoh taalibe ya, yëwúddë na wonu gerek ra na capituu sun fi yee límúu Israyel ra, na wonu biti wahtii woruun ñam faraah, ðelebba yaalli wa húlú hatni wa ra halu.

² Tígí daaha, apootarri sabboo a ana ya dëekuté taalibe ya bëeb took, wonu wa tih : « Fun míníh yeris waarii Unni Koope af wora' ñam.

³ Kon yen ay hene ðee koy-yaayyi yeh : ðon ay tanse ow paana filið fon, bëewí laasute wun, líifuté a Ruuh-Peseñ te teeyute nii teey, fun dëñéen wë légéyí baaha.

⁴ Hen ðaaha raa, fun ay mín sígím ðaṇa a waarii Unni Koope. »

⁵ Bëewë bëeb ñéerúuté a yee wonu apootarra ra, wa tansute Ecen fa gém nii gém líiffé a Ruuh-Peseñ ra, Fílíp, Porokoor, Nikanoor, Timoo, Parmenas, a Nikkol fi bëy Añcos, bee ðeefid yëwúddë yooni wa ra.

⁶ Wocuu wa ra, wa komute wa apootarra. Apootarra tikuté ya' yi wa sun fi wa dagirute wa.

⁷ Unni Koope ðaattee líiwëlsë', taalibe ya na ðaatuu caak Yerusalem, i seeyoh caak ðal gémuté Yéésú.

Hami Ecen

⁸ Bi on Koo Ecen mal ði caakke doole, ði déké' pañ iñi éemílë'té a i kimtaan gaan filið fi bëewë.

⁹ Bisa ín, lahte yëwúddí sokute Ecen goneel. Wa nonu bëy tígë na daguu, na wonuu Tígë në

daguu ñaamma yeddu ra. Bëewë në tee'uu tígí daaha ra, yee koluu Siren, yee Iliksaandiri, yee Sílísí, yee koluu Aasi.

¹⁰ Filiß gonla béeb, wa mínih yin dii na, ndah Ruuh-Pesen daa na teeß di nufa tah di na won iña na won di ra.

¹¹ Tígí daaha, wa yerute i ow hélis, bëewí ay wone biti wa keluute Ecen na won wonni bosse sun fi Mëyiis a sun fi Koope.

¹² Daaha, wa hëwrúuté Ecen a bëy gina, baha ya gina a yëeddëh yí kootii Mëyiis. Bëewí yaa yípútée hen Ecen kirtin habute ri, kúrúte ri këemí gaani yëwúddë.

¹³ Wa kúreelúuté i mbata seede bal yi wonu tih : « Bëyí bee dékë' won bos sun fi Faam fi gaani selaa a sun fi Kootaa !

¹⁴ Fun keluute ri na won biti Yéesú fí bëy Nasaret fi baa ay poo Faam fi gaani Koope, di lof baah ya helid yen Mëyiis rë. »

¹⁵ Wonuu yii baa ra, bëewë këemí gaana béeb henute Ecen il jak, olute biti kanama man kanam malaaka nen.

7

Gonli Ecen

¹ Seeyohi gaana meelte Ecen won di tígí daaha tih : « Iña na wonu sun fu ra laha' daaha a ? »

² Ecen won tih : « Don fi koy-yaayyee ke so' yeh, baappee ke so' yeh, síkíríi sè' mi won don. Ciffi yen Abraham húmú homa' ri Mesopotami balaa ri saañ dék Haran ra, Koope fa lah ndam ra húmú feeñiyohte ri,

³ won dī tih : *“Kolee ginon, fu hel mboko yu ndín, fu saañ gina nay mi roo kúré rē.”*✧

⁴ Tígí daaha, Abraham kolohte gini Kalde daaha, saañce dékké Haran. Filoon fi baaha, húlë' boffi ra, Koope kélídté rí Haran kúdté rí gina homu ron woteh bee ra.

⁵ Bín fë, Koope onay ri feey deeha. Di luk dīi onay guuttaa lukki yin ra sah di feey, ndaa dī gappe ri won dī tih : *“May yere ro feey fi bee fu laha' ri, doni bëy talu.”*✧ Añcañ, bín fë deef Abraham lahay koy doom.

⁶ Koope antee húmú tík sun won dī tih : *“Yúhé bití séttú ay dék gini henay bi wa ; wa ay naa habu ñaam, wa moklu lool nú hen kíil tíméer iniil (400).*

⁷ *Ndaa ay tíl nú mi keen sun fi gina nay waa ñaamlee ra. Tígí daaha, wa ay naa koloh, wa ac jaamiyohi so' tígí deh.”*✧ »

⁸ Ecen baatte won tih : « Koope antee pok yin hanndal ki bani Abraham. Yee tīnndúu yee pok dī baa ra, ac bití bani bëy tali lecoh. Daaha, Abraham lecce koohi Isaak waali peeye fa filoon fi límí ; ti daaha nen, Isaak lecce koohi Yakop ; Yakop lecce koyyee ke ri daa caacci yen ra, wa fi kélfë yí talli sabboo a ana yi Israyel.

⁹ « Caaccaa ka yen yaa húmú eeñnjuute koy boffi wa Suseef nú yaayute ri, dī kúrúte Ésíp hente ñaam. Ndaa Koope ñéerë'té a ri,

¹⁰ kélíssé rí coono fi bééß. Di onte ri nuf tahte dī neba'te buuri Ésíp. Buura tíkké rí af gina, tíkké iña faami bééß ya'i.

✧ 7:3 7.3 Saame Dalaana 12.1 ✧ 7:5 7.5 Saame Dalaana 12.7

✧ 7:7 7.7 Saame Dalaana 15.13-14

11 Filoon fi baaha, yaab haalte filiḥ gina, labpe Éśíp béeb a Kanaan. Bëewë súfúñúté súfúñi misikke, caacci yen lahuy yii ñamun wa.

12 Kela' Yakop biti pep ín yaayu Éśíp rë, débpée wol koyyee ke ri daa caacci yen ra dín fë.

13 Waali ana fa payuu wa dín fë rë, Suseef teekirohte koy-baappi, wonte buur biti iña bëy faam wa.

14 Filoon fi baaha, Suseef kallirohte Yakop boffi, a bëy faami béeb. Wa henute ow sabay paana a ow iip (75).

15 Yakop saya' Éśíp dāaha. Di húlë' në, te koyyee ke ri daa caacci yen ra húlúu në bal.

16 Búudé yí wë kúrúte, hacute haca ya húmú lom Abraham séttí Hamoor na a hélíis rë, di Sihem.

17 « Bi na húmú leboh wahtaa nay lahe yee gap Koope Abraham ra, tali yen na baatti gaan, wa na baatuu caak Éśíp.

18 Hompe níi lahte buuri acce filoon fe kúdté gina, dī kállëy yin yii lenke Suseef na.

19 Buuri baa húmú nofa'te bëy tali yen, mokilte caacci yen níi túuycé wë bedi koyyi baakerri wa, wa húl.

20 Mëyíis límúu jamanii baaha, baakeri wunte níi wun, neba'te Koope. Di yefute faam boffi níi hente céyín éeyë.

21 Di míllúutéé betu filoon fe, koy ki belii buur píité rí, kodte ri dī hente koohi.

22 Daaha, Mëyíis yoonte pesadi bëy Éśíp níi dúmpé ces. Di mínté won, te ri hereñce pagad.

23 « Tílë' níi dī lahte kíil sabay iniil (40) ra, nufa

payte yérí mboko yi, bëy tali Israyel.

²⁴ Paya' ri yérí wë, dī otte ow di bëy Ésíp na mokil ow waa na. Tígí daaha, dī yejohte yíllíri bëe' na moklu ra, labpe bëyí Ésíp, bëe' húlté.

²⁵ Di haba' biti koon mboko yi ay yúh biti Koope daa ñeya' dīi na sēmlē'í wë, ndeke wa yíih yin na.

²⁶ Kéy fín fë, dī otte ow ana di bëy Israyel na haa'uu, dī na aattiya' wa won tih : “Don i koy-yaay yaawe ! Don haa'uu yi deeha ?”

²⁷ Ndaa bee luk yínëe doole waa na ra yeñce Mëyiis, won dī tih : “*Daa fal ro njídí nay fun aattiyee ?*”

²⁸ *Fu faha' hawi so' húl ti di hawa' fu koy ki Ésíbë aa' ra neh a ?*”

²⁹ Kela' Mëyiis unni yah, dī hegohte saañce Majaan hompe dín fë. Di lahte koy ana daaha.✧

³⁰ « Kíil sabay iniil (40) filoon fi baaha, malaaka feeñiyohte Mëyiis njaar kíi filiḅ dúuf, di luufa hom hëbís dañi Sinayii* ra.

³¹ Ola' ri yíi bah, dī éem éemë níi, na leboh olsohi yee tígë. Tígí daaha, dī kelohte un Koo-Yíkëe na won dī tih :

³² “*Daa mi Koope fi ciffu Abraham, Koope fi ciffu Isaak, Koope fi ciffu Yakop.*” Mëyiis tíit tíitë níi na saak, kaañay béyíd afi.

³³ Koo-Yíkëe won dī tígí daaha tih : “*Nísé ñafadḁa kottu ; tígë hom fu ra tígí selate.*”

✧ **7:29 7.29** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 2.11-22 ; 18.3-4

* **7:30 7.30** Sinayii : Daa ri daña húmú lap Mëyiis na yed' dī Koope túuyë' yí sabboo ya ra. Di na wonuu Horep ḁal.

³⁴ *Mi otte pesi misiga homuu bëewí sě' Ésíp rě. Mi kelohte úní wě, te mi cép sěmlě'í wě. Leegi aye mi wol ro Ésíp.*"☆ »

³⁵ Ecen baatte won tih : « Bëy Israyel húmú kaa'uuy Mëyíis níi wonute ri bití daa fal ri njídí nay waa aattiyee woo ? Mëyíis fi baa daa ri bee ñeya' Koope malaakaa feeñiyohete ri filiḅ dúufě na kaḁ ḁa, wolte ri nda ri hen njídí bëewí, sěmlě' wě rě.

³⁶ Daa ri dúhíḁ wě Ésíp, na paṇ ḁí ñíi éemílě'té a i kimtaan filiḅ gini baaha ra, di kisi' fi Běhěerrě rě, a kíillí sabay iniilla (40) homu wa luufa ra.

³⁷ Di fi Mëyíis ḁal daa won bëy Israyel bitih : *"Koo ay ron wola' yonente ti so' nen, bi ay dúhée heedon.*"☆

³⁸ Húmú tee'uu bëy Israyel luufa ra, ḁí fi Mëyíis daa húmú hanndal ki caacci yen a malaakaa na húmú won ḁíi na sun fi ḁaṇi Sinayii ra. Mëyíis liila' Unni Koope daaha, Unna na tah ow pes ḁa, te daa ri léhín yen fi bëy Israyel wa.

³⁹ Ndaa caacci yen húmú kaa'uute síkírěhí, wa fahuuy rii ot, na fahuu nimil Ésíp.

⁴⁰ Wa wonu Aaron tih : *"Yípíḁ fun yúul, kěllěh fun waala, ndah mbata Mëyíis fě dúhíḁ fun Ésíp rě, fun yíh yee homa' ri ra.*"☆

⁴¹ Tígí daaha, wa yugusute ḁoon hente yúul, hawrute na, wa na anuu bíyěh keeññi wa sosse níi sos di yíi yéṅké bití daa wa yugusiru affi wa ri.

☆ **7:34 7.34** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 3.1-10 ☆ **7:37 7.37** Saame Nėrsi Kootaa 18.15 ☆ **7:40 7.40** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 32.1, 23

⁴² Koope súugë' wë daaha, yerisse wa, wa na jaamiyuu iña sun, ti di bíníyúu rí téeríi yonente ya ra nen bitih :

"Don fi bëy Israyel,

kíillí sabay iniilla (40) homu don luufa ra,

iña húmú hawu ron ra, don hawru so' wa a ?

Iña na húmú sarahu ron ra, don sarahu so' wa a ?

⁴³ *Wa húmúy yi so' neh a ?*

Ndaa iñi yéñké bití don daa yugusu wa a ya' yon, don jaamiyuu wa !

Ndah don kúrúte taantii yúulën Molok,

don kúrúte huli yúulën Refan,

daa tah may ron læeyíd,

mi yeñ don Babilon suc !"☆

⁴⁴ « Homuu caacci yen luufa ra, taantaa na nédís wë bití Koope ee leelii wa ra húmú waa na. Dee húmú naha' Koo ri Mëyiis rë, dī yugusuu daaha, Mëyiis yugus mani bee húmú teeḃ dī Koope ra.

⁴⁵ Taantaa hellute caacca tíkúu në rë. Beya' Yosuwe njiit kë rë, wa kúrúte taantaa gina liilu wa ra, bee habra' wa Koope níi wa líkúte bëewë dékú në rë. Taantaa hom daaha níi bee laha' nguur ki Dawit ra.

⁴⁶ Di fi Dawit, bi neḃa' ri Koope, dī danke Koo nda ri mín dīi tabahid Faam, dī fi Koope fi Yakop.

⁴⁷ Di filiḃ yaaha bëeḃ, Salomoo daa millë' rīi tabahid Faam fa.

⁴⁸ Añcañ, Koope fa sunaa-sun dékéh faam fi ow daa tabah ri, ti di wonuu ri filiḃ téeríi yonente ya ra nen bitih :

49 *Yíkëe won tih : “Sun-Koo daa ñaani Nguur ki so',*

feey fa daa tikú kotti so'.

Don ay soo mínée tabahid faam d'ih ?

Faam fi bi nui won ti daa mi nay naa déké ?

50 *Daa mi sak yaa béeb a ya' so' neh a ?”*✧»

51 Ecen tíkké won wa tih : « Don fi yee don wooñnjuute, keeññon súhté te nuffon likke ti bëewí lecu y nen ! Don dékúu kaa'a'i sikirëhi Ruuh-Pesen ! Don beyu caaccon kep !

52 Lahay yonentii caaccon mokluy ri ! Wa lukuu hap yee waariyu ayi Bëe'-júb dë, te bëyi baaha daa ri bee yaayu ron, don hawute ri ra.

53 Don daa liilu Kootaa ñéyid Koope malaaka ya na ra, don antee naa ñeyuy ! »

Húli Ecen

54 Keluu bëy këemë unni yah, keeññi wa haay Ecen haayo nui madu bëewí sayu sayo nen.

55 Ndaa bi líif Ecen a Ruuh-Pesen, d'i yiidté sun, otte ndami Koope, Yéesú canke hëbís Koope, hompe ya'i ñamaa fi.

56 Di won tih : « Ëlí kan ! Mi otte sun-Koo kúnsëhté abeh, Koy-bëe' canke hëbís Koope, hompe ya'i ñamaa fi. »

57 Tígí daaha, wa na fogu sun, dapute nuffi wa, yipírúuté rí,

58 dúhruté rí filoon gina, na tawu ri la' hawi húl. Seede ya nísuté búubbí wë, déñéenuté wë kúkëy wahambaane hampe wa, kúkëyë hínú Sool.

⁵⁹ Bi na tawu ri bëewë la', Ecen na ðan won tih : « Yéesú-Yíkëe, téebílee coonaa fi so' ! » ⁶⁰ Di antee hen gítëp yekke, fonke won tih : « Yíkëe, ngana habiid' wa bakaadi beh ! » Wona' ri uni bah, ði lússé.

8

Mokla mokil Sool bëy ílí jaŋaa ra

¹⁻² Di fi Sool nék, húmú ñéerë'té a hawa hawu Ecen húl rë. I ow di bëewí gémúté Koope nîi gém yugusute búudé fí Ecen hacute ri, looyute ri looyi misikke.

Yiin hawu Ecen ra, bëy ílí jaŋaa dalu mokil mokli misikke yiin fin fa di Yerusalem. Gét nêe apootarra, bëewë tasu ra béeb hasluute filið deyí Yúdée a deyí Samari.

³ Di fi Sool nampee can múklí bëy ílí jaŋaa. Kola' ri daaha, na haal faam-ëe faam, na fúul bëewë gémú rë na bek wa kasu rek : yaal neh, beleb neh.

Waarii Fílíp Uní Neba di Samari

⁴ Tasaaruu bëewë gémú rë, wa haalute filið ginna na waariyu Uní Neba.

⁵ Di fi Fílíp kola' daaha saaŋce gin di Samari na waare bëy gina yii lenke Buura Koo fal ri ra na.

⁶ Bëy gina béeb kúnsúté nuffi wa na síkírúu rí, di yee keluu wa ra a yee oluu wa ði na paŋ kimtaan ra.

⁷ Wa olute biti lahte bëewí caakki fí yúhté biti líkđúté yébitëh, te yébitëh yë yahti dúh waa na raa wa foguu fogoo. I lëfëñíd caak a bëewí yíibúu yíibëe wahute bal.

⁸ Daaha, keeññi bëy gina sosse nii sos.

⁹ Balaa baaha, deef lahte bëyi húmú gina merees hínú Simon, di luhusa' luhusoo. Bëy gina húmú éemuté iña na paŋ di ra, te ri húmú tík afi ow gaan.

¹⁰ Bëy gina bëeb, dala'te bee lukki yin nii bëe' lukki baha ra húmú síkírúu rí nuffi wa, na wonu tih : « Bëyi bee daa ya' Koope kan ! Daa ri bee na wonuu Lukki Gaan da. »

¹¹ Yee tah wa na húmú síkírúu rí rë, haala' yee homa' ri daa yii maañce di na éemíl wë a iña na luhus di ra.

¹² Ndaa gémúu bëy gina Uni Neba na waare Fílíp yii lenke Nguur ki Koope a ban fi Yéésú-Kiristaa ra, yaalla a belebba bëeb bëtsuté.

¹³ Di fi Simon sah gémpé, bëtsuté. Kola'te baaha, di na takeeh a Fílíp. Di éempé kimtaanna a iñi éemílë' yë di na ot ri page wa ra.

¹⁴ Apootarra húmú Yerusalem ra, keluu wa biti bëy Samari gémuté Unni Koope ra, wa yejute Peer a Saŋ waa na.

¹⁵ Lahuu wa Samari ra, Peer a Saŋ dagirute wa nda Ruuh-Pesen cép sun fi wa,

¹⁶ ndée ri húmú liilay ti cép sun fi wa koon ; wa húmú bëtsúu tii Yéésú-Yíkëe koon kut.

¹⁷ Tígí daaha, Peer a Saŋ tíkuté wë ya', Ruuh-Pesen céppé sun fi wa.

¹⁸ Ola' Simon biti apootarra na tíkú bëewë ya' rek, Ruuh-Pesen na cép sun fi wa ra, di na yed Peer a Saŋ hélíis,

¹⁹ won wa tih : « Yérí së' sañ-sañi bah so' bal, nda bëyi mi tík dí ya' raa, Ruuh-Pesen cép sun fi. »

20 Ndaa Peer won dī tih : « Doni hēlsú bēēb yúlí dín ! Fu haba' bití dēe fu mín lom yīi Koope daa na ona' ri a ? »

21 Fu lahay waal deh, fu lahay yin deh ndah fu laday íllí Koope.

22 Líké nufi bosa dōo na fu baaloh Koo-Yíkēe nda ri baal ro yīi bosa hom afu baa ra.

23 Nagajek, mī otte bití fu súulté keeñ te bakaad hampe ro ñaam. »

24 Tígí daaha, Simoñ won Peer a Sañ tih : « Kon dēgírí sē' Yíkēe nda ña wonu ron sun fi so' ra, yínē sah fan soo naa kat. »

25 Seedeyuu wa, wa waariyute unni Yíkēe daaha níi wocute ra, apootarri ana ya beyute waala na nimilu Yerusalem. Homuu wa waala ra, wa waariyute Uni Neba filíß gin caak di Samari.

Fílíp a bëyí gaana dék Écëpí rë

26 Filoon fi baaha, malaaka di malaaka yi Yíkēe won Fílíp tih : « Tílé waal feey-feey, fu bēb waala kola' Yerusalem na saañ Gaasaa ra. Di waali dāayte. »

27 Fílíp yíppée koloh saañce. Laha' ri waala ra, dī otte ow. Bēe' búc*, dék Écëpí. Di ow gaan nguur ka : daa ri kúd alal mī Kanndaas buuri belii Écëpí. Di húmú ac jaamiyohi Koope Yerusalem,

28 dī na nimil faam. Di hompe sun fi wētíirí na janí téeríi yonente Isayii.

* **8:27 8.27** Bín fē, bēewē nē húmú légéyú nguur ki Écëpí rë di jamanaa hena' buura bēlēb ra húmú búcúu búcēe, kaa' bití nuffi wa ay home dī fi buura na.

29 Ruuh-Pesen won Fílíp tih : « Paye fu daḅ wētíirí bín. »

30 Fílíp daayce múkē na saaṇ dabaadi bēe'. Leḅa' ri ra, dī kelohte bēe' na jaṇi téerí yonente Isayii. Tígí daaha, dī meelte ri won dī tih : « Fu hampe yin iña na jaṇi fu ra saa ḅahaa ? »

31 Bēe' won dī tih : « May habee yin na dīh te mi lahay ḅēyí nay soo waa poysiree ? » Di yíppée won Fílíp lap wētíirē took hēbísí. 32 Iña na húmú jaṇi ri filiḅ Téerēe rē daa wa yeh :

« Di man ti har fi kúrú suu oolu oolo nen.
Di dúhrēy un ti koy har fi baa fēnúffē homu huuf
nen.

33 Di foṇkoyuy, kaaf ki naafute !

Daa nay wone woni séttí ?

Di lahay koy níi púlé sét,

ndah pesi dúmēlúté feey fi beh. »☆

34 Bēe' won Fílíp tih : « Teeḅ so' hém neḅa' ro, nda yonentaa wona' afi nda ri wona' ow kay ! »

35 Tígí daaha, Fílíp ḅeḅpe wona, ñeya'te ri unnee ke Téerēe yaa na waare bēe' Uni Neba won sun fi Yéesú rē.

36 Wa homute waala na suu níi wa fúsuté tígí lahte muluḅ. Tígí daaha, bēe' won Fílíp tih : « Yee muluḅ saa ? Yi kaa' so' mi ḅētsú ? » [

37 †]

38 Filoon fi baaha, dī naha'te cēgírí wētíirē. Di céppé ḅani Fílíp ñéerúuté, wa haalute mulaa, Fílíp ḅētíssé rí.

☆ **8:33 8.33** Saame Isayii 53.7-8 † **8:37 8.37** Bēewē húmú ñeyaatu unni yee bín fē wora'i wa bēewē rē, lahte na yi húmú bíníyú yii beh : Fílíp won dī tih : « Gémú non ḁo raa, fu mín ḅētsú ! » Bēe' tahte won tih : « Mi gémpé bití Yéesú-Kiristaa Koy Koope.

³⁹ Dúhúu wë mulaa ra, Ruuhi Yíkëe pahte Fílíp kúdté rí. Daaha, bëe' ollay Fílíp, ndaa kaa'aay dī beyaatte waali na saañ, keeña sosse níi sos.

⁴⁰ Di fi Fílíp fúsë' Asot, antee beß waala ñeete ginoo gin na waare Uni Neba níi ri lahte Sesare.

9

Dee haala' Sool nonte jaŋaa ra

¹ Filiß yaaha béeb, Sool dékë' maannda' hawi taalibe yi Yíkëe húl. Lahte bis, dī payte otte seeyohi gaana,

² woni biti dī bíníyíd dī unni ay kúrú filiß ílíyyë na daguu yëwúddë Koope ra di Damaas, nda dī deef na bëyí non waali Yéesú-Yíkëe rëe, yaha yaal mbée beleß béeb, dī mín ríi ham kúdf dī Yerusalem.

³ Di beßpe waali Damaas fa na saañ. Di na leboh gina, dee a deh, niñ kola'te sun hawaante ri.

⁴ Di lasohte feey, kelohte uni na won dī tih : « Sool, fu mokil so' yi deeha bal Sool ? »

⁵ Sool tahte won tih : « Daa fu wa bahaa ? » Una won dī tih : « Daa mi Yéesú ! Daa mi bëe' na mokil fu ra ! »

⁶ Kolee leegi fu haal gina, fay teeßu yee wad' fuu paŋ ra. » ⁷ Bëewë wani Sool ñéerúu waala ra cagute, henute pë'. Wa keltuute una, ndaa wa oluy ow.

⁸ Sool kolohte feey fa, wëdíssé illí ndaa ri ollileh na. Tígí daaha, bëewë habute ya'a nookute ri, kúrúte rí Damaas.

⁹ Di hompe waal éeyë daaha mínéh ot, baatte biti dī ñamay, hanay.

¹⁰ Filiß Damaas daaha, lahte taalibii hínú Anañas. Yíkëe feeñiyohnte ri filiß yodad dëekké rí won tih : « Anañas ! » Di tahte won tih : « Yëew ! Fu won yi Yíkëe ? »

¹¹ Yíkëe won dī tih : « Kolee fu saañ waala na wonuu Waala júb dë, fu haal faam Yudaas, fu meela' bëyí hínú Sool te dék Tarse ra. Di hom ñan tígë homuu yen bee ra kep,

¹² te mi teeḅpe ri filiß yodad, dī otte bëyí hínú Anañas haalte dīi na, tíkké rí ya' nda illí nimil wërsëh. »

¹³ Anañas won dī tih : « Yíkëe, ow caak wonute so' yii lenke bëyí baa na a ñni bossa bééḅ pañ dī bëewú di Yerusalem ra.

¹⁴ Te ri aya' dee a sañ-sañ yeru ri kélfë yí seeyoh ya ra, nda ri ham bëyí na dëek dë bééḅ. »

¹⁵ Yíkëe won dī tih : « Lahe dīi na bal, mi tannisë ri pagiri so' yii beh : dī nay teeḅe heetti kayya a buurri wa, a bëy tali Israyel tii so'.

¹⁶ Te so' may rii teeḅ coono ya wad dīi ñeya ra bééḅ ndah so' ra. »

¹⁷ Tígí daaha, Anañas saañce. Laha' ri ra, dī haalte faam fa, otte Sool tíkké rí ya' antee rii won tih : « Koy-yaaso', Yéésú-Yíkëe fë feeñiyoh ro waala na ac fu dee ra daa wol so' dōo na, nda illú nimil wërsëh, te fu líif a Ruuh-Pesen. »

¹⁸ Tígí daaha, i yin ti kuf nen yippée dúh illí Sool keente, illë wërsëhté ; dī kolohte, bëtsuté.

¹⁹ Filoon fi baaha dī ñampe, faana pënsëhté.

Waaríi Sool di Damaas

Sool hompe i waal a taalibe ya di Damaas daaha,

²⁰ yíppée yam na waare filiḅ íllyyë na daguu yëwúddë Koope ra, na won bëewë bití Yéésú Koy Koope.

²¹ Bëyí fi keloh dī waareye bééḅ, éem nūi wone tih : « Bee bëe' nē mokil bëewë nē dëekú Yéésú rē di Yerusalem ra neh hanaa ? Mbaa dī ac dee hami mani bëewí yaaha neh, kom wa kélfë yí seeyoh ya ? »

²² Ndaa Sool hampe yee na won dī ra fiic na waare, na poysiif wa dee hena' Yéésú Buura Koo fal ri ra. Yii baa kúnté affi yëwúddë dékú Damaas daaha ra.

²³⁻²⁴ Tíl tilë nūi, wa caguute bití wa ay hap Sool húl. Wa saamute i ow, yi cagu íllí míiri* gina bééḅ na wohu na' a elek, fahuu hami hap dī húl, ndaa dī fi Sool kelohte baaha.

²⁵ Tígí daaha, taalibe yi Sool koluute elek kúrúté rí, saamute dama bekute ri filiḅ yëellúté rí énfí míiri gina.

Homi Sool Yerusalem

²⁶ Nimila' Sool Yerusalem ra, dī faha' ñéerë'í a taalibe yi Yéésú daaha, ndaa ow kaañay rí, ndah wa lekuuy taalibe ki.

²⁷ Tígí daaha, Barnabaas daa mǐllë' ríi beḅ, kúdté rí apootarra na, bílǐdté wë dee tee'a' dī fi Sool a Yíkëe waala ra, a dee wona' Yíkëe dīi na ra. Di wonte wa dee na húmú waareya' rí a fít yii lenjke Yéésú nē di Damaas ra.

* **9:23-24 9.23-24** Jamanu yi yaaha, gin caak húmú wërélúu a míiri utte te híinté, kaa' bití haa' lah raa gina ay yooḅe haal.

28 Kola'te baaha, Sool dalte ñéerë' a wa filiḅ Yerusalem, dī na haal na dūh, na waare yii lenjke Yíkëe nē, te neehay yin na.

29 Di helay yēwúdfē na wonu gerek ra ḅal, na goneel a wa, ndaa wa fi ḅēewí yaa na fahuu hawi húl.

30 Keluu koy-yaayya ya filiḅ ngémē yii baaha, wa kúrúté rí Sesare. Daaha, wa yejute ri waali Tarse.

31 Moklilay wa ow ra, ḅëy ílí jaṇaa, dala'te Yúdée, ñeete Galile nī Samari ḅéeb na anuu lah jaamma. Wa na baatuu yúh, na baatuu neeh Yíkëe, te Ruuh-Pesen tahte wa na baatuu caak.

Dee paya' Peer Ene ra

32 Di fi Peer, bi hom dī wërë filiḅ gina faraaah yérí ḅēewí Yéesú, lahte bis dī payte yérí yín Lidda.

33 Laha' ri ra, dī otte ḅëyí hínú Ene. 'Bëe' lëfëñídf, hente kíil peeye dī fanohte ri tigel.

34 Peer won dī tih : « Ene, Yéesú-Kiristaa payce ro. Kolee fu yugusídf afu tigel ku ! » 'Bëe' yíppée koloh.

35 Oluu ḅëy Lidda a ḅëy Saron biti ḅëe' wahte ra, wa ḅéeb kúnsúté keeññi wa Yíkëe nē.

Kolohi Tabitaa búudé

36 Húmú laha' belii dék Yope hínú Tabitaa, maanam Dorkas di gerek. (Íti fi tii baa daa fandaay). Di húmú taalibe. Di húmú déké' paṇ yin wun a habra'i ñëkídfē.

37 Hom homo nī dī keente jér jamanu yi yaaha, dī húlté. 'Bëewë ayute beyute búudé fë yugusute ri, fëndúté rí lasi hom sun fi faam fa sun.

³⁸ Taalibe yi bëy Yope keltuute biti Peer ín Lidda, te bi gina wulay daaha, wa wolute ow ana woni Peer biti dī habra' wa yíppí ac gaaw.

³⁹ Lahuu taalibe ya wonute Peer baaha ra, dī yíppée koloh ñéerë'té a wa saañce. Laha' ri ra, dī kúrúté lasa sun hom búudé fë rë. Belebba yaalli wa húlú rë béeb lebuute ri na looyu, na teebu ri búubbë yugus Tabitaa homa' ri leelii wa ra.

⁴⁰ Tígí daaha, Peer dūhídté bëewë béeb ëssín, yekke na ñañ. Kola' ri dah, dī yíssëhté búudé fë nē won tih : « Tabitaa, kolee ! » Wona bah, belaa kúníssé illí otte Peer, kolohte tookke.

⁴¹ Peer onte ri ya' dī kolohte, antee dëek bëewí Yéesú a belebba yaalli wa húlú rë, teebpe wa ri dī na pes.

⁴² Bëy Yope béeb keltuute yaa, te ow caak gémuté Yíkëe.

⁴³ Peer hompe yii maañce Yope daaha, di faam bëyí légéyë' hun hínú Simoñ.

10

Wola'i Korney Peer na

¹ Lahte bëyí húmú Sesare hínú Korney. Di húmú kélfë goomal soldaarri bëy Rom na wonuu goomali Itali ra.

² Bëe' a bëy faami béeb húmú bëewí pokuute Koope na te wa neehute ri. Di dékë' habra'i ñëkíddí yëwúddë a ñañ Koope faraah.

³ Lahte bis, wahtu éeyë filoon fi lahi na' leelu af, di filiñ yodañ, malaaka di malaaka yi Koo haalte faami, won dī tih : « Korney ! »

⁴ Di na yeel malaakaa faana béeb na saak, won tih : « Baaha yi Yíkée ? » Malaakaa won dī tih : « Koope kelohte danju, otte iñi wunna na pagid fu ñékídfē rē, hampe wa afi.

⁵ Leegi wole i ow Yope, wa pay bēe' hínú Simon na wonuu Peer ra, wa won dī ac.

⁶ Di hom faam bēyí légéyē' hun hínú Simon, dék búk kísí fē. »

⁷ Saya' malaakaa na húmú won a ri ra, Korney dēekkē ow ana di súrgē yí a soldaar yínē bi pokohte Koope na di soldaarra homu légéyí rē,

⁸ bílídte wē iña béeb antee waa wol Yope.

⁹ Kéy fín fē, homuu wa waala wa na suu, na lebbu Yope ra, deef Peer lappe dan Koope sun fi faam fa, bee laha' na' leelu af ra.

¹⁰ Yaaɓ hampe ri daaha nék, nufa tasse ñam. Di homu pagid ñam, lahte yii feeñyohte ri.

¹¹ Di otte sun-Koo kúnsēhté, lahte yii na cép nē man ndíimí gaani nuffa habu habo nen, tíkēhté feey,

¹² heetti raɓɓa béeb homute filiɓ : yee lahuu kot iniil ra, yee na fasuu ra, a heetti yakka.

¹³ Lahte uni won dī tígí daaha tih : « Koope Peer ! Hawe fu ñam ! »

¹⁴ Peer tahte won tih : « Damaay Yíkée ! So' mi mēsēy ñam yii kadduute, yii laday. »

¹⁵ Una wonil ri tih : « Yii Koope wonte biti lante, ngana haba' ri yii laday. »

¹⁶ Wa ñeyute unni yaa nūi hente waal éeyē, ndíimēe yíppée lawaat sun.

¹⁷ Filoon fi baaha, Peer hompe na níɓ iti fi yee waɗti hen yee ot dī baa ra. Filiɓ yaaha béeb,

bēewē Korney h́ḿú wol wa ra meelsuute faam Simon ńi wa lahute íĺi faam fa.

¹⁸ Wa dēekŕt́é wonu tih : « Simon fa na wonuu Peer ra ee faam fi bee a ? »

¹⁹ Peer hompe rek na ńíḡ sun fi yee ot d́i ra, Ruuh-Pesen won d́i t́ígí daaha tih : « Ole ! Lahte bēeẃi éeyé ýi ayute saamu.

²⁰ Ýípée cép fu ñéerè' a wa. Ngana lah nuf ana na, daa mi wol wa. »

²¹ T́ígí daaha, Peer céppé d́eefidte wa won wa tih : « Bēe' na saamu d́on d́a so'. Don sohluu yi koon ? »

²² Wa wonu ri tih : « Kélfíi soldaarra na wonuu Korney ra daa wol fun. Di b́eýi júbpe, neehte Koope te ýewúdf́e b́eéḡ nawute ri. Malaaka di malaaka yi Koope daa túuy d́i dēekŕh́ú faami, d́i keloh yee nay fu rii wone ra. »

²³ Léhínúu wē ńi wocute ra, Peer wonte wa haal filiḡ, hampe wa nee'ute daaha.

Ýilè' Koo ḱey f́in f́e rē, Peer b́eḡpe waala wa ñéerúuté. I ow di koy-yaayya filiḡ ngémé te dékú Yope ra ñéerúuté a wa bal.

²⁴ Bisa t́íkèḡ nē rē, d́i lahte Sesare, d́eef d́i fi Korney dēekké mboko yi a kooyyi gaanni, wa na sehu Peer.

²⁵ Laha' Peer faam fa ra, d́i hom haal, Korney téebílèhté ŕi yeddohte kotta śígímídté ŕi.

²⁶ Ndaa Peer kélídté ŕi won d́i tih : « Kolee d́o, so' mi ow kep ti d́o nen ! »

²⁷ Di hompe na goneel a Korney ńi d́i haalte faam fa, d́eeffe ow caak filiḡ.

²⁸ Di won bēewē tih : « Don ýuhuté biti ýewúdf́e mēmíḡ caḡ a ow kay mbée haal faam

wa maan ? Ndaa Koope teebpe so' biti ow waray haba' ow kay bëyi laɗay mbée kaa' caŋ a ɗi.

²⁹ Daa tah dëekúu sè' ñon ɗa, so' mi yíppí koloh koloo mi acce. Leegi mi faha' yúh yee dëekúu sè' ñon ɗa. »

³⁰ Korney won ɗi tih : « Yíilsën aa', wahtu éeyë filoon fi homi na' leelu af ti bee nen, mi hom ɗaŋ faam so', bëyi bekoh búuɓbí na tak hente fii sè' jalañ,

³¹ won so' tih : “Korney, Koope kelohte ɗaŋu te ri halay iñi wunna na pagid fu ñëkíɗɗë rë.

³² Kon wole i ow Yope, wa pay dëekíɗ ɗë bée' hínú Simoŋ, na wonuu Peer ra. Di hom faam bëyi légéyë' hun hínú Simoŋ, dék búk kisi fë.”

³³ Wona' so' bée' unni yaa ra, mi yíppée wol i ow dëegú, fu acce ; eera ! Fun béeɓ ayee fii Koope ee, síkírëhi yee wol ro Yíkëe fun na ra. »

Gonli Peer faam Korney

³⁴ Tígí daaha, Peer beɓpe una won tih : « Mi anti yúh kah-kah biti Koope génëntëlëey ow.

³⁵ Bëyi nē béeɓ a heedi mín ɗii hen, ɗi neeh Koope te page yii júɓpé, ɗeef ɗi neba'te Koope.

³⁶ Don yúhúte biti Koope wola' bëy IsrayelUni Neba kúɗ jaammaa ra, te jaammii baaha, ɗi ñeya' ri Yéésú-Kiristaa na, ɗi fa daa Yíkii bëewë béeɓ rë.

³⁷ Don yúhúte yee lah Galile ra tíkké Yúdée béeɓ rë, filoon fi bee na húmú waariya' Saŋ biti bëewë warutee bëtsú rë maan ?

³⁸ Don yúhúte biti Koope cépíɗté Ruuh-Pesen sun fi Yéésú fí bëy Nasaret, onte ri doole maan ? Don yúhúte biti Yéésú húmú haalte ginna béeɓ

bal, dī na paŋ yin wun, na pay bēewē yébítēh na ham wa ra maan ? Koope daa ñéerē' a ri daa tah dī mín paŋ iñyah.

³⁹ Te fun fi yeh, fun i seede di iña paŋ ri Yerusalem a ginni kayyi yēwúddē rē. 'Di antee daayu kurwah, hawute húl.

⁴⁰ Koope kélídté rí waali éeyē fē, onte ri feeñiyoh ow.

⁴¹ 'Di feeñiyaay bēewē béeḅ, dī feeñiyoh fun fi yee Koope maañ fun tanis fun henute seede yi ra, te fun ñamute, fun hanute a dī filoon fi bee kèllē' rí Koo búudé rē.

⁴² 'Di nahte fun waarii bēewē, fun seede biti daa ri bēe' Koope fal ri aattiya'i bēewē nē pesu ra a yee húlú rē.

⁴³ Yonente ya béeḅ wonute sun fi biti bēyí fi gém dīi na, Koope ay ñee'ee dīi na, baal bēe' bakaadfi. »

Cébi Ruuh-Peseŋ sun fi bēewē yēwúdf neh ra

⁴⁴ Bi hom Peer na won a wa na saañ, Ruuh-Peseŋ yíppée cép sun fi bēewē nē síkírúu rí rē béeḅ.

⁴⁵ Yēwúddē gémú Yéesú wani Peer ñéerúu daaha ra, affi wa kúnēhté oluu wa biti Ruuh-Peseŋ fa na ona' Koope ra céppé sun fi bēewí yēwúdf neh ra sah book.

⁴⁶ Wa yúhúu baaha biti wa keltuute wa na wonu i wonad kay, wa na kañu gaanaa ki Koope. Tígí daaha, Peer won tih :

⁴⁷ « Daa mín kaa' bēewí yee bētsú filiḅ muluḅ, wa fa Ruuh-Peseŋ cép sun fi wa ti yen nen ra ? »

⁴⁸ Di antee naha' bëtsí wë di tii Yéésú-Kiristaa. Filoon fi baaha, wa dagute Peer wa hom i waal waa na daaha.

11

Bíllí Peer bëewë yee lah ra

¹ Filoon fi baaha, apootarra a koy-yaayya homu Yúdée rë keluute bití lahte bëewí yëwúdf neh bal gémúté Unni Koope.

² Tíllë' níi Peer nimilte Yerusalem ra nék, yëwúdfë gémú Yéésú rë na capituu afa

³ wonu tih : « Fu haalte faam bëewí yëwúdf neh te fu bokke a wa ñam ! »

⁴ Tígí daaha, Peer na an waa bílídí iña lah ra béeeb yínë-yínë won tih :

⁵ « Mi húmú Yope ma na dāŋ, lahte yii feeñiyohnte so' filiḅ yodad : mi ot yii kola'te sun-Koo na cép, man ndíimí gaani nuffa habu habo nen tikëhté feey hëbís sè'.

⁶ Kénsë' mi filiḅ ra, mi ot raḅbi lahuu kot iniil, yee raḅ luuf, yee raḅbi fasuu fasoo, yee i yak.

⁷ Tígí daaha, mi kelohte uni na won soo na tih : “Kolee Peer ! Hawe fu ñam !”

⁸ Mi won dī tih : “Damaay Yíkëe ! Yii kadduute, yii laday mësëy haal búk sè'.”

⁹ Una kola'te sun wonil tih : “Yii Koope wonte bití lante, ngana haba' ri yii laday.”

¹⁰ Funi ñeyute unni yaa níi hente waal éeyë, ndíimëe lawaatte sun.

¹¹ Wahtaa yíníi baaha, ow éeyë lahute faam fa húmú mí rë. Wa koluu Sesare wolu soo na.

¹² Ruuh-Pesen antee soo won tígí daaha tih : “Kolee fu ñéerë' a wa. Ngana lah nuf ana na.”

» Peer tíkké won tih : « Koy-yaayyi pëenë yée ke yen yee filiḅ ngémë ñéerúu a so' yee ra, daa bedu so' Sesare, funi wa haalute faam bëe' wola' so' ra.

¹³ Di fi bëe' na anti bílíd biti dī ot malaaka haalte faami, won dī tih : “Wole i ow Yope, wa pay bëe' hínú Simon na wonuu Peer ra, wa won dī ac.

¹⁴ Di ay roo won unni nay roo múclé, doni bëy faamu bééḅ.”

¹⁵ Woca' bëe' bíllë, mi dal won rek, Ruuh-Peseṇ céppé sun fi wa fa faam fa bééḅ, ti di húmú cépè' rí sun fi yen dalaanin nen.

¹⁶ Tígí daaha, nuf so' payte yee húmú won Yíkëe rë bitih : “Saṇ húmú bëtsë' a muluḅ, ndaa don, don ay bëtsúu a Ruuh-Peseṇ.”

¹⁷ Kon Koope tahid wa oni baa ti di húmú tahra' ri yen nen bee gémúu yen Yéesú-Kiristaa Yíkíi yen na raa, mi yin na neh níi mí hécée a Koope ! »

¹⁸ Keluu bëewë unni yah, wa bééḅ cépíruté keeññi wa, na kañu Koope wonu tih : « Bëewí yëwúd neh sah bal, Koope onte wa níi wa mín lof pesad, wa liil pesa na dúmëh rë ! »

Janii Añcos

¹⁹ Filoon fi bee hawuu Ecen húl rë, bëewë gémú rë moklu moklo níi tahte wa hasluute. I ow waa na suute níi Fénésí, yee suute Síipër, yee suute Añcos, ndaa waarii wa Unni Koope bééḅ teem yëwúddë në.

²⁰ Añcaṇ, filiḅ fi baaha, lahte gémëh yí húmú filiḅ fi wa dékú Síipër a Siren, suute Añcos na

waariyu bëewí yëwúf neh Uni Neba won sun fi Yéésú-Yíkëe rë.

²¹ Wa ñéerúu a doolii Yíkëe, tahte níi i ow caak yíssúuté Yíkëe në, gémúté.

²² Keluu bëy ílí janjii Yerusalem baaha, tígí daaha wa yejute Barnabaas Añcos.

²³ Laha' ri dī otte mala cépíd Koope sun fi bëewë rë, keeña sosse níi sos, dī na won wa ham híin, wa ñaatti pokoh Yíkëe në.

²⁴ Dī fi Barnabaas nagajek dī bëyí baahte, lííffé a Ruuh-Pesen, gémpé níi gém. I ow caak gémúu Yíkëe në ñaaha homa' Barnabaas daaha ra.

²⁵ Dī kola' daaha, saañce Tarse saami Sool.

²⁶ Ola' ri ri ra, dī kúdté rí Añcos, wa bëeb ana homute kíil múlgús bëy ílí janjaa na daaha, yëeddúté ow caak. Te taalibe dëbpi dëekúu kerceen Añcos daaha.

²⁷ Jamanu yi yaaha, lahte yonente yi koluu Yerusalem suute Añcos.

²⁸ Bëyí yínëe waa na hínú Agabus ra, bi teef dī Ruuh-Pesen, yampe na won bëewë biti yaabi misikke leñ haal filiñ gina bëeb. Te dī wona' ri ri, laha' ñaaha jamanaa homa' Kúlët nguur ka ra.

²⁹ Tígí daaha, taalibe ya koluute biti ow fi ow waa na bëeb yera' yíi mín dīi yera', woluu koy-yaayya homu Yúdée rë.

³⁰ Wa pagute yee wonu wa ra, yerute wa Barnabaas a Sool, woluute wa njíttí janjii bëy Yúdée.

12

Bëemí Saak a begi Peer kasu

¹ Jamanu yi yaaha, buura na wonuu Erot ra yampe na mokil i ow di bëy ílí jaŋaa.

² Di bëemrëhté Saak koy-yaafi Saŋ a jépíl.

³ Ola' ri biti yaa neba'te yëwúddë rë, dî habrohte Peer bal filiḅ feedi mbúurú njeñe ya.

⁴ Di haba' Peer daaha, bekke ri kasu, nahte goomal iniilli yéŋké biti bina-bina bééḅ soldaar iniil, wa éytée wohi. Filiḅ fi yaaha bééḅ, dî hampe nufi biti dî ay rii aattiye filiḅ bëewë biti Paaga gét.

⁵ Peer téyúté hompe kasu, ndaa bëy ílí jaŋaa yabute na dagiru ri Koope rek.

Dee dúhë' Peer kasaa ra

⁶ Elgi bisa na waay Erot aattiya'i ra koon, Peer hompe na nee' hanndal soldaar ana. Di húmú pokalsuu a níh tiinj ana, baatte biti i soldaar homute ílí kasaa na wohu.

⁷ Dee a deh, malaaka di malaaka yi Yíkëe acce, lasa bééḅ na niiñ. Malaakaa hente Peer pok-pok laf araal yúunté rí won tih : « Yípée koloh ! » Níh yí tiinjha húmú ya' ya ra yíppée pëkísëh.

⁸ Malaakaa won dî tígí daaha tih : « Yugusee, fu bekoh ñafadfu. » Peer paŋke yee won dî ri ra, malaakaa baatte won dî tih : « Bekee paltuu fu ñee tal so'. »

⁹ Peer ñeete tala, na dúh kasaa. Filiḅ yaaha bééḅ dî habaay biti yaa kah-kah, dî haba' biti rek dî hom heey.

¹⁰ Wa gétúté tígë homu wohoh ya déḅ dë, wa gétúté ana fa, wa lahute ílí tiinjka púlëh gina ra. Ílë kúnsëhté fii wë, wa dúhuté. Dúhúu wë rë, wa tilúté wun-wun, dee a deh, malaakaa helte Peer.

¹¹ Tígí daaha, dī na anti yúh yee lah ra, dī won tih : « Mi anti yúh biti yaa kah-kah : Yíkëe daa wol malaakii, sēmlë'té sē' ya' Erot a yii bosa na sehu yëwúdfë biti dī ay soo rii paŋ koon ða. »

¹² Gíníkë' Peer baa ra, dī saaŋce faam Mari yaafi Saŋ fa na wonuu Marka ra, ðeef i ow caak tee'uute ðaŋ Koo daaha.

¹³ Laha' ri laɓpe ílí faam fa ra, súrgë beleɓ hínú Rode daa ac kúnsírí.

¹⁴ Yúhsë' rí un Peer ra, keeña sos soso níi nufa paay sah kúnsírí ílë ; dī daay múkë, nimilte filiɓ woni biti Peer daa ílë.

¹⁵ Wona' ri baaha ra, bëewë na yabu ri dof, ndaa dī na ɓaatti híiníɗ woni biti yaa un Peer kaah. Tígí daaha, wa wonu ti yaa waɗti hena malaakii kon.

¹⁶ Filiɓ yaaha béeeɓ Peer yampe na laɓ ílë rek. Míllúu wëe pay níi wa kúnsútë ílë rë, oluu wa ri, wa béeeɓ éemútë.

¹⁷ Tígí daaha, Peer paŋke yodaɗ ya' yi woni wa biti unni wa ɓanti d́úh sun. Laha' ri filiɓ ra, dī ɓílíɗté wë ðee d́úhrë' rí Yíkëe kasaa ra. Di wonte wa biti ɓal lah wa léhínún Saak a koy-yaayyi kayya filiɓ ngémë baaha, dī antee d́úh saaŋce ílíy kay.

¹⁸ Yíilë' Koo káy fín fë, úlúm-úlúm fë misikke filiɓ fi soldaarra, wa na meelantuu tígë waɗti ñee Peer ra.

¹⁹ Erot saamdóhte ri níi ndaa ɓo', dī oluy. Di meellirohte soldaarra wohu ra, túuyë'té hawi wa húl. Erot antee koloh Yúdëe daaha saaŋce Sesare, dī hompe i waal dín fë.

Dee húlë' Erot ra

²⁰ Jamanu yi yaaha, deef Erot neeba'te bëy Tíir a bëy Sidon. Bi ñami bëy Tíir a Sidon hom kola' gin Erot, wa fi yaa namutee pok biti wa pay oli. Wa gonlute a Balastus fa na tooppitoh iña faam buur ra, nahute ri habra', nda wani buur júbë'.

²¹ Yiin lah bisa habu wa oli ra, Erot bekohte búubí buur ki, tookke ñaani nguur ki na anti won waa na fíi bëewë béeb.

²² Bëewë béyruté unni wa wonu tih : « A see ow kut na woneeh deh, Koope daa na won waay ! »

²³ Dee a deh, malaakii Yíkëe na pëyít dí, i cégin haalute ri dí húlté, ndah yee moommbira' ri ndami Koope ra.

²⁴ Daaha, unni Koope na baatti líiwëlsë' na saañ rek.

²⁵ Dúmlúu Sool a Barnabaas légéyí wë Yerusalem ra, wa nimilute Añcos ñéerúuté a San fa na wonuu Marka ra.

13

Dee tansuu Barnabaas a Sool ra

¹ Di filið bëy ílí janii Añcos, húmú lahte i yonente a i yëeddëh. Daa wa i Barnabaas, Simewon fa na dëekúu Ñúul rë, Lúsíyús fi bëy Siren, Manahen bee ñani Erot fa húmú kúd Galile ra koruu kúkëy rë, a Sool.

² Lahte bis, wa homute na jaamiyuu Yíkëe wa na ooru, Ruuh-Pesen won wa tih : « Bérri së' Barnabaas a Sool, wa pañ légéyë dëekë' mí wë rë. »

³ Ooruu wa, wa dagute nîi wocute ra, tígí daaha wa tíkuté ya' yí wa sun fi Barnabaas a Sool, pèkísuté wë suute.

Homi Barnabaas a Pool Síipër

⁴ Ruuh-Pesen wolte Barnabaas a Sool, wa suute Selasi beyute gaal yullute Síipër.

⁵ Lahuu wa Salamine di Síipër rë, wa yabute na waariyu Unni Koope filið ílíyyë na daguu yëwúdfë rë. Wa húmú ñéerúu a Sanj Marka, di na habra' wa.

⁶ Wa húusuté Síipër béeb nîi wa lahute Pafos. Lahuu wa Pafos daaha ra nék, wa tee'uute a luhusoh hínú Bar-Yéesú, di yëwúf. Di húmú mbata yonente oroh.

⁷ Di húmú non bëewë lebuu Sersus Pawlus, gëernëerí gina ra. Di fi Sersus húmú bëyí ñaañce. Lahte bis, di dëekrëhté Barnabaas a Sool, ndah di húmú faha'te síkírëhí Unni Koope nîi faha'.

⁸ Ndaa di fi luhusoha tii geregi hínú Elimaas ra, na bot wa, na faha' yahi nuf gëernëerë, kaa' di gém Yéesú.

⁹ Tígí daaha, Sool fa na wonuu Pool bal ra, líiffé a Ruuh-Pesen, hente ri íl jak

¹⁰ antee rii won tih : « Do fu feloh gaan, fu paga' bos kep, fu seytaane, fu wonay dara yin wun ! Waalli Yíkëe béeb júbpé, ndaa fu déké' faha'i dëllí wë ! Fii yeris yee na pañ fu ra a ?

¹¹ Caa fu ot leegi ! Yíkëe ay béyíd ya'i sun fu, fu búum kiis, fu olleh na'a. » Dee a deh, ílí Elimaas yíppée mírëef, ñúussé túf. Di gíndëeyëhté hatinni yaa béeb na saam bëyí nooka ri.

¹² Ola' gëernëer yee lah ra, unna wonu sun fi Yíkëe rë haalte ri nîi dî yíppée gém.

Gonli Pool a bëy Añcos fi Písídí

¹³ Filoon fi baaha, Pool a bëewë wani ñéerúu rë haalute gaal Pafos, suute Perse di Pamfili. San Marka taka' a wa daaha, nimilte Yerusalem.

¹⁴ Koluwa wa Perse ra, wa beyaatute waala nîi wa lahute Añcos di Písídí. Laha' bisa na hílsúu rë, wa haalute tígë na daguu yëwúddë Koope ra, tookute.

¹⁵ Janiyuu unna dúhë' téeríi Kootaa ra a tééré yí yonente ya nîi wocce ra, njíttí tígë wolute ow waa na woni wa bití hena bití wa lahute yíi wonun wa oni bëewë doole raa, wa mín beɓ una.

¹⁶ Tígí daaha, Pool kolohte bëyídté ya'i won tih : « Don fi bëy Israyel a don fi bëewí kayya neehu Koope ra, síkíríi !

¹⁷ Koope fi yen fi bëy Israyel daa tanis caacci yen. Di baatte tala na homuu wa Ésíip rë, dî antee wa naa dúhíd a ya'i bítté.

¹⁸ Hente yíi mit kíil sabay iniil (40) dî kúdté wë rí luufa, dî na mújíd wë.

¹⁹ Filoon fi baaha, dî múkílté heet paana Kanaan, yedte ginni wa caacci yen, hente yi wa.

²⁰ Homi caacci yen dín fë, wadtee mit kíil tíméer iniil a kíil sabay iip (450).

« Filoon fi baaha, Koope saamidte caacci yen i laman na kúru gina nîi a jamanii yonente Samiyel✧.

²¹ Kola'te laman ki Samiyel, wa meeluu buur. Tígí daaha, Koope tikídté wë Sawul hente buuri

✧ 13:20 13.20 Saame 1 Samiyel 3.1-21 ; 16.1-13

wa. Sawul koy Kís, dî non tali Benjsame. Sawul hompe kíil sabay iniil (40) nguur ka.

²² Cépírê' Koope Sawul ra, dî tíkídté wë Dawit nguur ka, won tih : “Mi ot Dawit koy Yéssée. Daa ri bée' neba' so' keeñ so' ra, dî ay pañ iña faha' mi ra bééß.”

²³ Di húmú gapa' wa ri, Koope dúhrê' Sëmlêhí Israyel filiîb séttí Dawit, daa ri Yéésú.

²⁴ Balaa Yéésú ac, San húmú wonte bëy Israyel bééß bití wa lof pesad ndín, wa bëtsú.

²⁵ Te balaa San húmú dúmël, dî won tih : “Don habuu bití daa mi wah ? So' mi bée' na sehu don da neh dé ! Cëe mi won don : bëyí baa ee ac filoon fi so' ra, te mi haayayti liil kotti*.” »

²⁶ Pool tíkké won tih : « Koy-yaayyee ke so' yeh, don fi séttí Abraham, a don fi bëewí kayya neehu Koope ra, Koope wola' yen unni, múclí yen.

²⁷ Bëy Yerusalem nék a kélfë yí wë yíih Yéésú daa ri wah, wa yíih yee won unna bíníyú yonente ya na janiyu lahaa bisa na hílsúu faraah ra. Kaa'eeh wa pagute yee won unna ra, tíkuté Yéésú húl !

²⁸ Wa oluy yíi mín tah dî tíkú húl, wa anutee nah Pilaat hawí.

²⁹ Gétê' bee paguu wa ri iña húmú won Téerëe sun fi bééß níi wocce ra, wa cépíruté rí kurwaha, ñapute ri kolom.

³⁰ Ndaa Koope kélídté rí búudé,

³¹ te ri feeñyohte bëewë wani húmú ñéerúu dala'te Galile níi Yerusalem ra bis caak, te bëewí

* **13:25 13.25** *mi haayayti liil kotti* : Di gerek, bíníyú ñeh : *te mi yinte sah pëkisi nih yí ñafadî.*

yaa daa seede yi fii bëewë woteh.

³² Fun fi yee nék, fun ayu waarii ron Uni Nebi beh : yee húmú gapu caacca ra,

³³ Koope pagidte ri yen fi séttí wë níi mitte, bee källë' rí Yéésú búudé rë. Ti ñaaha nen, Téeríi kañaa ya wonte ri di kañii ana fa bitih :

*“Daa fu Koy so',
dala'te woteh mi Boffu.”*✧

³⁴ « Koope kélídté Yéésú búudé, nda faana banti yah. Di won dī tih :

“May ron on barke yi selate te wëerté, yee húmú gap mi Dawit ra.”✧

³⁵ « Lahte tígí bíníyúuté rí ílly kay, won tih :
“Fii yeris so' mi bëwú, búudé fí sē' yah.”✧

³⁶ « Di fi Dawit homa' ri jamanii ra, húmú panke yee faha' Koope ra, dī antee húl hacute hëbís caacci, búudé fí yahte.

³⁷ Ndaa bëe' Koope kélídf dī búudé rë, búudé fí ñeyay yah.

³⁸⁻³⁹ Koy-yaayyee ke so' yeh, yúhí bití af Yéésú kep daa tah baala' bakaad na wonu. Kootii Mëyíis mínéh tah Koope haba' ow bëyí júbpé ; bëyí gém Yéésú nē bëeb, Koope ay rii haba' bëyí júbpé.

⁴⁰ Kon kélíi affon balaa yee bíníyú tééré yí yonente ya ra kat ñon. Síkíríi yee húmú won Koope ra !

⁴¹ *“Don fa wonuy yin soo na ra síkíríi !
Affon ay kúnëh, ñon húl tík sun ;
ndée filiib jamanee ke ron beh,*

✧ **13:33 13.33** Saame Kañaa ya 2.7 ✧ **13:34 13.34** Saame Isayii 55.3 ✧ **13:35 13.35** Saame Kañaa ya 16.10

*may ron paŋ yii fí yúhté bití ow daa bíllë ñon ñi
ñon ii rií mëssí gém !”☆ »*

⁴² Dúhúu Pool a Barnabaas tígë na ñaguu yëwúddë Koope ra, bëewë ñagute wa bití bisa na hílsúu rë nimil raa, wa mín ayaat, nimilaat gonla dalu wa baa ra.

⁴³ Filoon fi bee tasaaruu bëewë rë, yëwúf caak a bëewí ñeefrute wa yooni wa ñeyute tal Pool a Barnabaas. Wa ñéerúuté na gonlu, Pool a Barnabaas na wonu wa bití wa ham ñee baaha' Koope waa na ra híin.

⁴⁴ Nimila' bisa na hílsúu yëwúddë rë, wonoh bití bëy Añcos béeb tee'uute síkírëhí unni Yíkëe.

⁴⁵ Oluu yëwúddë ñee teyu bëewë rë, wa eeñnjuute Pool na botu ri, na solsuu ri.

⁴⁶ Tígí daaha, Pool a Barnabaas ñapuy dara, wonu wa tih : « Unni Koope wañti ñébpí waariyun ñon koon ndaa bi kaa'uu ron síkírëhí wë teeña'te bití pesa na ñúmëh rë jomute ron. Leegi cëe fun yíssëh heetti kayya na book,

⁴⁷ ndée Yíkëe túuycé fun yii bee won tih :
*“Mi falte ro fu hen niñi heetta,
nda fu kúf unna na tah ow múc ñë tígí teem feey
fa béeb !”☆ »*

⁴⁸ Keluu bëewë yëwúf neh unni yaa ra, keeññi wa sosse, wa na kañu unni Yíkëe. Bëewë Koope tanis wa nay haale pesa na ñúmëh rë béeb gémuté.

⁴⁹ Unni Yíkëe hente lëyëñ deyí baa béeb.

⁵⁰ Yëwúdfďë koluu daaha nék olute belebďi gaan músëerrë na jaamiyuu Koope ra a baha ya gina, bekute wa nuf, na moklu Pool a Barnabaas níi wa líkúté wë gin wa.

⁵¹ Líkúu wë rë, wa paagute pënë mí kotti wa, teeďi wa biti wa homuy kaah, wa suute Ikoñum.

⁵² Wa fi taalibe ya Añcos nék, keeññi wa sosse níi sos, wa lífúté a Ruuh-Pesenj.

14

Pool a Barnabaas di Ikoñum

¹ Lahuu Pool a Barnabaas Ikoñum ra, wa haalute tígë na ďaguu yëwúdfďë Koope ra bal, wa wonute wonni fi yúhté biti tahte yëwúď caak a i ow kay caak gémúté Yéesú.

² Ndaa lahte i ow di yëwúdfďë yi kaa'uute gém, na yahu nuffi bëewí kayya yëwúď neh ra níi keeññi wa haayte koy-yaayya filiď ngémë.

³ Di filiď yaaha béeb, Pool a Barnabaas homute yii maañce Ikoñum daaha. Wa wëelíyúuté Yíkëe, neehuy iña na wonu wa ra. Yíkëe onte wa sañ-sañi paguun wa kimtaan a iñi éemílë'té, teeďa'i biti mala na waariyu wa kola' ďii na ra kaah.

⁴ Kola'te baaha, bëewë filiď gina ďaruute : bëewí yee ñéerúté a yëwúdfďë, yee ñéerúté a apootarra.

⁵ Yëwúdfďë a yee yëwúď neh ra, wani kélďë yí wë cagute biti wa mokil Pool a Barnabaas, wa tap wa la' níi wa húl.

⁶ Yúhúu apootarri ana ya baaha ra, wa heguute yullute Likawni : di Lístër, Derbe a ginna hatinni yaaha.

7 Homuu wa ñeyi ílíyyí yaaha ra, wa yabute bal na waariyu Uni Neba.

Pool a Barnabaas di Lístër

8 Lahte bëyi húmú dék Lístër, dī lëfëñídf ; dī mësëy tīl ndah dī límú lëfëñídf.

9 Lahte bis, dī hompe na síkírëh iña na won Pool ra. Pool hente ri íl jak, otte bití ngémí bëe' mín tah dī wah,

10 dī bëyídté uni sun won dī tih : « Kolee fu can cot ! » Bëe' tébpé kolohte na tīl.

11 Oluu bëy Likawni yee pañ Pool ra, wa wonu wonadi wa tih : « Ala ya yíssúu ow leegi cépúté yen na ! »

12 Wa bëyute tii ala fi wa Sës, téyírúté rí Barnabaas, wa téyírúté Pool ala fi wa Hermes ndah Pool daa wonoha.

13 Deef lahte yúulí húmú halaani gina, Sës hom hawruu na. Seeyohi Sës acce kúdté i yuuh fana yúulë, pokute wa capus kilik níi wunte, bani bëewë na fahuu hawri wa Pool a Barnabaas.

14 Ndaa keluu apootarri ana ya baaha, wa ñarute búuñbí wë, yípútée tap affi wa filiñ bëewë, na fogu sun wonu tih :

15 « Yee na pagu ñon yee ra yi yaawe ? Fun i ow kut ti ñon nen ! Fun ayu waarii ron Uni Neba, woni ñon bití ñon yeris yúullí yee lahay njiriñ yee ra, ñon yíssëh Koope fa na pes sak sun, feey fa, kísí fë a iña filiñ fi wa bëeñ rë.

16 Húmú lahte jamanu yi fí yúhté bití dī húmú yeris heetta yedfo bëeñ sayuute a affi wa.

17 Kaa'eeh faraah dī pagídf bëewë wun, teebe'i ñee man dī baah ra : dī ee ñon tobidí ra níi

meeyya laaḅ, dī on don don ñam nī keeññon SOS. »

¹⁸ Filiḅ wonnaa ke apootarra yaa bééḅ, balaa wa ey bëewë nī kaa' waa hawid misikke.

¹⁹ Filoon fi baaha, lahte yëwúḁḁí koluu Añcos di Písídí, yee koluu Ikoñum ayute bekute bëewë nuf, wa na tawu Pool la' nī wa habuu bití dī húlté, wa fasute ri dúhrúté rí gina.

²⁰ Ndaa ayuu taalibe yi Yéesú wërúté rí rë, dī kolohte nimilte gina. Yíilë' Koo ra, dī ñéerë'té a Barnabaas saañce Derbe.

Nimili Pool a Barnabaas Añcos

²¹ Lahuu Pool a Barnabaas Derbe ra, wa waariyute Uni Neba te i ow caak henute taalibe. Koluu wa daaha ra, wa nimilute ñeyaataute Lístër, Ikoñum a Añcos

²² wa na baatuu on taalibe ya doole, na wonu wa ham ngémë híin, wonu wa tih : « Balaa yen haal Nguur ki Koope, yen warutee ñee coono caak. »

²³ Gini pay wa bééḅ wa tanis njiittí nay kállée bëy ílí jaṇaa. Kola' baaha raa, wa dal ḁaṇ ñéerë' a oor, déṇéen wë Yíkëe fë wa gémú dīi na ra.

²⁴ Filoon fi baaha, wa húusuté Písídí suute Pamfili,

²⁵ waariyute Unni Koope Perse, anutee saañ Atali.

²⁶ Wa koluute Atali daaha, beyute gaal na nimilu Añcos di Sírí. Bëewë húmú déṇéenúu wë Koope daaha, balaa wa húmú dal légéyí wë.

²⁷ Lahuu wa ra, wa dëekuté bëy ílí jaṇaa bílluté wë iña ñeya' Koope waa na bééḅ paṅke

wa ra, a ðee paga' ri nîi bëewí yëwúð neh sah haalute ngémë rë.

²⁸ Pool a Barnabaas homute yii maañce a bëy ílí jaṇaa di Añcos daaha.

15

Goneel sun fi yii lenke lecoh

¹ Húmú laha' bëewí koluu Yúdée ayute Añcos daaha na wonu koy-yaayya homu daaha ra biti wa lecuy ti di túuyë' rí kootii Mëyíis nen raa, wa ii múc.

² Pool a Barnabaas ñéerúuy yee wonu wa ra, yejuute wa taasa'i misikke. Bëewë míllúu pok bitih, lah raa Pool, Barnabaas a i ow Añcos pay Yerusalem goneel a apootarra a njíttí jaṇaa yii lenke yaa.

³ Tígí daaha, bëy ílí jaṇii Añcos waayðute wa waali wa nîi mitte. Koluu i Pool ra, wa húusuté Fénésí a Samari wa na bíllú ðee yíssúu bëewí yëwúð neh Yíkëe në rë. Keluu koy-yaayya unni yah, keeññi wa béeb sosse nîi sos.

⁴ Lahuu wa Yerusalem ra, bëy ílí jaṇaa, njíttí wë a apootarra teertuute wa, wa bílluté wë iña ñéyíð Koope waa na béeb paṅke wa ra.

⁵ Tígí daaha, lahte farisenji haalute ngémë tahute wonu tih : « Wëní bëewë gémú te wa yëwúð neh ra biti wa lecoh te wa ñee yee túuyë' kootii Mëyíis ðë. »

⁶ Wonuu woni baa ra, apootarra a njíttí jaṇaa dëekëntúuté olsohi yii baaha.

⁷ Uta' gonla ra, Peer kolohte won tih : « Koy-yaayyi yeh, ðon yúhuté biti Koope maañcee soo

tanis leeloon, mi waariyid di bëewë yëwúf neh ra Uni Neba nda wa keloh ri, wa gém maan ?

⁸ Koope fa yúh yii hom keeñ ow béeb rë, teebe'te biti di halay wa : di cépídté Ruuh-Pesen sun fi wa ti di cépíré' rí rí sun fi yen nen.

⁹ Di bíssëey yeni wa yínë sah : gémë gémú wë rë daa tah di ladil keeñni wa !

¹⁰ Kon don kaañute Koope kaañi baaha nii don na séfú taalibe yi yee eni caacci yen a yen fi yee sah mësúy ríi mín ë ?

¹¹ Yee gémú yen ra biti kay, yen lahuu mal Yéésú-Yíkëe në daa tah yen múc, te mali baaha daa tah wa fi yaa múc bal. »

¹² Tígí daaha, bëewë béeb henute tid na síkírúu Barnabaas a Pool na bíllú kimtaanna a íñi éemílé' yë ñéyíd Koope waa na wa pagute wa ginni bëewë yëwúf neh ra.

¹³ Wocuu Barnabaas a Pool wona ra, Saak bebbe una won tih : « Síkíríi së' koy-yaayyi yeh mi won don !

¹⁴ Simon kola' bíllí yen bitih, débëenë nuf Koope payte bëewë yëwúf neh ra, tanisse i ow waa na, wa hen yii

¹⁵ te yee húmú bíníyú yonente ya ra ñéerë'té a yii baaha. Nagajek Yíkëe won Téerëe tih :

¹⁶ “*Filoon fi baaha, may nimil.*

May nimil

mi yípëet taantii Dawit,

taantaa bëp dë

mi béyrëet rí,

mi cëgíd rí.

¹⁷ Tígí daaha, heetti kayya béeb ay soo saam so' mi Yíkëe,

heetti kayya béeb dëek mí, wa non soo na ra ay soo saam.

Daa mi won don dî, so' mi Yíkëe

18 te mi wonte bëewë baaha nûi wa yúhúté.”☆»

19 Saak baatte won tih : « Yii baa daa tah mi ot biti yen banti tik bëewí yee yëwúdf neh yee na yíssúu Koope na yee ra yii bitté.

20 Yen ay waa bíníyé bíníyë, yen won wa biti kep wa banti ñam bo' yúul ndah laday, te wa banti pañ yii tappe njaaliyoh béeb, wa banti ñam bo' fi rabi ooluy a bo' fi líssí ñifil.

21 Kílë nínén, i ow ee waariyu kootii Mëyíis gina ra, te lahaa bisa na hílsúu rë faraah, dî ee janíyu filib ílíyyë na daguu yëwúdfde Koope ra.
»

Yee habu njíttí janaa a apootarra ra

22 Tígí daaha, njíttí janaa a apootarra ñéerúu a bëy ílí janaa béeb habute biti wa ay yeje i ow waa na ñéerë' a Pool a Barnabaas, wa saañ Añcos. Wa tansute bëewí ana yi lahute un filib fi wa : Yúdf fa na wonuu Barsabaas ra a Silaas,

23 wolute wa kom bëewë húmú yëwúdf neh ra unna bíníyú wë yee ra :

« Koy-yaayyi yeh, fun fi koy-yaayyon apootarra a njíttí janaa na woduu don fa yëwúdf neh dékú Añcos, Sírí a Sílísí rë di tii yon a símëe yën.

24 Fun keltuute biti lahte i ow di fun na ayute ginon, jaahlute ron a wonni wa, te deef fun húmú woluy wa.

25 Yii baa daa tah fun béeb ham biti fun tanis i ow, fun yeñ wa don na, wa ñéerë' a këewée ké fun yeh, Barnabaas a Pool,

26 wa fa kaañu yaayi ñínní wë ndah Yéésú-Kiristaa Yíkí yen ra.

27 Yúcf a Silaas nék, fun yeju wa don na biti daa wa haagun búkkí wë léhín don unnee ke fun yeh.

28 Fun olute biti yee habu fun a Ruuh-Pesen ra, daa ri biti fun ban don tík iñi bítté. Fun nahu don iñyeh, te mínéh ñak :

29 don banti ñam bo' yúul, bo' fi líssí ñifil, bo' fi rabi ooluy, te don banti pañ yii tappe njaaliyoh béeb. Don moytoñ iñyaa béeb rëe, deef don pagute yii wunte.

« Eera ! Hëmíi wun-wun ! »

30 Daaha, wa yejute bëewí ana ya suute Añcos. Lahuu wa ra, wa dëekuté bëewë gémú Yéésú në rë béeb, yerute wa kéedë bíníyú unna ra.

31 Janiyuu unna ra, keeññi bëy Añcos sosse ní sos di ona on wa unna doole ra.

32 Yúcf a Silaas, bi húmú wa fi yaa i yonente, homute na gonlu a wa yii maañce unni kola' Koope na, na baatuu waa yeñ, na onu wa doole.

33 Wa homute na i waal, koy-yaayya daaha anutee waa pëkís, dagirute wa waali wunte, wa nimil bëewë wolu wa ra na. [

34 *]

* 15:34 15.34 Bëewë húmú ñeyaatu unni yee bín fë wora'i wa bëewë rë, lahte na yi húmú bíníyú yii beh : *Di fi Silaas nék hampe biti ay tase Añcos daaha, tahte nii Yúcf a afi daa nimilu Yerusalem.*

³⁵ Pool a Barnabaas tasute Añcos, wani i ow kay caak homute na yeeddúu, na waariyu Unni Yíkëe.

Daralsa'i Pool a Barnabaas waal

³⁶ I waal filoon fi baaha, Pool won Barnabaas tih : « Kooja, yen saañ yen ñeyaata ginna húmú waariyuu yen unni Yíkëe rë béeb, yen yér koy-yaayya níi yen yúh yee homuu wa ra. »

³⁷ Barnabaas nék faha' bití wani Saŋ fa na dëekúu Marka ra daa ñéerúun waali wa.

³⁸ Ndaa Pool tahay bití Saŋ ñéerë' a wa, ndah daa ri húmú hel wa Pamfili, lúsdëy légéyí a wa.

³⁹ Hécë'í wë misik misiko níi wa bísúuté waal. Barnabaas kúrëelëhté Marka, haalte gaal beɓpe waali Síipër.

⁴⁰ Di fi Pool nampee tanis Silaas, koy-yaayya ñagirute wa, dëñéénuté wë Yíkëe, Pool a Silaas suute.

⁴¹ Wa ñeyute Sírí a Sílísí na baatuu on bëy ílí jaŋaa doole.

16

Ñeyi Timoote tal Pool a Silaas

¹ Kola' Pool Sílísí, dī ñeete Derbe, antee saañ Lístër. Di Lístër daaha, lahte taalibii hínú Timoote, yaafa yëwúdí haalte ngëmë, ndaa boffa gerek.

² Koy-yaayya filiɓ ngëmë dékú Lístër a Ikoñum ra seedeyirute ri íñi wunte.

³ Pool canke kúrëelëhí wa ñéerë'. Tígí daaha dī lecdohte ri, ndah yëwúddë dékú hatinni yaaha ra béeb yúhuté bití boffa gerek.

⁴ Wa koluute suute. Gini wa ñee na bééß, wa won bëewë yee habu apootarra a njiitti janii Yerusalem ra, won wa ñeyi na.

⁵ Daaha, bëy ílí jaŋaa na baatuu gém, bisi yíilëe Koo bééß i ow kay haale ngémë.

Yodada teeß Koo-Yíkëe Pool ra

⁶ Bi kadda' wa Ruuh-Peseŋ wa waare Unni Koope Aasi, wa ñeyute Fírísí a Galasi.

⁷ Tíluu wë níi wa lebuute Mísíi rë, wa homu saañ Bítíní koon, Ruuhi Yéésú kadda'te wa.

⁸ Tígí daaha, wa húusuté Mísíi suute Torowas.

⁹ Daaha, Koope teeßpe ri yodaɗ elgin, dī otte bëyí dék Maseduwaan canke na ɗaŋ dī won tih : « Lah ñeye Maseduwaan fu hílíp fun ! »

¹⁰ Filoon fi yodadi baaha rek, fun* yípútée koloh waay waali Maseduwaan, ndah wëerté fun bití Koope daa dëek fun waarii bëewë dín fë Uni Neba.

Dee haala' Lídí ngémë rë

¹¹ Tígí daaha, fun haalute gaal Torowas daaha, fun teerute Samotaras. Yíilë' Koo ra, fun ñeyute Neyapolis,

¹² koluute daaha suute Fílíp, gina lukki lah solo di deyi Maseduwaan ɗa, bi bëy Rom daa ílífú rí. Fun homute i waal daaha.

¹³ Laha' bisa na hílsúu yëwúɗɗë rë, fun ɗúhúté gina na suu búk laahin, yaakaari bití fun ay ot tígí fun ay naa ɗeef yëwúɗɗë ɗage. Lahuu fun ra, fun tookute na gonlu a belebba ɗeefu fun daaha tee'uute ra.

* **16:10 16.10** Fun : Bëe' bíní téeríi bee ra a Pool daa na húmú hoñci ñéerúu.

¹⁴ Filiḅ fi beleḅḅa, lahte bi hínú nē Lídí, dī kola' Catiir, dī yaaya' cúup luum, te ri na húmú jaamiyoh Koope. Di hompe na síkírèh fun, Yíkèe kúnissé keeña níi yii won Pool bééḅ dī tík nufi na,

¹⁵ dī yeelte bētsú bani bëy faami bééḅ. Filoon fi baaha, dī ḁan̄ke fun won tih : « Hena biti ḁon habuu so' bëyí gémpé Yíkèe nē rēe, ëyí ḁon hanlid so' faam. » Te ri cagohte fun níi fun tahute.

Téjǝ Pool a Silaas

¹⁶ Lahte bis, fun homu saañ tígí fun mín nēe ḁeef yēwúḁḁē ḁage, fun tee'uute a súrgē beleḅ bi laha' yébitèh, tah dī ḁíkísé yii na ac fíi. Te yee na paṇ dī baa ra na kom kélḁé yí hélíis caak.

¹⁷ Belaa ñeete talli funi i Pool na ḁaañjoh won tih : « Bëewí yee súrgē yí Koope fa sunaa-sun ! Wa teebu ron waala nay tahe ḁon múc ḁē ! »

¹⁸ Yíilēe Koo faraah, belaa paga' yaa. Laala' Pool íñi ra, dī yíssèhté belaa na won yébitèh fē tih : « Mee roo rii túuy ḁē di tii Yéesú-Kiristaa, yedḁe belii beh. » Una na lús yébitèh fē yíppée yeris belaa.

¹⁹ Oluu kélḁé yí belaa biti íñi wa bééḅ yahte ra, wa yípútée ham Pool a Silaas kúrúté wē kēem fíi n̄jǝttí gina,

²⁰ fíi wa fi aattiyoh ya, wonu tih : « Bëewí yee poysuute gini bee pasar a íña na wonu wa ra. Wa i yēwúḁ,

²¹ te ḁaah ya na yēeddúu wē rē fun míníh wēe tah, fun míníh nēe ñee, ndah fun nonu Rom. »

²² Dúukēlí bēewē ñéerúuté a wa bal na yejuu Pool a Silaas na. Aattiyoh ya fúullírúuté yéré yē faanni wa, labduute wa laraw.

²³ Fúudfúu wē wē laraw níi wocce ra, wa téyúté wē kasu. Di fi wohoha nék wonute biti dī hel nuf Pool a Silaas na.

²⁴ Wonuu ri yii baa ra, wohoha kúdté wē lasa hom ndooy-ndooy ki kasaa ra, jatanke kotti wa.

²⁵ Laha' leelii elga ra, Pool a Silaas homute na dagu Koo na yeeku, bēewí kayya kasaa na síkírúu wē.

²⁶ Hom homo níi feey fa hégíyēhté hégíyēhí misikke, níi hégíycé tígē yípēh tabahi kasaa feey ra, íllí kasaa bēeb yíppée wērsēh, níh yí tiin̄a pokuu bēewē kasaa ra bēeb pēkísēhté.

²⁷ Yúunē' wohoha otte íllē bēeb wērsēhté rē, dī haba' biti bēewē kasaa heguute, dī fúulté jépílí saañ naadee koon.

²⁸ Tígí daaha, Pool fon̄ke sun won dī tih : « Bēyít ! Ngana pañ dī, fun bēeb ayeh ! »

²⁹ Kela' wohoha woni Pool, dī meela'te hawaanaa, yíppée hen lasa darac faana bēeb na saak, yedfohte kotti Pool a Silaas.

³⁰ Di dúhídté wē èssín, meelte wa won tih : « Yaawi yeh, mi wadti paga yi níi mí múc ? »

³¹ Wa wonu ri tih : « Gémé Yéesú-Yíkēe nē don fay múc, do a bēy faamu bēeb. »

³² Wa koluu baaha, na waariyu bēe' a bēewē homu faami ra bēeb unni Yíkēe.

³³ Di fi wohoha bebpe wa wahtii baaha elga, kúdté wē puulli wa hosute. Wocuu wa ra, dī bētsúté bani bēy faami bēeb.

³⁴ Koluu wa daaha ra, dī wonte Pool a Silaas lap faami sun, dī yedte wa ñam. Keeñ bēe' a bēy

faami béeb sos soso nii di yee gémuu wë Koope ra.

³⁵ Yíilē' Koo ra, aattiyoh ya wolute i alkaati wohoha na woni biti dī yeris Pool a Silaas.

³⁶ Wohoha acce léhíní Pool baaha won dī tih : « Aattiyoh ya woluute deh woni biti don yeddu. Don mínú saañ leegi a jaamma. »

³⁷ Ndaa Pool won alkaati ya tih : « Wa labuu fun laraw fii bëewë béeb deef wa aattiyuuy fun te fun nonu bëewë Rom ilíf wë rë. Teyay bah, wa maagute fun kasu, wa na anuu faha' ñeya' feey dúhíd fun kasaa a ? Baa fun mínih rí tah ! Lah wa fi yaa daa wa ayrun affi wa dúhíd fun ! »

³⁸ Alkaati ya payute léhínuté aattiyoh ya unni yah. Keluu wa biti Pool a Silaas nonu bëy Rom ra, wa tíituté nii tíit.

³⁹ Wa fi aattiyoh ya koluu daaha, deefrute wa kasiin baaluute wa, dúhruté wë, na anuu waa ñaŋ wa koloh gina.

⁴⁰ Dúhúu wë kasaa ra, Pool a Silaas suute faam Lídí. Oluu wa koy-yaayya daaha wa baatuutee waa on doole nii wocce ra, wa koluute daaha suute waali wa.

17

Pool a Silaas di Tesalonik

¹ Koluu wa Fílíp wa bëyute waali wa ra, wa ñeyute Amfipolis a Apoloni suute Tesalonik. Tesalonik daaha, lahte tígí yëwúddë ñaguu Koope na.

² Di na baaha' rii paŋ, Pool payte dín fë. Di paya'te dín fë yii mitte bis-hílsëe éeyë, na goneel bëewë filib yii lenke unna Téerëe.

³ Di na poysiid wa unna, na teeḥ wa biti Téerēe wonte biti Buura Koo fal ri ra wadtee ñee mok, dī koloh búudé ; dī na an waa won biti Yéesú fē na wona' wa ri ra, daa ri Buura Koo fal ri ra.

⁴ Daaha, lahte yēwúddī fī yúhté biti gémúté woni, wa dēefrute Pool a Silaas. Lahte Gerekki na húmú jaamiyuu Koope. Filiḥ fī wa, lahte caakki ñéerúuté a wa ḥal, a ḥeleḥḥi caakki lahute tii.

⁵ Yii baa tahte yēwúddē eeñnjuute wa, ñeyute waalla saamute i lēmbēyíd, négirúuté mboolo bekute wa nuf, jahasuuté gina. Wa koluute suute faam Sason saami Pool a Silaas wa kúḍ wē kēem.

⁶ Bi dēefuy wa Pool a Silaas daaha, wa habute Sason a i ow di koy-yaayya filiḥ ngémē, kúrúté wē fii njíttí gina na dāañjuu wonu tih : « Bēewē powu ēldúnē rē lahute deh,

⁷ te Sason bekke wa faami ! Bēewí yee ḥéēḥ iña na pagu wa ra ñéerēey a yee naha' buur ra, ndah wa wonu ti oroh, lahte buur kay hínú Yéesú. »

⁸ Keluu mboolo ma a njíttē unni yah, yaa nebaay wa dalaa,

⁹ tahte Sason a ḥēewí kayya míllúu waa yed héliis wa ham na'-na', wa na anuu waa yeris. Gina seemmi fayu raa, wa nimiliḍ wa wa.

Kofeel ka keen sun fi wa Bere ra

¹⁰ Koo na elek rek, koy-yaayya filiḥ ngémē daaha yípútē yeñ Pool a Silaas Bere. Lahuu wa dín fē rē, wa suute haalute tígē na ḍaguu yēwúddē Koope ra.

¹¹ Bēy Bere nék luku ḥēy Tesalonik fa koluu wa ra yúunēh, ndah wa síkirúuté Unni Koope

nuffi wa. Te yíilëe Koo faraah, wa jaŋi Téerëe, wa olsoh nda iña na won Pool ra ñeete waal.

¹² Ow caak waa na gémúté, te di filiḅ Gerekká, belebḅi lahute tii a i ow yaal caak gémúté ḅal.

¹³ Yëwúḁḁí ḅëy Tesalonik nék keluu wa biti Pool ín waare Unni Koope Bere ra ḅal, wa ayute daaha ḅekute mboolo ma nuf, jahasuute wa.

¹⁴ Tígí daaha, koy-yaayya yípútée kúḁ Pool waal búk kísí, ndaa Silaas a Timoote tasute Bere daaha.

¹⁵ Bëewë ḅedu Pool ra kúrúté rí nūi Aten. Wa na lahu dín fë, na nimilu ; Pool kéyrë'té wë Silaas a Timoote na woni wa biti wa yíp ḁíi ḁeef dín fë.

Homi Pool Aten

¹⁶ Bi na hom Pool Aten daaha na seh Silaas a Timoote, keeña ḁúmpé ces di ḁee líifë' gina yúul rë.

¹⁷ Di yeelti paya' tígë na ḁaguu yëwúḁḁë Koope ra, ḁi gonle a yëwúḁḁë a ḅëewí kayya na jaamiyuu Koope ra, ḁi paye këemí gina faraah gonle a ḅëyí ḅani mín nëe tee'a'.

¹⁸ I yíkëe af húmú në na gonlu a ri ḅal : yee nonu taalibe yi Epikuur, yee nonu taalibe yi Senoḡ. Filiḅ fi wa, lahte yi wonu tih : « Pereemohi bee won yi búkí ḅal ? » Lahte yi oluu wa Pool na waare sun fi Yéesú a kolohi búudé, wonu tih : « Man hen ḁaa raa, ḁi won sun ala yi yen yíih wë nen dih ! »

¹⁹ Tígí daaha, wa beyute ri, kúrúté rí këemë na wonuu Arewopaas ra, meelute ri wonu tih : « Fu mín fun teeḅ iñi hassa na yëedḁë' fú rë ë ?

²⁰ Fun kéllúy yee búkú yeh ! Teeḅ fun iti fi wa.
»

²¹ Bín fë nagajek deef bëy Aten, doha-ndéemmë filiḅ fi wa béeb hom enduu goneel a síkírëh yii hente has rek.

²² Tígí daaha, Pool canke leelii bëewë këemë, won tih : « 'Don fi bëy Aten, so' mi otte biti don tikúté nuffon dan lool.

²³ Ndée nagajek, tilëesë' mi filiḅ ginon mi otte yúullën rë, lahte na sah bi bíníyú : “beh, bi bee fun yíh rí rë”. Kon bee yíh don baa don na jaamiyuu ri ra, mi ac waarii ron yii lenke sun fi deh :

²⁴ Koope fa sak ëldúnë a iña filiḅ béeb rë, dī fa daa Yíkíi sun a feey ra, dékéh faam fi nay rii jaamiyuu, bi ya' daa tabah ri.

²⁵ Di sehay yin ya' ow bal man biti dī ñakke yin nen, ndah daa ri na ona' pes, daa ri kúf ñiin a yii tas béeb.

²⁶ Di débpí sak ow yínë kut. Di ñeya' bëyí yíníi baa na sakke heetta béeb nda wa hasla' feey fa béeb. Deef dī lecce wahtu ya filiḅ kíilë béeb (líyyë, a yoh ya a yii tas), a ílíyyë warun waa dék dë*.

²⁷ Don ot Koope paga' ri daaha, lah yúhí biti rek dī faha' biti bëewë saam dī, wa lahe yaakaar oli, labee saye, añcan deef dī wulaay ow yínë sah yen na.

²⁸ Daa ri tah yen na pesu, daa ri tah yen na hégíyúu, te daa ri tah yen hen, ti di húmú wonuu ri i ow di bëelúyën nen na wonu wa bitih : “Yen koyyi kay !”

* **17:26 17.26** *ílíyyë warun waa dék dë* : Lahte bëewí habuu ri deh : *tígë nay teye pes ow ra.*

²⁹ Kon yen hen koyyi Koope raa kay, yen waruy haba' biti Koope mada' a yii tífúú úrís, tiinj hélíis mbée peluu la', bi ow daa níḡ dí, yugusse ri a ya' yi !

³⁰ Koope nék yeellilay bëewë di jamanaa húmú yíih wë rí rë. Leegi dí faha' biti wa béeb, a tígí mín hom ow béeb lof pesaḡ.

³¹ Yúhí biti dí saampe bisa nay rii aatiyee bëewë béeb aattiya'i júḡpé rë, falte ow, déḡéenté rí yii baaha. Di teeḡpe bëewë béeb baaha níi lante, bee kéllë' rí bëyí baaha búudé rë. »

³² Keluu bëewë Pool na won ban koloh búudé, lahte bëewí na këekkílyú rí, ndaa lahte yi na wonu biti kodee raa wa ay ac síkírëhí.

³³ Tígí daaha, Pool dúhté leelii wa, saaḡce.

³⁴ Añcaḡ, filíḡ mboolo ma, lahte bëewí deefrute ri woni, gémuté : filíḡ fi wa, lahte bëyí hínú Dénís non aattiyoh ya këemë na wonuu Arewopaas ra, a belii hínú Damaris a i ow kay.

18

Homi Pool Korente

¹ Hela' Pool bëewë Arewopaas daaha ra, dí kolohte Aten saaḡce Korente.

² Laha' ri ra, dí tee'a'te a bëyí hínú Akilaas, dí yëwúḡ, límúú Ponto, belaa hínú Pírísíl. Deef bëe' anti kola' Itali bani beleḡi, ndah buura na wonuu Kúlët rë daa húmú won yëwúḡḡë béeb koloh Rom wa saaḡ. Di fi Pool payte deefidte wa.

³ Bi wa béeb i yugusoh taanta bani wa boku légéy, dí yeeltee hom waa na, na légéy.

⁴ Lahaa bisa na hīlsúu rē faraah, Pool beḅ un tīgē na ḁaguu yēwúḁḁē Koope ra, waareye yēwúḁḁē a yee yēwúḁ neh ra bēēḅ.

⁵ Silaas a Timootē koluute Maseduwaan tīgē hūmú hela' wa Pool ra, deefrute ri Korente. Ayuu wa ra nēk, Pool yeeltee teem waaraa, na ḁee yēwúḁḁē na won wa bitī Yēesú daa Buura Koo fal ri ra.

⁶ Ndaa yēwúḁḁē kaa'uute tah iḁna na won ḁi ra, na solsuu ri ; tīgí daaha, ḁi paanḁe pēndē mē búuḅḁí, won wa tih : « Ay teye affon, mi paḁke yee mín mí rē. Leegi, cēe mi yuloh bēewē yēwúḁ neh ra. »

⁷ Kola' ri daaha ra, ḁi saaḁce faam bēyí na jaamiyoh Koope hínú Títíyús Yústús, dék hēbís tīgē na ḁaguu yēwúḁḁē Koope ra.

⁸ Njīdí tīgē na ḁaguu ra hínú Kíríspús. Di fi baa gēmpé Yíkēe, ḁi a bēy faami bēēḅ bal. Caakke i ow di bēy Korente, keluu wa unni Pool ra, wa gémúté, te wa bētsúté.

⁹ Elga ín, Yíkēe feeḁiyohte Pool filiḅ yodaḁ won ḁi tih : « Ngana neeh, wone fu saye fu banti héddēh,

¹⁰ mi ot ḁoo na. Ow ii roo paḁ yin ndah mi caakke ow gini beh. »

¹¹ Daaha, Pool hompe Korente daaha yii mitte kíil a caan ḁi na yēedíḁ bēewē bēēḅ yii lenḁe Unni Koope.

Kúrí Pool fī gēernēer Galliion

¹² Jamanaa hena' Galliion gēernēerí Akaay ra, yēwúḁḁē bokute yejuute Pool na, kúrúté rí kēemí buur

¹³ wonu tih : « Bëyí bee hom yeja' bëewë jaamiyaḍ kay bi ñéerëey a Kootaa. »

¹⁴ Pool na faha' won, Galliyon loffe yëwúḍḍë won tih : « Don fi yëwúḍḍí yeh, ḍon wonun so' biti ḍi paṇ ɓos mbée kofeel gaan koon, tin mi síkírëh rën moos.

¹⁵ Ndaa yaha biti ḍoni kéldúuy kéldëe di wonaḍ, di i tii, a yii lenke kootii ḍon raa, baa mi noneh na ! Don daa yúhú ! »

¹⁶ Tígí daaha, ḍi líkké wë këemë.

¹⁷ Koluu wa daaha, wa habute njíidí tígë na ḍaguu yëwúḍḍë Koope ra hínú Sosten, wa na hawu ri hëbís këemë daaha, ndaa Galliyon yeelay wa sah.

Nimili Pool Añcos

¹⁸ Filoon fi baaha, Pool homaatte yii maañce Korente daaha, ḍi antee takoh koy-yaayya, ñéerë'té a Pírísíl a Akilaas haalte gaal ɓeɓpe waali Sírí. Di húmú líltee nenoh Saṅkere koon, ndah lahte yii ḍi gapanta'te ri a Koope.

¹⁹ Lahuu wa Efes ra, Pool helte Pírísíl a Akilaas, saañce tígë na ḍaguu yëwúḍḍë Koope ra, na goneel a yëwúḍḍë.

²⁰ Wa fi yaa wonute ri hom daaha níi fíi ndaa ri kaa'a'te.

²¹ Na koloh ri waa na daaha ra ḍi won wa tih : « May nimil ginon hém neba' Koo ! » Di haalte gaal Efes daaha, saañce.

²² Tílé' gaala níi lahte Sesare ra, ḍi ḍéɓpí pay Yerusalem wodohi ɓëy ílí jaṇaa daaha paay, ḍi na anti saañ Añcos.

²³ Di hompe i waal daaha antee koloh saañce, húussé Galasi tíkké Fírísí na toñ taalibe ya nda wa ham ngémë híin.

Homi Apolos Efes a Korente

²⁴ Húmú laha' bëyí hínú Apolos acce Efes. Di yëwúdf te dī bëy Iliksaandiri. Di húmú yoonte Téerëe nū nýcé te ri mín won.

²⁵ Di húmú teefute yii lenjke waali Yíkëe. Di húmú sawoorte nū sawoor, te dī húmú waareya' íñi Yéesú yëeddëe wë yëeddë'í ñeete waal, ndaa bëtsë yúh rí rë húmú teem bi Sañ.

²⁶ Di hompe tígë na ñaguu yëwúdfë Koope ra na won íñi wëerë'té rí. Síkirúu rí Pírísíl a Akilaas nū wocce ra, wa dëekuté rí, baatuute rii ladil waali Koope.

²⁷ Filoon fi baaha, Apolos kolohte biti saañ Akaay. Koy-yaayya Efes daaha habruute ri na, bíníyuté un kéyrúuté rí bëy ílí janjii Akaay, woni wa biti wa taha' Apolos a ya' ana. Laha' ri ra, Koope onte ri nū tahte dī lahidte bëewë haalu ngémë rë njiriñ mi gaante nū gaan, ndah

²⁸ woni bani yëwúdfë féenngíyë' rí béeb, dī ey wa fíi bëewë. Di ñeya' wa unna Téerëe teef wa biti Yéesú daa Buura Koo fal ri ra.

19

Homi Pool Efes

¹ Bi na hom Apolos Korente, Pool ñeete deya lukki bëyrëh gina ra saañce Efes. Laha' ri ra, dī ñeeffe na i taalibe,

² dī meelte wa won wa tih : « Haaluu ñon ngémë rë, Ruuh-Pesenj céppé sun fon a ? » Wa

lofute ri wonu tih : « Fun kéllúy ban Ruuh-Pesen kéllë sah ! »

³ Tígí daaha, Pool meelaatte wa won tih : « Kon don bëtsú bëtsí bih ? » Wa wonu ri tih : « Fun bëtsú bëtsí Sanj. »

⁴ Pool won wa tih : « Bëtsë na húmú bëtís Sanj bëewë rë, teeḃa' bití wa lofute pesaḃ ; te ri húmú wona' bëewë bití lahte bëyí na ac filoóni, wa waḃtí gémún dí, te bëyí baaha Yéésú. »

⁵ Keluu taalibe ya unni yah, wa bëtsúté di tii Yéésú-Yíkëe.

⁶ Pool tikë' wë ya' daaha nék, Ruuh-Pesen haalte wa, wa na wonu i wonaḃ kay, na léhínú unna ñéyíḃ Koope waa na ra.

⁷ Wa fi bëewë warutee mit ow sabboo a ow ana.

⁸ Pool hompe Efes daaha, faraah dí aa waali tígë na ḃaguu yëwúḃḃë Koope ra, beye un gonle a bëewë waareye wa yii lenke Nguur ki Koope. Di húmú kaañce iña na won dí ra, hompe daa yii mitte céyín éeyë.

⁹ Ndaa i ow waa na ḃahuute iñi, kaa'uute gém, faaliyuuy iña na won dí sun fi waali Yéésú-Yíkëe rë fii bëewë béeb. Tígí daaha, Pool míllë' wëe hel helo, bebpe taalibe ya kúḃté wë tígë në yëeddë' Tiranus ra, faraah dí gonle a wa.

¹⁰ Di hompe a wa kiil ana daaha, tahte níi bëewë dékú Aasi, yëwúḃḃë a yee yëwúḃ neh ra béeb kuluute unni Yíkëe.

Kimtaanna lah Efes ra

¹¹ Koope ñeya' Pool na Efes daaha, pañke kimtaanni gaante.

¹² Daaha, bëewë húmú beyuu líllí lebpe faan Pool ndín, kom wa jéríddë, yee jérri wë pún, yee yébitëh yë yeris wa.

¹³ Húmú lahte naah yi yëwúddí na húmú wërú líkdí bëewë yébitëh në hílíp wë rë. Tígí daaha, wa namutee étíd na ñee'uu tii Yéésú-Yíkëe lígí yébitëh yë wone tih : « Daa mi túuy dë di tii Yéésú-Yíkëe fë në waare Pool ra, dúhé bëyi bee na ! »

¹⁴ Húmú lahte ow yaal paana yi húmú henuu ñaaha ñal. Seeyohi gaani yëwúdí hínú Sewaa daa lím wë.

¹⁵ Lahte bis wa homu ñeyi kotta, yébitëh fë won wa tih : « Mi yúh wa daa Yéésú te mi yúh wa daa Pool ñal, ndaa mi yéeh rën ; ñon daa i wa níi ñon na wonu so' baaha ? »

¹⁶ Bëe' yébitëh fë ham dí ra yíppée húdëh sun fi wa lukke wa doole, mokil wa moklo níi naaffe búubbí wë, wa heguute dúhúte faam fa a faan holon, a gaañni misikke.

¹⁷ Bëy Efes, yëwúddë a yee yëwúd neh ra béeb keluute yaa. Keluu wa ri nék, wa tíitú tíitë níi na kañu tii Yéésú-Yíkëe.

¹⁸ Filoon fe, lahte bëewí caakki húmú gémúte Yéésú, ayute na wonu íñi bossa pagu wa ra.

¹⁹ I naah caak kúrúte tééré yí wë fii bëewë béeb tamute wa. Olsuu bëewë ñee wañti teya cadum fi tééré yë rë, wa hente hélíis caak*, hélíi mín yíníl ow sabboo a ow pëenë níi hen kíil sabboo !

²⁰ Daaha, unni Yíkëe na ñaatti líiwëlsë', na ñaatti teeña' doolii.

* **19:19 19.19** *hélíis caak* : Di gerek, bíníyú ñeh : *hanjar júnni sabay iip (50.000).*

Haaylohi bëy Efes

²¹ Filoon fi baaha, Pool hampe biti dī ñee Maseduwaan a Akaay, dī saañ Yerusalem. Di wonte nufi biti dī lah dín fë rëe dī wadtee pay Rom bal filoon fe.

²² Tígí daaha, dī yeñce ow ana di bëewë na habruu ri ra, Timoote a Erasta, wa suute Maseduwaan, dī fi baaha tasse hompe i waal Aasi daaha.

²³ Waalli yaaha, gina hégíyëhté hégíyëhí misikke ndah waali Yéesú-Yíkëe.

²⁴ Bín fë, ðeef lahte sísíbí hínú Démétíríyús, hom tíbë' netli yúulë hom ala fa na wonuu Artemis ra, te ri caaka' yin na bani bëewë na légéyú a ri ra.

²⁵ Di payte négírë'té bëewë wani boku légéyí baa ra béeb na yah nuffi wa won tih : « Yaawi yeh, ma na wodoh ron di tii yon a símëe yën. Don yúhuté biti iña lahuu yen ða béeb kola' légéyí beh.

²⁶ Filiß fi baaha, ðon olute mbée ðon keluute biti mbata Pool fa na wonuu ra wonte biti netli ow daa yugus dī a ya'i haanaa, tikkiyay dara. Ow caak nék gémúté woni di Efes deh ; teyay Efes ðon, ndaa deyi Aasi béeb ow caak gémúté woni.

²⁷ Yii baa yulid yahri yen, te ii teem yahri yen ðon ndaa ay kéenid yúulë níi Artemis fi gaana ii lahil maakaama, dī fi Artemis fa bëy Aasi béeb a bëy ëldúnë béeb yúulúu ðii na ra ! »

²⁸ Keluu bëewë wonni yah, keeñni wa béeb yíppée koloh wa na fogu wonu tih : « Artemis fi bëy Efes daa gaan kaah ! »

29 Gina bééß kolohte. Bëewë habute ow ana yi dékú Maseduwaan, yi na ñéerúu a Pool, wa fi Gayus a Aristarka, wa bééß maabbayute yullute këemí gina.

30 Tígí daaha, Pool na yuloh haal filið bëewë, ndaa taalibe ya kadduute ri.

31 Lahte sah i ow gaan di nguur ka wa kooyyi Pool, woluute dîi na woni biti dîi banti pay këemín.

32 Yaaha bééß, deef këemë paameeh : yee dääñjee wone dee raa, yee dääñjee wone yin kay, te ow caak waa na yíih yee tah bëewë tee'a' daaha ra.

33 Lahte bëewí wonute bëyí hínú Iliksaan yee lah ra, yëwúddë yejute ri fîi bëewë, dî na heen ya' yi na faha' habra'i bëewë yabu yaa ra.

34 Ndaa yúhúu wë biti dî fi baa dî yëwúð rë, wa béyruté unni wa bééß na wonu una yínë yîi mitte wahtu ana tih : « Artemis fi bëy Efes daa gaan kaah ! »

35 Yíkíi gina daa míllë' nofanta' a bëewë níi wa héddúuté, dî antee waa won tih : « Don fi bëy Efes, bëewë bééß yúhuté biti ginee ki Efes bee daa na woh yúulí Artemis fi gaana a netlee ke ri kola' sun céppé feey ra,

36 te ow ëe ow mínéh ríi kaa'. Kon don warutee teey don yúh yîi na pagu don !

37 Añcañ, bëewë kúrú rën dee ra lohuy yin filið yúul te wa wonuy yin bos sun fi ala fi yen.

38 Démétíríyús a bëewë wani boku légéy rë lah yîi yabun wa ow raa, dee lahte këem, lahte i aattiyoh : wa kúrún wë dín fë.

³⁹ Te ðon lah yii kayi ay ðon léjëntée rëe, yen ay rii kúré yoon ði anti léjëntúu,

⁴⁰ ndah tígë homuu yen bee ra kep, yen mínú yabu bëewí haa'uu a nguur ka. Te baaha lah raa, yen ii lah yii mín tah yen lah kaah di tee'a'ee ke yen beh. » Woca' ri wona ra, ði pëkíssé bëewë suute faam.

20

Ñeyi Pool Maseduwaan a Gerees

¹ Filoon fi bee seemmiya' iñyaa ra, Pool négirë'té taalibe ya wonte a wa oni wa doole, takohte wa saañce Maseduwaan.

² Laha' ri ra, ði ñeete ginna filiḅ, lahte i tee'a' caak a i taalibe, na won a wa oni wa doole. Kola' ri daaha ra, ði saañce Gerees,

³ hompe céyín éeyë daaha. 'Di faha' beḅ gaal saañ Sírí koon, ði kelohte biti yëwúḁḁë ee rii gapuu ra. Tígí daaha, ði canke kotti nimil, ñeya' ri Maseduwaan.

⁴ Lahte bëewí koluute beni, tii yi wa daa wa yeh : Sopater koy Pírús fa dék Bere ra, Aristarka a Sekundus dékú Tesalonik, Gayus fi bëy Derbe, Tísík a Torofiim dékú Aasi, a Timoote.

⁵ Wa fi yaa këllúuté na sehu fun Torowas.

⁶ Fun nék, fun haalute gaal Filíp filoon fi bee gétë' feedi mbúurú njeñe ya ra, fun ðeefute wa dín fë waal iip filoon fe, fun homute waal paana daaha.

Homi Pool Torowas

⁷ Sos na'i gaawiin, fun tee'uute wora'i mbúurëe, Pool yampe na goneel a bëewë. Bi

deef dī saaṅ sayo káy fín fë, dī hompe na goneel nīi leelu elek.

⁸ Lampa caak húmú lasa homu fun sun fi faam fa ra.

⁹ Lahte kúkëyí yaali hínú Ētík húmú búk falanteeri lasa, tookke. Bi maaṅ woni Pool, pëní hampe kúkëyë, dī na nee'. Nee'a ham dī habo nīi dī fússé keente feey. Dee uta' tígë kola' ri ra, tahte béyrúu rí, deaf dī húlté.

¹⁰ Tígí daaha, Pool céppé kénsëhté rí, béyídté rí won bëewë tih : « Hëbí affon, yin katay ri ! »

¹¹ Kola' Pool dah, fun lawaatute sun, Pool lecsa'te mbúurëe fun béëḅ ñamute. Filoon fi baaha, dī yabilte na goneel nīi Koo yílté, dī kolohte saaṅce.

¹² Dī fi kúkëyë nék, bëewë beyute ri kúrúté rí yéelíḉ faam, keeññi wa béëḅ yëllëhté.

Kolohi Pool Torowas saaṅce Milet

¹³ Fun nék, fun beyute gaal fun källúuté Pool Asos, tígë nay fun dīi beyee ra ti di faha' ri ri nen, ndah dī faha' bití dī beya waala.

¹⁴ Deefa' ri fun Asos ra, fun bekute ri gaala fun beyute waali Mitileen.

¹⁵ Koluu fun daa fun suute, káy fín fë fun lahute yeeda' ki Siyo. Bisa tíkëh në rë, fun lahute Samos, bee tíkíil në rë, fun haalute Milet.

¹⁶ Dī fi Pool nék, caṅke bití fun ay roommbee Efes roommboo kaa' dī ay maaṅ deyí Aasi, ndah dī húmú sesoh lah Yerusalem maasa'i Pantakoda.

Takohi Pool bëy Efes

¹⁷ Pool hom Milet, wola'te Efes woni njíittí jaṅaa bití wa ac deefíḉ dī.

18 Léhínúu baha ya baaha ra, wa ayute deefrute ri, dī won wa tih : « Hena' mi cotok deyi Aasi nīi a deh, don olute dee na pesa' mi a don da maan ?

19 Mi légéyídté Yíkée te mi teebaay na af so' yíně sah. Mi légéyírě' rí filiḡ looy a coono fa húus mí, na gapuu so' yěwúddě rě.

20 Mi helay dara : yīi ay ron baatee lahiḡ njiriñ baato béeb mi wonte ron ri. Mi yēedídté rěn kēem, mi yēedídté rěn faam.

21 Yěwúddě a bēewí kayya béeb mi dēekké wě, wa yíssēh Koope na, wa gém Yéesú Yíkíi yen na.

22 Tígě homu yen bee ra kep, mi yuloh Yerusalem ti di túuyě' sě' rí Ruuh-Pesen nen, te mi yéeh yee na seh so' na ra.

23 Yee yúh mí rě biti kep gini yuloh mi béeb, Ruuh-Pesen teeḡ so' biti kasu a coono ín so' naa seh ra.

24 Ndaa mi pokaay pesi so' pokohi baaha nīi ; yee lah solo ra biti mi tíl kotti so', mi paḡ légéyě nah so' Yéesú-Yíkée rě nīi miḡ sěk : daa ri biti mi waare Uni Neba won yīi lenke yee paḡ Koope ndah faha'a faha' ri múclí yen da.

25 « Leegi mi yúhté biti don ii soo ollil, don fa yénké biti mi húmú leeloon ma na waare Nguur ki Koope ra.

26-27 Yīi baa daa tah mi won don woteh fee Koo bee bitih, mi paḡke yee mín mí don na ra, mi waarete ron iña naha' Koope ra béeb te mi ḡpay don na dara. Kon bēyí yin kat dī don na yīin bis-kēem béeb, deef so' neh kat !

28 Kēlíi affon don níid bēewě Ruuh-Pesen déḡéen don wa ra. Cégíi bēy ílí jaḡaa saamid

Koope aŋi, ñeya'te ri ñif mi Koohi ra*.

²⁹ So' mi yúhté biti mi one ron filoon rek, gúmú yí yaabute haale filiḅ fon, te wa ay palsa' júrē yuba.

³⁰ Te filiḅ fi ron sah, ay lah bëewí ay bek affi wa fel, kúrēelēh i ow di taalibe ya talli wa.

³¹ Kon hēfí te ḁon nērsēh biti mi hompe kíil éeyē, na' neh elek neh ma na túuy ow fi ow ḁon na béēḅ moytoḁ. Mi wona' wonoo ḁon na níi íllí sē' kaan muun.

³² « Leegi mi ee ron déjéen Koope ra a unni mala' yi. Koope ay ñee'ee unni yaa níi tah ḁon ham ngémē ḁon saye, ḁí tahid ḁon, ḁon bok íñi wunna yefid ḁí bëewí béēḅ rē.

³³ So' mi sehay yin ow na : héliis neh, úrís neh, búuḅ neh.

³⁴ Don yúhruté affon biti sah so' mi paya' sohle yi so' a sohle yi bëewē funi wa na ñéerúu rē opa'i so'.

³⁵ Yaa béēḅ, mi mēs ḁon teeḅ biti ḁon wadti légéyún légéyē nda ḁon mín dímlē' ñēkídḁē. Yen nērsēh unna húmú won ḁí fi Yéesú-Yíkēe rē bitih : “Ow luka' lah sos-keen biti ḁí onaa onoo, ndée biti ri taha taho neh.” »

³⁶ Kola' Pool unni yaa ra, ḁí yekke bani bëewē béēḅ na ḁagu Koope.

³⁷ Bëewē béēḅ anutee yam na looyu, yabaaluute faana na takuu ri.

³⁸ Keeññi wa lukki ḁúmē' wona won wa Pool biti wa ii rii ollil ra. Filoon fi baaha, wa bedute ri níi gaalin.

* **20:28 20.28** *jaḁaa saamid' Koope aŋi, ñeya'te ri ñif mi Koohi ra* : Lahte bëewí habuu ri deh : *jaḁaa yípíd' Koope aŋi a ñif mi ḁí fi baaha ra.*

21

Saañi Pool Yerusalem

¹ Filoon fi bee takuu fun a njiittí janjii bëy Efes ra, fun beyute gaal, fun yullute gina na wonuu Kos da cid. Kéy fín fë, fun suute Rodes ; fun kollute dah fun suute Patara,

² deefute gaal daaha bi saañ Fénésí, fun yeeluutee naa haal fun suute.

³ Tíluu fun nii fun lebuute Síipër rë, fun ñee'uute ri waal feey-feey, fun beyute waali Sírí, fun teerute Tíir ndah gaala wadti cépirëe iña séf dí rë daaha.

⁴ Cépuu fun daaha ra, fun saamute nii fun olute i taalibe yi Yéesú, fun homute waa na bis nii bis nimilte. Ruuh-Pesen teeḅpe wa, wa wonute Pool biti dí banti saañ Yerusalem.

⁵ Dúmë' waalla homuu fun daaha ra, fun koluute na suu. Wa fi yaa bëeḅ na bedu fun, bani beleḅbi wa a koyyi wa nii fun dúhuté gina, funi wa yekute búk kisi fë fun na dagu.

⁶ Filoon fi baaha, funi wa takantuute, fun haalute gaala, wa na nimilu faam.

⁷ Koluu fun Tíir rë, fun cépuu Patolemayis, funi gaala takuute daaha. Daaha, fun woduute koy-yaayya filiḅ ngémë, fun homute a wa bis múlgús.

⁸ Kéy fín fë, fun kolluute fun suute Sesare. Lahuu fun daaha ra, fun haalute faam Fílíp fë non bëewë na waariyu Uni Neba ra, fun dalute daaha. Di fi Fílíp ḅal non bëewí paana ya Yerusalem, yee húmú tansu wora'i ñamma ra.✧

⁹ Di húmú lahte koy cafay iniilli hom léhínúu unni kola' Koope na.

¹⁰ Fun homute i waal daaha níi lahte bëyi léhínë' unni kola' Koope na hínú Agabus kola' Yúdée acce,

¹¹ lahte fun na beŋpe geñii Pool, pokalsa'te kotti a ya' yi won tih : « Ruuh-Pesen won tee : bëe' laha' geñii bee ra, yëwúdfë ay rii pokalsee deeha Yerusalem, wa yaay ri bëewë yëwúf neh ra. »

¹² Keluu fun fi yee a bëy ílí jaŋaa daaha uni bah, funi wa na mucu Pool na wonu ri biti dī banti pay Yerusalem.

¹³ Ndaa dī won tih : « Don looyu yi dee don na saamu gooyli faan so' ? Mi tahte biti sah mi hawu húl Yerusalem af Yéesú-Yíkëe. May neehe pokalsa' a ? »

¹⁴ Bi wonu fun níi fun mínih yin dīi na, fun míllúuté yeris fun wonu tih : « Yee faha' Yíkëe rë lahan dāaha. »

¹⁵ Filoon fi bissi yaa homuu fun daaha ra, fun waayute, koluute beyute waali Yerusalem.

¹⁶ Lahte taalibe yi dékú Sesare koluute, bedute fun níi dín fë, kúrúte fun faam bëyi hínú Manason, bee nay fun yefe faami ra. 'Bëe' coosaana' Síipër, dī maañcee haal ngémë.

Pool a njiittí jaŋii bëy Yerusalem

¹⁷ Yiin lahu fun Yerusalem ra, koy-yaayya filiŋ ngémë teertuute fun a sos-keen.

¹⁸ Kéy fín fë, Pool ñéerë'té a fun faam Saak, deef njiittí jaŋaa bëeŋ tee'uute daaha.

19 Lahuu fun da, Pool wodohte wa, fílídté wē ton iña paŋ Koope bééḡ di yee légéy rí leelii bēewē yēwúḡ neh ra.

20 Wa kañute Koope unna won wa Pool yaa ra, wa anutee rii won tih : « Fu ottee koy-yaay, i yēwúḡ júnńí-júnńí gémúté Yéesú, te wa bēewí pokuute Kootaa.

21 Wa nék keluute biti oroh, fu yēeddē yēwúḡḡ dékú fliḡ fi bēewē yēwúḡ neh ra biti wa tík kootii Mēyíis dín fu wone wa biti wa banti lec koyyi wa, wa yef baah yi wa.

22 Ay henu díh leegi ? Ndée wēerté biti wa ay keloh biti fu acce.

23 Síkírée, fay page yee nay fun dōo wone bee ra : lahte bēewí iniilli ewu leelii fun ee, gapantuute a Koope.

24 Kúré wē, fu bok a wa ḡon bukutoh, fu yera' iña na saań saraha ra, wa nenu. Hen ḡaaha raa, bēewē bééḡ ay yúh biti yee na wonu sun fu ra kaah neh, te ḡo fi baa fu helay yin yee won Kootaa ra.

25 Di yii lenke bēewē yēwúḡ neh haalute ngémē rē nék, fun bíníyúté fun woluute waa na biti wa banti ñam bo' yúul, bo' fi líssí ñifil, bo' fi rabi ooluy te wa banti paŋ yii tappe njaaliyoh bééḡ. »

26 Tígí daaha, Pool tahte yee wonu wa ra. Kéy fín fē, ḡi beḡpe bēewí iniilla kúdté wē bani wa bokute bukutuute. Kola' ri daaha, ḡi haalte Faam fi gaani Koope wonte wahtaa nay ḡúmé bissi bukutoha ra, woc ḡaa ow fi ow waa na yera' sarahi.

Hami Pool fliḡ Faam fi gaani Koope

27 Bissi paana yi bukutoha na leboh dúm, yēwúdfē koluu deyi Aasi ra olute Pool filiḥ Faam fi gaani Koope. Wa yípútée gēyíl, hégíyúté dúukēlí bēewē, wa habute Pool,

28 na fogu sun wonu tih : « Dúhí dee déey yaalla Israyel ! Bēe' nē yídēlēh ginna bēēḥ, na yēedíd bēewē bēēḥ yin bos sun fi bēy Israyel, sun fi Kootaa a sun fi Faam fi gaani Koope fa ra abee kan ! Di lukki bek beko bēewí yēwúdf neh sah filiḥ Faam fi gaana, sobeyilte tígí selaa book ! »

29 Yee tah wa won yii baa ra, ola húmú olu wa Pool ñéerē'té a Torofiim fi bēy Efes filiḥ gina ra daa tah wa haba' bití dī bekke ri Faam fi gaana.

30 Gina bēēḥ líiwēlsē'té a hégíyēh, bēewē dūhúu hatinna bēēḥ na múkēyú na ayu, wa beyute Pool dúhrúté rí Faam fi gaana, íllē yíppée wodu.

31 Wa yuluu hawi Pool húl koon, dēef lahte bēyí payte wonte kélfi gaani soldaarra homid Rom ra bití Yerusalem bēēḥ hégíyēhté.

32 Kela' ri yaa, kélfi gaani soldaarra yíppée koloh, ñéerē'té a i kélfē soldaar a i soldaar kay, múkēyúté yullute dúukēlí bēewē nē. Oluu bēewē kélfi gaana a soldaarra, wa yedfute labi Pool.

33 Tígí daaha, kélfi gaana lebohte Pool, habrohte ri, naha'te pokirohi a níh tiinj ana, dī na anti meela' daa ri wah a yee paṇ dī ra ní bēewē nē henu ri daaha ra.

34 Ndaa bi filiḥ dúukēlí bēewē, yee daañjee wone dee raa, yee daañjee wone yin kay, kélfē mínéh lah dara yii lante ri iña na wonu

wa ra. Di millë' naha' kúrí Pool faam soldaarra.
³⁵ Kúruu wë Pool nîi wa lahute lawaani faam
 fa ra, soldaarra millúu rí meeb meebó ndah
 haaylohi dúukëlí bëewë,

³⁶ di dee ñeyuu wa talli wa na daañjuu wonu
 tih : « Di hawun húl bal ! Di hawun húl ! »

Layi Pool fii yëwúdfë

³⁷ Wahtaa na fahuu soldaarra bek Pool faam fa
 ra, dî won kélfëe tih : « Fu mín sëe on mi won
 do a bahaa ? » Kélfëe won dî tih : « Do fu keloh
 gerek woo ? »

³⁸ Kon fu bëyéé ké Ésíp yee baa neh a ?
 Bee húmú kúdf hégiyëhí gina, kúdfé bëemëh yí
 henute ow júnñi iniil (4.000) luufa ra. »

³⁹ Pool won dî tih : « So' mi yëwúdf, mi límúu
 Tarse gini síiwté di Sílísí. Do mi ñan do biti fu
 on so' mi won a bëewí yeh, hém neba' ro. »

⁴⁰ Kélfëe tahidte ri baaha. Pool canke ílí
 faam fa sun, heenke bëewë ya' nda wa héddëh.
 Bëewë bëeb héddúuté, Pool dalte na won a wa
 di wonadi yëwúdfë won tih :

22

¹ « Don fi koy-yaayyee ke so' yeh, baappee ke
 so' yeh, síkírîi së' mi lay don. »

² Oluu wa biti dî wona' a wa wonadi wa, wa
 baatuutee hen tid. Tígí daaha, Pool won wa tih :

³ « So' mi yëwúdf te mi límúu Tarse di Sílísí,
 ndaa mi koruu Yerusalem deh te Gamaliyel daa
 yëedídf së' di na ñeyuu Kootaa ton, Kootaa ñeyu
 caacci yen ña. Mi húmú pokahte Koope na lool
 ti di pokuu don dîi na woteh, don bëeb nen.

⁴ Mi mokilte níi mi happe sah húl bëewí ñeyu waali Yéésú-Yíkëe. Mi hampe i ow, mi bekke wa kasu : yaal neh beleb neh,

⁵ te seeyohi gaana a baha ya gina mínú soo seede biti mi won kaah. Wa fi yaa bíníyírúté sè' unni saañ koy-yaayyi yen yëwúddín Damaas na. Mi kolohte payi hami bëewë gémú Yéésú dín fë rë, mi kúf wë Yerusalem ndín wa koru. »

⁶ « Ndaa homa' mi waala ma na leboh Damaas ðeef na' lahte leelu af ra, ðee a ðeh niiñi saasse kola'te sun hawaante so',

⁷ mi lasohte feey. Mi kelohte uni na won so' tih : “Sool, fu mokil so' yi ðeeha bal Sool ?”

⁸ So' mi tahte mi won tih : “Daa fu wa bahaa ?” Una won so' tih : “Daa mi Yéésú fí bëy Nasaret ! Daa mi bëe' na mokil fu ra.”

⁹ Kooyya funi wa ñéerúu rë olute niiña, ndaa wa keluuy un bëe' na won soo na ra.

¹⁰ Tígí daaha, mi meela'te mi won tih : “Mi waðti paga yi Yíkëe ?” Yíkëe tahte won so' tih : “Kolee fu saañ Damaas, fu lah na raa fay tee bu iña nahu fu pañ ða béeb.”

¹¹ Bi hap niiña íllí sè' níi mi ollileh na, kooyya funi wa ñéerúu waala ra habute ya' so' nookute so', kúrúté sè' Damaas.

¹² « Lahte bëyí hínú Anañas di gini baaha, ðí bëyí gémpé Koope níi gém, na moyeh kootii Mëyíis. Yëwúddë Damaas béeb nawute ri.

¹³ Bissi yaaha, ðí acce ðeefidte so' won so' tih : “Koy-yaaso' Sool, íllú nimila wërsëh !” Wona' ri uni baa rek, íllí sè' yíppée wërsëh mi otte ri.

¹⁴ Di baatte won tih : “Koope fi caacci yen daa tanis ðo nda fu yúh yee faha' ri ra, fu ot Bëe'-júb

dē, fu keloh un dī fi baaha,

¹⁵ ndah daa fu wadti hena seedii, fu waare bēewē bēeb yee ot fu a yee keloh fu ra.

¹⁶ Leegi fu seh yi ? Yípée koloh fu dēek Yíkēe fu bētsú, dī bukut dō bakaadfu.”

¹⁷⁻¹⁸ « Hompe nīi mi nimilte Yerusalem. Lahte bis, mi hom dāŋ filiḅ Faam fi gaani Koope, di filiḅ yodaḁ, mi otte Yíkēe won so' tih : “Yípée koloh gaaw fu dūh Yerusalem, ndah yīi won fu sun fi so', bēy gini bee ii rii tah.”

¹⁹ So' mi won dī tígí daaha tih : “Yíkēe, wa yúhruté affi wa biti mi húmú paya' filiḅ ílíyyē na daguu Koope ra mi habe bēewē gémú roo na ra mi beke wa kasu, mi labiree wa.

²⁰ Te Ecen fa na húmú seedeyid' dō ra hawuu húl fīi sē' bal. Hawa hawu ri bēewē rē, mi húmú ñēerē'té nē mi habidte wa búubí wē.”

²¹ Tígí daaha, Yíkēe won so' tih : “Kolee bal ! May roo wole tígí wulte, may roo wole heetti bēewí kayya na.” »

Pool a kélfi gaani soldaarra

²² Bēewē síkírúu Pool síkírēe nīi a dah, ndaa laha' ri unna míllē' yaa ra, wa bēeb bēyruté unni wa sun na wonu tih : « Kéllí bēyí bee ēldúnē waay ! Asee bēyí man dēe waray yedfu pes feey fi beh ! »

²³ Wa homute daa na fogu sun, na betu búubí wē, na haslu feey fa sun.

²⁴ Kélfi gaani soldaarra naha'te begi Pool filiḅ faam soldaarra a fúudēhí laraw, wa meel ri nīi yúh yee tah bēewē na fogu daaha afa ra.

²⁵ Ndaa pokuu ri nīi tas laḅ dā, Pool won kélfi soldaara húmú daaha ra tih : « Bēyí non

Rom, ðon lahute sañ-sañi labuun ðon ði te ðon èettíyíh rí è ? »

²⁶ Kela' kélfií baa unni yah, ði payte otte kélfií gaani soldaarra won ði tih : « Fu faha' paŋ yi koon ? Bëyí bee non Rom ! »

²⁷ Kélfií gaani soldaarra acce lebohte Pool meelte ri won tih : « Won so' nda fu non Rom kaah raa. » Pool won ði tih : « Ahaŋkay, mi non Rom ! »

²⁸ Kélfií gaana won ði tígí daaha tih : « So' mi yera' hélíis caak ma na anti mín non Rom ee ! » Pool won ði tih : « So' nék mi límúu rí límëe ! »

²⁹ Bëewë na suu lafi koon fahuu wondohi ra yípútée sajal filoon ; ði fi kélfií gaana títté yúhë' rí biti Pool non Rom a yee naha' ri pokirohi ra.

Kúrí Pool këemí gaana

³⁰ Kélfií gaani soldaarra, bi faha' ri yúh níi lan yee yabu yëwúddë Pool ra, kény fín fë ði pëkísirëhté rí, dëekrëhté kélfë yí seeyoh ya a bëewë nonu këemí gaani yëwúddë rë bëeb. Ayuu bëewí yaaha ra, ði kalite Pool kúdté rí fíi wë.

23

¹ Kúruú Pool këemí gaani yëwúddë rë, ði hente kélfë yë íl jak won wa tih : « Koy-yaayyi yeh, níi a ðeh mi mëssí tílë' a Koope a afi tookke. »

² Anañas, seeyohi gaana nahte bëewë lebuu Pool ra laf ði búk.

³ Pool won ði tígí daaha tih : « Koope ay roo laf, ðo fa wonu teem búkú rë ! Fu tooka' dee biti fay aattiye Kootaa, fu antee rii tík dín fu na naha' labirohi so' a ? »

⁴ Bëewë lebuu Pool ra wonu ri tih : « Fay sole seeyohi gaana Koope fal ri ra a ? »

⁵ Pool won wa tih : « Mi yéeh biti koon yaa seeyohi gaana koy-yaayyi yeh, ndée bíníyúté bitih : “ow waray won bos sun fi kélfi heedi.✧” »

⁶ Bi húmú yúh Pool biti bëewë këemë, yee i saduseŋ yee i fariseŋ, dī béyídté uni won fii bëewë tih : « Koy-yaayyi yeh, so' mi fariseŋ te fariseŋ daa lím sè'. Gémë gém mí biti ow húl rëe ay koloh búudé rë daa tah mi tēekdú këem woteh. »

⁷ Wona' ri uni baa nék, fariseŋna a saduseŋna dalute capa'a, bëewë dāruute won.

⁸ Deef saduseŋna wonute biti nagajek koloh búudé, malaaka a yin ti yébítēh nen, yínē sah lahay na. Ndaa wa fi fariseŋna gémúté biti yaaha béeb lahte.

⁹ Bëewë na baatuu dāaŋnjoh sun. Lahte yēeddēh yí kootii Mëyíis yi nonu fariseŋna na, yípútée koloh yejuute íñē' wonu tih : « Fun oluy yin bos bëyí bee na kat ! Mín hena dāa ala mbée malaaka daa feeñiyoh ri ! »

¹⁰ Íñē'ë misik misiko ní kélfi gaani soldaarra neehte biti bëewë peysa' Pool. Di túuycé soldaarri cép bëewë në, naaf Pool ya' yi wa, nimiliḍ dī filiḍ faam soldaarra.

¹¹ Yíkēe feeñiyoh Pool elgin won dī tih : « Habe híin ! Fu seedeyidte so' Yerusalem, tasse biti fu hen dāaha Rom bal. »

Peeni hawi Pool húl

¹² Yīilē' Koo káy fín fē, lahte yēwúdfí tee'uute, peenute dee nay waa hawee Pool húl rē. Wa añuute bití wa ii ñam, ii han níi bín nay wa rii hawee húl rē.

¹³ Bēewē peenu hawí húl rē lukute ow sabay iniil (40).

¹⁴ Wa payute olute kélfē yí seeyoh ya a baha ya gina wonu wa tih : « Fun habute bití ñam ii haal búkkí fun níi bín nay fun hawee Pool húl rē, te fun añuute yii baaha.

¹⁵ Kon ñon fa kēemí gaana bēeb, mēgíníi ñon won kélfíi gaani soldaarra kom ñon Pool, ñon lakaata' bití ñon ay ríi baatee síkírēh síkírēe níi ñon lah yii lante ron ñíi na. Fun nék, fun ay yúh yee nay fun page ra níi fun hap dí húl balaa ri lah deh. »

¹⁶ Filiḅ fi baaha bēeb, yaa síitté nuf jarbaadi Pool. Di saañce haalte faam fa bēku ri ra, teeḅi yee waayḁu ri yēwúddē rē.

¹⁷ Tígí daaha, Pool dēekké ow di kélfē yí soldaarra wonte ri bití dí kúḁ kúkēyē léhín kélfíi gaani soldaarra una kúḁ dí rē.

¹⁸ Kélfíi soldaara kúḁté kúkēyē, kompe ri kélfíi gaani wa won dí tih : « Pool fa habu ra daa won so' mi kom ḁo kúkēyí bee léhín dē una kúḁ dí rē. »

¹⁹ Kélfíi gaana hampe ya' kúkēyē, hēcēhté a ri meelte ri won dí tih : « Fu laha' yii ay fu soo wone a ? »

²⁰ Kúkēyē won dí tih : « Ahaṅkay, ndah lahte yēwúdfí peenuute bití wa ay roo won fu kúḁ Pool kēemí gaani fun fi yēwúddē káy, te wa ay lakaatee bití wa baat ñíi síkírēh níi wa yúh yee

homa' ri ra.

²¹ Lah ngana gém wë dé' bahaa, ndah bëewí lukute ow sabay iniil (40) waa na caguute ðamaalohi, te wa añuute biti ñam ii haal búkkí wë te wa hëwíh rí húl. Wa sehu ro donj nék ! »

²² Filoon fi baaha, kélfíi gaani soldaarra wonte kúkëyë biti ði banti bílíd ow biti ði wonte ri baaha, te ri nimil faam.

Lëeyíri Pool Sesare

²³ Filoon fi baaha, kélfíi gaana dëekké ow ana di kélfë yí soldaarri won wa tih : « Négírii soldaar tíméer ana (200), jégë sabay paana (70) a bëewí tíméer ana (200) yi ganaayuu juun ðon waay, elga haale ðon tíkëh waali Sesare.

²⁴ Sëemdí Pool yii yaagaa ri, ðon kúf ðí ðon kom ði gëernëer Fílís te yin banay rii kat. »

²⁵ Woca' ri woni wa baa ra, ði bínité unni yee nay yeru gëernëer yee ra won tih :

²⁶ « Gëernëer, so' mi Kúlët Lisiyas daa ma na wodoh ro di tiyu a símúu.

²⁷ Bëe' yeñ mi ðoo na baa ra, yëwúððë daa na húmú yeejuu ri na fahuu hawi. Kela' mi biti nék ði non bëy Rom ra, funi soldaarri so' anutee rii hílíp fun sëmlúuté rí.

²⁸ Bi húmú faha' mii yúh yee yabu ri yëwúððë rë, mi líltee rii kúf këemí gaani wa,

²⁹ te yee beya' mi na ra biti wa yabu ri iñi yuloh kootii wa fi yaaha. Yii yabun ow nék níi tah ði hawu húl mbée ði téyú mi olay ri na.

³⁰ Mi antee keloh biti yëwúððë peenute feheyidi, mi wonti caa mi yíp ríi yeñ ðoo na. Mi

wonte wa biti lah raa wa hëwrë' rí dōo na. Unni so' yaa koon kat ! Eera ! »

³¹ Soldaarra pagute yee nahu wa ra, wa beyute Pool elek na suu nîi lahute Antipataris.

³² Yíilë' Koo kény fín fë, soldaarra tílúu kot dā nimilute faam fin yeddfute yíkëe yí pëníssë suute a Pool.

³³ Lahuu wa Sesare ra, wa komute gëernëer unna bíníyú rë, wa teebute ri Pool.

³⁴ Gëernëer janite unna, meelte Pool gina dék rí rë. Yúhë' rí biti Pool dék deyi Sílísí rë,

³⁵ dī won dī tih : « Bëewë yabu ro ra ac raa, mi an dōo meel. » Filoon fi baaha, dī naha'te yefrohi Pool faam fa na wonuu Faam-buur-Erot ra.

24

Iña won Tertulus sun fi Pool ra

¹ Waal iip filoon fi bee kúrúu Pool Sesare ra, Anañas seeyohi gaana ñéerë'té a i baha gina, a layoha na wonuu Tertulus ra ayute hëwrë'í Pool gëernëer Fílís në.

² Pool dëekuté, Tertulus beɓpe una na yam dī iñyee won tih : « Gëernëer, daa fu tah fun homa' a jaammaa fahuu fun dā, te ñaaña ñaañ fu ra lofisse yin caak heedi fun.

³ Fun símuté rë lool di iña na olu fun faraaah fu na pañ wa di tígí teem ow gina béeb.

⁴ Ndaa bi fahaay mi roo maañil, mi dāñ dō biti fu síkírëh fun yutuud hém neba' ro te mí yúhté biti fu mín dī.

⁵ Fun olute biti daal bëyí bee wuneh yínë sah ! Di fi bee njít di goomali bëewë na wonuu

nasareyen ñeyu waali padɗah fa ra, te kúdté capa' filiɓ yëwúɗɗë ëldúnë béeb.

⁶ Tilté nîi sah dî étídté yin na faha' sobeyil Faam fi gaani Koope, ndaa fun habute ri. [

⁷]

⁸ Do fu meel dî fi bee raa, do fay olid afu biti sah iña yabu fun dî ra béeb kaah. »

⁹ Yëwúɗɗë ñéerúuté wona, na baatuu digid.

Laya'i Pool

¹⁰ Woca' layoha ra, gëernëer yedte Pool una, Pool na lay won tih : « Gëernëer, so' mi yúhté biti hente i kíil dí kíil daa fu na aattiya' fun, daa tah mi lekoh af so' tígë nê suu yen teye a layi bee ra.

¹¹ Fu meela' raa, fay yúh biti gétëy bis sabboo a bis ana filoon, so' mi húmú payte jaamiyohi Koope Yerusalem.

¹² Laha' mi na ra bal, ow olay so' ma na goneel a ow yin a di mín dîi hen béeb te ow olay so' ma na soɗ bëewë nuf, filiɓ Faam fi gaani Koope neh, ílíyyë na ɗaguu yëwúɗɗë Koope ra neh, mbée tígí mín dîi hen filiɓ gina.

¹³ Te bëewí yee míníh rëe won dara yii nay teebee biti iña yabu wa so' yee ra kaah.

¹⁴ So' nék, mi kaañcee won fíyú biti mi ee jaamiyoh Koope fa na húmú jaamiyuu caacci yen ɗa, te mi gémpé iña won Kootaa a yee bíníyú tééré yí yonente ya ra béeb, mi ñeya'te ri waali Yéésú-Yíkëe na wonuu wa biti waal padɗah ra.

¹⁵ So' mi lahte yaakaar Koope na ti di lahuu wa yaakaar dîi na nen biti bëyí nê béeb, yaha bëyí júbpé mbée bëyí júbëy béeb ay këllú búudé.

16 Yii baa daa tah tígí mín mii teem bééß, mi saama' biti mi lah afi tookke fii Koope a fii bëewë.

17 « Filoon fi bee homa' mi i kíil luufa ra, mi nimilte Yerusalem komi bëy gin fun sarah, a hawid' Koope na.

18 Mi hom kotti iñyah, wa ðeefute so' filið Faam fi gaana ðeef mi bukutohte ; funi dúukël ow ñéerúuy, coow lahay.

19 I ow di yëwúððë dékú deyi Aasi ra húmú daaha ee, tii koon daa wa kúrún sè' fíyú woteh neh biti wa lah yii yabun so' wa a ?

20 Mbée book, bëewí yee ðeefuu bee cëgírúu mí këemí gaani yëwúððë rë, wonun yii bosa pañ mi ra !

21 Iñyee bééß, biti mi bëyíðté un so' sun mi wonte fii yí wë bitih : “Gémë gém mí biti ow húl rëe ay koloh búudé rë daa tah mi tëekðú këem woteh !” »

22 Wona' Pool nii kéeníðté rë, bi húmú keloh gëernëer Fílís yii lante ri di waali Yéesú-Yíkëe, ði pëkíssé bëewë won wa tih : « Lisiyas, kélfií gaani soldaarra ac ðaa, may léjëntë' yii ron. »

23 Di antee nah kélfií soldaara ðek Pool kasaa, ndaa ri on ði jaamma, te ri yeris kooyya ac tooppitoh ri.

24 Tíkëhté i waal filoon fe, Fílís acce ñéerë'té a belebi Dúrsíl, belaa yëwúð, ðëekrëhté Pool síkírëhí yii lenke gém Yéesú-Kiristaa na.

25 Pool dalte na goneel yii yuloh júß, a biti ow ëe ow wadtee ham afi, a yii lenke yiin bis-këem. Fílís nék tíitë' rí afi filið unni yah, ði won Pool

tih : « Leegi fu mín nimil, mi lah jot daa may roo dēekēet. »

²⁶ Dī fi Fílís bal na húmú hel nuf biti Pool mín dīi neehal hélíis daa tah dī na hoñ dīi dēek goneel.

²⁷ Kíil ana filoon fe, Fílís kolohte ñaani nguur ka, Poorsiyus Festus tookke. Fílís nék, bi húmú faha' ri pañi yii neba' yēwúdfē, helte Pool kasaa.

25

Pool fii Festus

¹ Waal éeyē filoon fi toogi Festus nguur ka di Sesare, dī kolohte daa saañce Yerusalem.

² Laha' ri ra, kélfē yí seeyoh ya a njíttí yēwúdfē ayute na hēwruú rí a Pool, dagute ri wonu tih :

³ « Nagajek fu mínéh fun on fu nimilid Pool Yerusalem a ? » Deef wa peenuute biti wa lah waala raa, wa hap dī húl.

⁴ Festus won wa tih : « Pool ín kasii Sesare, te so' mi len nimil dín fē.

⁵ Njíttí don ñéerúun a so' Sesare. Yaha biti dī panke yin bos raa, wa won yii baaha dín fē. »

⁶ Festus wadti homa waal peeye mbée waal sabboo Yerusalem daaha kep, nimilte Sesare. Kéy fín fē, dī dúhté kēemē wola'te Pool komu ri.

⁷ Aya' Pool ra, yēwúdfē koluu Yerusalem ayute ra gíiwuté rí na anuu rii yam iñi caakke te bosse, yi fí yúhté biti wa mínih won affa a lúkkē.

⁸ Tígí daaha, Pool na lay won tih : « So' mi tooñay koy yínē sah : sun fi kootii yēwúdfē neh,

sun fi Faam fi gaani Koope neh, sun fi Buuri gaani Rom neh. »

⁹ Festus fa deh, bi faha' rii paŋ yii neŋa' yēwúdfē, won Pool tih : « Fu fahaay bití fu saañ Yerusalem mi aattiya' ro di yee yabu fu bee ra dín fē ē ? »

¹⁰ Pool won dī tih : « Tígē caŋ mi bee ra kep, mi hom kēemí Buur te mi wadti aattiyuun deeha. So' mi pagay dara yin ŋos yii yuloh yēwúdfē nē te fu yúhídté afu baaha sah.

¹¹ Hena bití mi homay kaah te mi paŋke yii cal mi hawu húl rēe, so' mi kaa'aay bití mi hawu húl. Ndaa iña tíkú ŋēewí yee sun fi so' ra lahay íl rēe kay, ow waray soo yedda' a wa. Mi yejun Buuri gaana na book ! »

¹² Tígí daaha, Festus payte ola'te a ŋēewē na ŋaatu ri nuf wun da, nimilte won tih : « Fu faha' bití Buuri gaana daa aattiyaa ro saa, lah raa fu saañ dīi na book ! »

Pool fīi Agiripaa

¹³ I waal filoon fe, buura na wonuu Agiripaa ra a koy-yaafi ŋeleŋ hínú Bérénís ŋēerúuté, ayute Sesare wodohi Festus.

¹⁴ Bi sam buura maañis daaha, Festus goneelte a ri yin sun fi Pool won dī tih : « Lahte ŋēyí ee deh, Fílís daa hel ri kasaa.

¹⁵ Paya' mi Yerusalem ra, kélfé yí seeyoh ya a ŋaha yí yēwúdfē hēwruuté rí a so' wonute so' mi keen sun fi.

¹⁶ Mi wonte wa bití nguur ki Rom ŋaahaay bití ow yabu yin rek dī yíppí keen sun fi, te deefa ŋēe' jaanndeeh a ŋēewē yabu ri yaa ra paay, laya' a wa !

17 Na koloh mi dín fë rë, wa ñéerúuté a so' ayute. Kéy fín fë, so' mi sehay mi yíppée d'úh kēemē mi wola'te bēe' acce.

18 Ayuu bēewē yabu ri ra, mi haba' biti koon wa ay wone biti dī paŋ yin bos sah, ndaa yaa bēeβ mi olay na dara.

19 Wa daal, wa hécúu yii lenke waali wa a yii lenke bēe' hínú Yéesú oroh húlté, Pool antee won ti dī kolohte búudé.

20 So' nék, ola' mi biti léjënté'í yii baa ay soo kofeel, mi wonte Pool biti dī faha' raa, dī saaŋ Yerusalem ndín dī aattiyuu dín fë.

21 Ndaa Pool tahte won ti lah raa dī yeju buuri gaana na aattiya' ri. Tígí daaha mantee naha' nimili ri kasu níi bín nay mi rii mínée kúdfēh buuri gaana na ra. »

22 Agiripaa won Festus tígí daaha tih : « So' mi faha'te biti mi síkirēh bēyí baa ee ! » Festus won dī tih : « Koo yíil kéy rēe, fu síkirēh rí. »

23 Yíilē' Koo ra, Agiripaa a Bérénís ayuute a ayi yaaŋnjate haalute kēem-buur, ñéerúuté a i kélfē soldaar a i njíit di gina. Festus wola'te kalii Pool kasiin. Aya' Pool ra,

24 Festus won Agiripaa tih : « Do fi Buur, a d'on fa homu a fun dee ra bēeβ, d'on olu bēyí bee na maan ? Yēwúdfē bēeβ ayute soo na, Yerusalem neh, gini bee neh, na hēwruú rí soo na béyruté unni wa sun wonu ti pes warlay ri.

25 So' nék, mi kénsēhté ndaa mi olay yii paŋ dī níi tah dī wadti hawu húl. Di fi bee nam won ti lah raa dī kúru buuri gaana na aattiya' ri ; wona' ri baa ra βal, mi hampe biti may ri rii wola'.

26 So' nék, mi lahay yii wēeré'té sē' sun fi níi

mí mín nēe bíní Buuri gaana, daa tah mi kúdf dí fíi yēn woteh ; mi luk díi kúdf fíyú sah dō fi Buur Agiripaa, nda filoon fi toogi bee raa mi lah yii bíníyē mí.

²⁷ Mi haba' bití ow waray bēb bēyí habu habo kasu rek, yeñ dí kúrú Rom te fu wonēh yee yabu ri ra. »

26

Layi Pool fī Agiripaa

¹ Filoon fi woni Festus, Buur Agiripaa won Pool tih : « Fu mín layidf afu leegi. » Tígí daaha, Pool bēyídté ya'i sun ay laye won tih :

² « Buur, keeñ so' sosse caṇa caṇ mi fíyú woteh ma na saaṇ layee iña yabu so' yēwúddē rē bēeb,

³ ndah fu yúh baah yi yēwúddē a iña na gonlu wa ra. Yee dāṇ mi ro ra bití fu baal so' fu síkírēh sē' a nuf, fu ḥan soo síkírēh a keeñ.

⁴ « Yēwúddē bēeb yúhú dēe pesa' mi filiḥ heedi so' kúkēy kí sē' níi a dēh, níi luka' yee Yerusaleem.

⁵ Wa maañute soo yúh te wa mínú sēe seede hém wa faha' ri bití mi mēssí pesa' bití mi farisen, mi non goomali bēewē lukuu híin yooni fun dā.

⁶ Yee kúdf sē' kēem woteh ra nék bití mi lahte yaakaar dí yee húmú gap Koope caacci fun dā oroh.

⁷ Talli sabboo a ana ya heedi fun fi bēy Israyel moo sehu gapa'i baaha, habute Koope híin na jaamiyuu ri na' a elek ee ! Yēwúddē kalaamuu so' yaakaari baaha oroh ee Buur !

⁸ Bití Koope na kélídf ow búudé, yi tah mínéh haal affi bēewē ee na dōn na ?

⁹ So' mi bee sah, mi húmú haba' biti mi wadti paga béeb níi mí yím tii Yéésú fí bëy Nasaret

¹⁰ te daa ri yee paŋ mi Yerusalem ra. Mi húmú liilte sañ-sañi kola' kélfë yí seeyoh ya na níi mí téycé ow caak di bëewí Koope ; te lah yi wadti hawun húl rëe, mi ñéerë' në bal.

¹¹ Ma na húmú hoñ waa mokil filiḅ ílíyyë na ḍaguu Koope ra, nda wa yeris yee gémú wë rë. Yee húmú habiid' mi wa ra daa misik níi mi pay sah ginni kayya, mi mokle wa. »

¹² « Daaha lahte bis, mi na saañ Damaas a sañ-sañ a unna wolu so' kélfë yí seeyoh ya ra.

¹³ Mi hompe waala Buur ma na saañ níi bee laha' na' leelu af ra, mi otte niiñi kola' sun luk na'a niiñ, hawaante so' a kooyya funi wa ñéerúu waala ra.

¹⁴ Fun béeb fun lasuute feey, mi kelohte uni na won soo na di wonadi yëwúḍḍë won tih : “Sool, fu mokil so' yi deeha bal Sool ? Fu mok pëtih ti mbaam fi tikë' yíkíi af, labaa raa yeese dagun rek ra nen.”

¹⁵ Mi meelte ri mi won tih : “Daa fu wa bahaa ?” Yíkëe won so' tih : “Daa mi Yéésú ! Daa mi bëe' na mokil fu ra !

¹⁶ Kolee fu caŋ ! Fu ot mi feeñiyoh ro, mi faha' biti daa fu yaha súrgíi së' a seedii so' di ḍee feeñiya' mi ro ḍee ra, fu waare ḍee nay mi roo feeñiyee fii rë.

¹⁷ May roo sëmle' yëwúḍḍë në a heetti kayya nay mi roo wole waa na ra.

¹⁸ Mi wol ro waa na nda fu wëḍís íllí wë wa ot, fu ḍúhíd' wë ñúusë fu kúḍ' wë niiña, fu ḍúhíd' wë ya' Seytaane fu kúḍ' wë Koope na. Wa gém soo na raa, wa ay baalu bakaadfi wa, wa beku

filiḥ bēewí Koope.” »

¹⁹ « Te dala'te bín fē Buur, mi ñee yee feeñiyoh so' dūhē' Koope na ra toṅ :

²⁰ mi débpí waare bēy Damaas, mi tíkké bēy Yerusalem, mi ñeete bēy Yúdée nē a bēewí kayya yēwúḍ neh ra ; mi wonte bití wa lof pesaḍ, wa yíssēh Koope na te wa teeḥa' bití wa lofisuute di pagaḍḍí wa.

²¹ Af yíi baa daa tah yēwúḍḍē ham so' Faam fi gaani Koope fa oroh, na fahuu hawi so' húl.

²² Ndaa Koope daa níiḍ sē' bín fē níi a deh, te mi homa' dee seedii fíi baadoole ya a bēewí gaanna bēeḥ. So' mi wonay yín kay gét nēe iña wonu yonente ya a Mēyíis bití ay lah ra. Wa húmú wonute bití

²³ Buura Koo fal rí ra waḍtee ñee mok, dī nay déḥée koloh búudé, te dī nay waareye yēwúḍḍē a heetti kayya yíi leṅke níiña. »

²⁴ Bí na hom Pool na lay, Festus bēyíḍté uni sun won dī tih : « Do fu dofay aa Pool ? Janii misiga yahte afu ḍo ! »

²⁵ Pool tahte won dī tih : « So' mi dofay dé' gēernēer. Iña na won mi ra kaah te mi won wonaḍ ow.

²⁶ Buur kelohte iña na won mi yee ra, daa tah mi kaañ rii won fíyí. Wēerté sē' bití dara múuyēy rí iña na won mi ra, ndah wa laha' fíi yí bēewē ngēey.

²⁷ Do fi Buur, fu gémēy iña wonu yonente ya ra gémē ē ? Wēerté sē' bití fu gémépé ! »

²⁸ Buur Agiripaa won dī tih : « Guuttaa bee a bee rek, fu nartee soo ḥek bēewí Kiristaa a ? »

²⁹ Pool won dī tih : « Guuttaa yin dī maañ béeb, mi dan Koope bitī banti teem doo na don, ndaa don fa na síkírúu sē' woteh ra béeb, gét nēe níh yí tiinṇa poku mi yee ra, don mada' a so' don gém. »

³⁰ Filoon fi unni yah, buura, gëernëer, Bérénis a bëewë tooku a wa ra koluute,

³¹ hécúuté na wonu hanndal ki wa tih : « Bëyí bee pagay yī cal hap húl mbée téy kasu. »

³² Tígí daaha, Agiripaa won Festus tih : « Henay bitī koon bëyí bee liiltee won bitī buuri gaana nay rii aattiyee koon, tin dī yeddoh saañ. »

27

Bee yejuu Pool waali Rom ra

¹ Lecuu uni bitī fun ay haale gaal ra, fun beyute waala fun na suu Rom di Itali. Pool a i ow kay di bëewí téyú téyë tíkuté ya' kélfíi soldaara hínú Síliyús, dī non goomali soldaarra na wonuu soldaarri buuri gaana ra.

² Fun haalute gaali bëy Adaramit, bi ay ñeye waah* yi Aasi, fun tíkúuté waala. Aristarka fi bëy Tesalonik di Maseduwaan, húmú fun na.

³ Kéy fín fë, fun teerute Sidon. Síliyús nék, bi tooppitoh ri Pool tooppitohi wunte, onte ri pay yér kooyyi daaha tíl sohle yi.

⁴ Koluu fun daa ra, fun beyu búk kısı fí Síipër fë daa gisa' fútëh rë, ndah deef ngilaaw ma aya' fun fíi.

* **27:2 27.2 waah** : Daa ri tígë nē teeruu gaalla ra.

⁵ Húusúu fun kısı fí Sílísí a bi Pamfili ra, fun teeruu Míir di Lísí.

⁶ Daaha, kélfií soldaara otte gaali kola' Ilik-saandiri, bi na saañ Itali, dī bekke fun na.

⁷ Fun homute bis caak waala fun na suu ndan̄ka-ndan̄ka, fun na híinndúu nūi fun lahute yeedda' ki Síníit. Bi mokil fun ngilaaw ma kadda'te fun waali bah, fun ñee'uute Salmone a hatni yíníi Keret†, fútēhí ngilaaw ma.

⁸ Fun híinndúuté fun na hadduu nūi fun lahute gina na wonuu Neb-teeraa hom hēbís Laase ra di Keret.

⁹ Baaha, deef fun maañute waala, te deef kısı fē nebeh gét ndah wahtaa na ooruu yēwúddē rē gétte‡. Tígí daaha, Pool won wa tih :

¹⁰ « Koy-yaayyi yeh, mi otte biti waali yen nartee misik : ay bos gaala a iña eb dī ra, te teyay baaha don̄ ndaa ñíinní yen fa filiḅ mín nēe teem. »

¹¹ Di filiḅ baaha béeḅ, kélfií soldaara síkírēey woni Pool. Di lukki lekoh bēe' kúḏ gaala a yíkíi gaala.

¹² Baatte biti jamanii sosa, tígē nē teeruu ra na nebeh hom te lukki wuneh gaala na sah faf. Yii baa tahte ow caak di bēewē filiḅ gaala faha' koloh daaha wa saañ. Wa fahuu biti wa yíppí lah waaha na wonuu Féníksí rē di Keret, jaannda'

† 27:7 27.7 Keret : Di gin filiḅ muluḅ. Di lahte i gin kay filiḅ. Ginni yaa daa wa yeh : Féníksí, Neb-teeraa, Salmone a Laase.

‡ 27:9 27.9 wahtaa na ooruu yēwúddē rē gétte : Wahtii baa lah raa, kısı fē na nebeh haal, ndah ngilaaw ma daa na gaan.

waal haalaan na'§ ra.

Ngilaaw mi gaana filiḅ kısı fë

¹³ Wa homu iñyaaha, lahte ef-efi kola'te waal feey-feey na laḅ, wa yípútée haba' biti yee níbú wë rë ay hen. Wa ḁofute dúuññë dootuu gaala ra, tígí daaha wa na suu, na hadduu búk kısı fí Keret.

¹⁴ Ndaa ḁee a ḁee rek, lahte ngilaaw mí gaani wonuu Erakilon ḁofohte waal danñi Keret, laḅpe.

¹⁵ Ngilaaw ma lukke gaala doole, gaala mínléh saañ fii. Fun yeeluutee yeris ngilaaw ma na kúḁ fun.

¹⁶ Bi haw fun fút gina hom filiḅ muluḅ na wonuu Koda a ra ngilaaw ma, fun pagute níi fun rawleyute gaali yutuudi sēmlēe.

¹⁷ Bëewë nē légéyú gaala ra lëwírúté rí, anutee pokalsa' gaali gaana a níh yí wërëls'eté rí. Bi neehu wa saañ díipé dúññí feey ya na wonuu Síirtë waal búk kısı fí Líbí rë, wa yeesute dúuññí dootaa ya mulaa hawti ham yin gaala, fun na sayuu ḁaaha a ngilaaw ma.

¹⁸ Yíilë' Koo káy fín fë ḁeef ngilaaw ma líssí hawoh ra, wa yabu sun fi iña eb gaala rek na betu mulaa.

¹⁹ Bisa tíkëh nē rë ḅal, daa wa wookru affi wa súté yë nē légéyúu gaala ra, na betu.

²⁰ Hente waal caak, íl tíkëey na' tíkëey hul, ngilaaw ma hompe na hawoh rek ; tílté níi nuffi fun taslay biti sah fun mínú múc.

§ 27:12 27.12 *jaannda' waal haalaan na' : Di gerek, bíníyú ḁeh : waal feey-feey a haalaan na' (Sud-Ouest), a waal haalaan na' a waal yuun (Nord-Ouest).*

21 Fun homute yii maañce fun ñamuy. Tígí daaha, Pool kolohte canke leelii bēewē won tih : « Don síkírēh sē' koon nūi yen banti koloh Keret koon yaawi yeh, tin coono fi bee a iña yah yee ra dabeh yen.

22 Leegi mi ñan ñon biti ñon banti sídē' yin, ow yínē sah ii ñak ñíiní ñon na, gaala kut nay yahe.

23 Nagajek, Koope fa so' mi non ñii na te mi jaamiya' ri ra, wolte malaakii feeñiyohte elga,

24 won so' tih : “Ngana tíit Pool ! Fay toppi can fii buuri gaani Rom, te Koope tahidte ro nūi ñíinní bēewē ñoni wa ñéerúu rē bēeb ay muc.”

25 Kon hēbí híin yaawe, mi gémpé Koope biti iña wonu mi yaa ra ay lah.

26 Yen suu yúfée gin, filiḅ kısı fē. »

27 Elgi sabboo a iniil fa homuu fun filiḅ gaala na jaayoh kısı fí Adiratik ra, hom homo nūi leelii elga, bēewē kúrú gaala ra hememute biti gaala lebohte tígí lahte feey.

28 Wa jēecḁúté mulaa, wa olute biti nooraa ka hente kap sabay éeyē a kap paana (37) ; wa saylute nūi fii, wa jēecḁētúté wa olute biti nooraa ka hente kap sabay ana a kap peeye (28).

29 Bi neehu wa biti gaala kabinoh i la', wa bekute dēlēṅké gaan iniil filiḅ mulaa filoon gaala, homute na wohu na sesuu yíilí Koo.

30 Di filiḅ yaaha bēeb, wa fa kúrú gaala ra na fahuu ḁúh gaala wa hegoh ; wa cépírúté gaali yutuuda filiḅ mulaa, wa na lakaatuu biti wa ay beke dēlēṅké mulaa fii gaala.

31 Tígí daaha, Pool won kélfii soldaara a

soldaarri kayya tih : « Bëewí yee dŭh gaala dŏn ii mŭc. »

³² Wona' wa ri yii baa ra, soldaarra yípútée lec níh yē pokuu gaali yutuuda ra, yedďute ri saañce.

³³ Bi homu wa na sehu yíilí Koo, Pool na nofanta' wa nda wa ñam won wa tih : « Hente waal sabboo a waal iniil dŏn tŭmŭy yin looyon, dŏn homute na sehu rek !

³⁴ Mi won dŏn tee ñēmí dŏn pes, faannon ay rii sola' ! Karal fen ii kanoh af ow yínē sah dŏn na. »

³⁵ Wona' ri unni yaa níi wocce ra, dī beɓpe mbúurú, símpé Koope fii bëewë bééɓ, lenne na ñam.

³⁶ Keeññi bëewë bééɓ yíppée took, wa fi yaa bal na ñamu.

³⁷ Fun fa húmú filiɓ gaala ra bééɓ henute ow tíméer ana a ow sabay paana a ow pēenē (276).

³⁸ Ñamuu fun níi loo yi fun mayce ra, belaa yúfúté kísí fē kaa' bítlí gaala.

³⁹ Yíilē' Koo ra, bëewë kúru gaala ra séenúte tíñ kísí fí caakay mboowaan ndaa wa yíihsíih tígē. Wa na anuu faha' saañ teeree dín fē biti mín hen.

⁴⁰ Wa pēkísúté dēlēŋké yē betute wa kísí fē, wa pēkísēelúuté níh yí duuda na kúɗ gaala ra, pēnsúté ndíimíi gaana paa' af gaala ra yedďuute, ngilaaw ma na yeñ gaala, na yulid tíñ kísí fín.

⁴¹ Gaala saañ sayo níi haalte tígí laha' feey, díippé, afa nucohte feey fa kaa'a'te saañ ; misigi mboowaanna konte tala.

⁴² Tígí daaha, soldaarra na fahuu hawi bëewë téyú rē húl kaa' ow fēey waa na hegoh,

⁴³ ndaa kélffii soldaara, bi húmú faha' rii sēmlē'í Pool, kadda'te wa paŋi yii baaha. Di túuycé bëewë mínú fēey rē wa débpi petoh mulaa saañ tīn kīsí fín,

⁴⁴ bëewë tasu ra ñee filoonni wa habaaloh barngal mbée poyiitti gaala. Bëewë bëeb dūhúté tīn kīsí fē dāaha, yin katay ow.

28

Homi Pool Malta

¹ Múcúu fun nīi múc dē, fun keluute biti gina hom filiḅ mulaa fúsúu fun dā hínú Malta.

² Bëy gina teertuute fun teertohi neḅpe. Bi na húmú toḅ Koo, fiyoon fa yeñce, wa njaarute kīi dēekúté fun bëeb yoonndoh.

³ Pool fa dee nampee saam i koy kilik saañ beke kīi kē koon, lahte hiliñ fi taanngaayi kīi kē hampe ri, dúhté nē ṇaḅpe ri ya'.

⁴ Oluu bëy gina yii bah, wa wonantuu hanndal ki wa tih : « Bëyí bee waḁti hena hawoh ow kaah : ḁi múccé kīsí fē ndaa yee nay keene sun fi ra yedḁay ri dé' ! »

⁵ Ndaa Pool hílíkké goṇ fa keente kīi kē, yin katay ri.

⁶ Bëewë habuu biti ḁi ay hufil mbée ḁi yíppi keen húl rē, homute na sehu. Sehuu wa nīi wa olute biti yin katay ri ra, wa lofute won, wonu tih : « Bee ñéerè'té a yin kan ! »

⁷ Lahte bëyí hínú Puubiliyus daa ri yíkíi gina, ḁi lahte feey hatinni yaaha. Bëyí baaha teertohi neḅpe, yeffe fun faami waal éeyë.

⁸ Bi deef boffi Puubiliyus faana húmú nógúté te eeñ-loo kéenídté rí, Pool deefidte ri, danke Koo tíkké rí ya', dī wahte.

⁹ Filoon fi baaha, jérídfí kayya gina ayute, wa wahute ñal.

¹⁰ Tígí teem on ow cér béeb wa onute fun dī, te na koluu fun daaha ra, iña sohluu fun waala ra béeb wa yerute fun wa.

Lahi Pool Rom

¹¹ Fun homute céyín éeyë daaha fun na anuu saañ. Na koluu fun daaha ra, fun haalu gaal di gaalli bëy Iliksaandiri, bi hínú Joskuur. Gaala húmú gina daaha jamanii sosa béeb.

¹² Koluu fun daa ra, fun lahute gina na wonuu Sirakuus ra, fun homute waal éeyë daaha.

¹³ Koluu fun daaha ra, fun hadduute búk kısı fë nī fun lahute Resiyo. Kéy fín fë, ngilaaw ma dúhë'té waal feey-feey labpe, fun lahute Pusol waal ana filoon fe.

¹⁴ Lahuu fun daaha ra, fun deefute na i koy-yaay filiñ ngémë, wa habute fun waal paana daaha. Fun henu daaha nī fun lahute Rom.

¹⁵ Keluu koy-yaayya gini baa biti fun ayute ra, wa koluute téebilëhí fun : yee deefute fun tígë në wonuu Këemí Apiyus ra, yee tígë në wonuu Hanlaa yi Éeyë yë rë. Ola' wa Pool ra, dī símpé Koope, baattee ham hīn.

¹⁶ Haaluu fun Rom ra, Pool onute biti dī ñeb faam fi homa ri kay, bani soldaara na woh ri ra.

Homi Pool Rom

¹⁷ Waal éeyë filoon fi bee haala' ri Rom ra, Pool dëekrëhté kélfë yí yëwúdfë gina. Ayuu wa ra,

Pool won wa tih : « Koy-yaayyi yeh, so' déy, mi pagay bëy heedi yen yin, te mi jotaay a baahi caacci yen, mi antee habu Yerusalem mi jébélúté bëy Rom.

¹⁸ Meeluu so' bëy Rom yii lenke hanndal ki funi mboko yi yen yëwúddë níi wocce ra, wa na fahuu yeddi so' ndah wa oluy yii mín tah mi hawu húl.

¹⁹ Di filiḅ yaaha bééḅ, yëwúddë habute yee habu wa ra, mi antee millë' won biti mi kúrún buuri gaani Rom na book aattiya' so', ndaa biti mi yam heedi so' yin neh.

²⁰ So' mi dëekë' woni don yii baa koon, a biti bëe' yaakaaru bëy Israyel ra daa tah mi pokalsuu deh. »

²¹ Kélfë yí yëwúddë wonu ri tih : « Fun déy, fun liiluy uni dühë' Yúdée wonte yii lenke doo na, te ow di mboko yi yen yínë sah kolaay dín fë acce deh léhinté fun mbée wonte fun yin bos sun fu.

²² Ndaa fun fahuu biti koon daa fu wona fun keloh ro, ndah tígí mín fuu pay bééḅ, ow wonay yin yoona gém fú baa ra. »

²³ Daaha wa habute bisi nay waa tee'ee a ri, wa ayute caakute níi caak deefute ri faam fa hom dī ra. Wa homute Pool na poysiid wa baabin níi sos na'in, na waare wa yii lenke Nguur ki Koope na héc wë yíssëh Yéésú nē, ñeya'te wa kootii Mëýiis a tééré yí yonente ya.

²⁴ Lahte bëewí gémuté woni, lahte yi kaa'uute gém.

²⁵ Bi na suu wa nék deef wa ñéerúuy un, Pool baatte wa un yínë kut won wa tih : « Ruuh-Pesən

húmú won kaah na won dí caaccon na bín fë rë.
 'Dí húmú ñeya' ri yonente Isayii na, won dí tih :

26 "Tílé fu ot bëy tali Israyel fu won wa tih :

Don ay keloh a nuffon, don ii yúh.

Don ay tík illën ngëey, don ii ot.

27 Bëewí yee súhuté keeñ,

wa dapute nuffi wa,

toñeh wa ay naa kelee.

Wa ñíiputé,

toñeh wa ay naa ole,

keeññi wa ay kúnsée ndín

wa lof pesad, mi pay wa yee homuu wa ra."☆

*28 « Yúhí biti leegi Koope wola'te un bëewí
 yëwúf neh na, teebí wa waala nay waa ñee ra
 níi wa múc dë, te wa fi yaaha ay rii síkírëh ! » [*

29]

*30 Pool hompe kíil ana faam fa beë dí ra, na
 dalal bëewë na ayu díi na béëb rë,*

*31 na waare Nguur ki Koope, na yëeddë'
 yii lenke Yéésú-Kiristaa Yíkëe në a fít, te ow
 ñogolay ri na.*

Séréel Ndút: Unni Koope

Ndut: Séréel Ndút: Unni Koope (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ndut)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source
files dated 16 May 2025

a3a1238b-9393-5875-a4c5-1d3f38537bfe